reflector

WILLY BRANDT — LA BELGRAD

După o vizită de două zile la Viena, ministrul de externe vest-german Willy Brandt se află în capitala Iugoslaviei. Problemele discutate la Viena cu interlocutorii austrieci au privit în special securitatea europeană precum și colaborarea economică între cele două țări.

După cum apreciază observatorii politici vest-germani, vizita oficială la Belgrad va avea ca scop o primă abordare a problemelor care, după reluarea relațiilor diplomatice între Iugoslavia și R.F.G., „sînt — cum scria un comentator de la «Süddeutsche Zeitung» — încă deschise". De altfel, același ziar publicase acum cîteva zile un interviu acordat de ministrul de externe iugoslav Marko Nikezici : „Întrevederile noastre nu sînt limitate din punct de vedere tematic. Se poate însă afirma de pe acum, — aprecia el printre altele — că nu va fi vorba doar de manifestarea bunei voințe în cultivarea relațiilor noastre. Vom avea de prezentat un fel de bilanț al situației problemelor bilaterale și va trebui să cădem de acord asupra evoluției lor ulterioare. De asemenea, vor fi luate în discuție principalele probleme internaționale, care interesează atît țările noastre cît și alte țări. Cu acest prilej, nu vom adopta hotărîri concrete, deoarece ar fi nevoie și de colaborarea altor miniștri și reprezentanți ai ambelor țări".

SCHIPHOL

Inaugurat de curînd, noul aeroport de la Schiphol (Olanda), în apropiere de Amsterdam, se înscrie printre cele mai mari aeroporturi și revendică titlul de cel mai modern din lume. În 1920, Schiphol era al patrulea aerodrom construit în lume ; deservea, cu trei zboruri pe săptămînă, linia aeriană care lega Olanda de Anglia.

Pistele, imobilele, instalațiile și căile de acces date acum în folosință urmează să facă față unei activități anuale evaluată astfel : 95 000 de aterizări și decolări ; 4 000 000 de pasageri ; 2 000 000 de vizitatori ; 1 500 000 de însoțitori care conduc călătorii pînă la îmbarcare ; depozite pentru 250 000 tone de mărfuri și colete. Principala pistă de rulaj are 3 300 de metri lungime și 75 de metri lățime. Traficul maxim într-o oră : 33 de avioane și 3 200 de călători la primire-plecare.

De vorbă cu ANTHONY WEDGWOOD BENN

ministrul tehnologiei
din Marea Britanie

Cariera politică a d-lui Anthony Wedgwood Benn a fost destul de agitată, din motive puțin obișnuite. Era membru al Camerei Comunelor în 1959, cînd moștenirea unui titlu ereditar îl trimitea, fără drept de apel, în forul, mai mult contemplativ, al Camerei Lorzilor. Perseverența sa — și unele modificări în funcționarea Parlamentului— i-au permis, după lungi avataruri, să revină în mediul mai activ al Camerei inferioare, în 1963. În anul următor, dl Benn devenea membru al guvernului format după victoria laburistă, deținînd portofoliul Poștelor. Dl Benn se declară extrem de mulțumit de actualele sale atribuții, invocînd rolul cu totul deosebit — și, în lumea modernă, în continuă extindere — al cooperării în domeniul tehnologiei.

Prima întrebare s-a referit la discuțiile purtate cu personalitățile politice din România. *„Am abordat o gamă largă de subiecte în cursul convorbirilor pe care am avut plăcerea să le port aici. O temă principală a fost aceea a cooperării în domeniul tehnologiei ; ne-a interesat în ce măsură relațiile în acest domeniu pot duce la o extindere generală a raporturilor între România și Marea Britanie".* În legătură cu acordul de cooperare științifică și tehnică semnat anul trecut, ministrul britanic al tehnologiei s-a declarat satisfăcut de felul în care prevederile acestuia sînt îndeplinite. *„Convorbirile avute acum au dus la delimitarea a două domenii importante de interes comun : calculatoarele electronice și construcția de avioane. Firește, este important ca producția în comun a unor utilaje să-și asigure o piață de desfacere și în țări terțe".* În general, spunea dl Benn, colaborarea nu-și arată roadele chiar atît de repede ; de exemplu, proiectul franco-britanic „Concorde", a cărui realizare este în curs, a fost discutat pentru prima dată în 1959.

L-am întrebat pe dl Benn care este ultima apreciere privind data probabilă a primului zbor de încercare al acestui avion de pasageri. *„Este fixată o dată în toamna acestui an, dar nu e de loc cert că ea va putea fi respectată ; poate că zborul nu va fi efectuat decît la începutul anului următor. În orice caz, s-a anunțat că proiectul american rival este și acela într-o întîrziere de mai mult de un an, așa că avansul nostru se menține".*

În ce măsură, am întrebat, este afectată dezvoltarea tehnologică a Marii Britanii de fenomenul „brain drain" ? *„Acest fenomen ridică probleme pentru noi, chiar dacă nu într-o măsură atît de mare cît se afirmă uneori. În domeniile în care noi am atins un nivel foarte înalt al cercetării științifice, nu pierdem specialiști, ei au toate posibilitățile de lucru în Anglia. Aș mai aprecia că un cercetător care a lucrat și în străinătate are o experiență îmbogățită ; mulți dintre cei care au părăsit Anglia au revenit după o vreme și noi beneficiem de rezultatele perfecționării lor în străinătate. De asemenea, am salutat prezența între noi a unui număr cît mai mare de experți din orice țară a lumii. Pe de altă parte, în lumea contemporană, circulația ideilor științifice și a oamenilor este un fenomen tot mai firesc. Mi se pare că în viitor, cînd circuitul informațional mondial va funcționa din plin, va avea mai puțină importanță unde anume au fost emise anumite idei".* Mai puțină importanță și din punctul de vedere al costului acestor idei ? *„Nu, desigur. Așa cum se configurează situația, în prezent ideile tehnice devin un produs de export — și import — dintre cele mai necesare și costisitoare. Informațiile tehnice prelucrate corespunzător reprezintă o adevărată resursă naturală de primă însemnătate".*

Am cerut interlocutorului să exprime prioritățile pe care le urmărește ca principal responsabil pentru dezvoltarea tehnologică a Marii Britanii : este preocupat, în special, de dezvoltarea unor ramuri „de vîrf" în care tehnologia britanică să ocupe o poziție mondială proeminentă, sau de menținerea unui nivel general ridicat ? *„În unele domenii, Marea Britanie ocupă de pe acum o poziție de frunte în ierarhia mondială ; căutăm să menținem această poziție și să o dobîndim și în alte ramuri. Ne interesează totodată și menținerea unui nivel general ridicat. De fapt, pentru toate țările este necesară depășirea unui «prag minim» pe ansamblul tehnologiei. Numai după aceasta devine posibilă — și necesară, prin rentabilitatea economică — dezvoltarea unor anumite specialități".* Dl Benn a adăugat : *„Nici o țară, nici o superputere, nu poate obține supremația tehnologică absolută. Evoluăm spre o interdependență generală, în care specializarea va permite diferitelor țări să ofere fiecare cîte ceva".*

Mihai MATEI

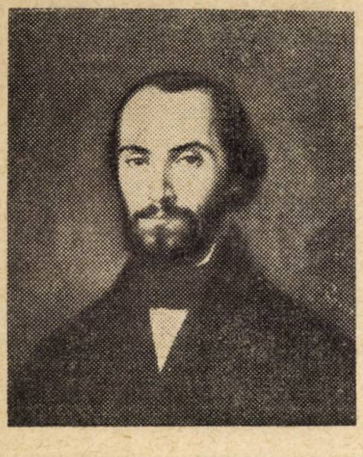

Acţiuni de politică externă ale revoluţionarilor paşoptişti

Dan Berindei, secretar ştiinţific al Institutului de Istorie al Academiei

Revoluţia burghezo-democratică din Ţara Românească, moment de mare importanţă în istoria României, reprezintă începutul unei noi etape în istoria relaţiilor externe ale ţărilor române. În timpul regimului revoluţionar, care s-a menţinut în Ţara Românească timp de peste trei luni, s-au pus unele jaloane ale diplomaţiei moderne româneşti, care, fapt esenţial, nu avea în vedere numai Ţara Românească ci *întreg poporul român.*

Determinată de profunde cauze interne, de întregul proces de dezvoltare a societăţii româneşti, revoluţia burghezo-democratică de la 1848 — operă a poporului român, a luptei sale eroice, desfăşurată de-a lungul veacurilor pentru dreptate socială şi libertate naţională — s-a înscris, ca o parte componentă, în ansamblul mişcărilor revoluţionare care cuprinseseră în acea perioadă întreaga Europă, antrenînd popoarele continentului nostru în iureşul unor puternice lupte de masă cu caracter naţional şi social.

Deşi nemărturisit făţiş, unul dintre obiectivele principale ale revoluţiei a fost cucerirea independenţei. În funcţie de acest obiectiv, activitatea politică de natură externă a statului muntean a suferit esenţiale transformări. O însemnătate deosebită a fost acordată problemei apărării deplinei autonomii, dîndu-se acesteia — pe cît se putea — un sens apropiat de cel al independenţei. În proclamaţia de la Islaz, chiar în cel dintîi aliniat, se enunţa principiul că poporul român „îşi cunoaşte dreptul său de suveran". Tot în proclamaţie se făceau precizări privind poziţia Ţării Româneşti faţă de Imperiul Otoman, subliniindu-se „independenţa sa administrativă şi legislativă pe temeiul tratatelor lui Mircea şi Vlad V şi neamestec al nici unei puteri din afară în cele din întru ale sale".

Dacă revoluţia n-ar fi fost reprimată, este cert că tendinţa spre independenţă s-ar fi accentuat. De altfel, la 13 iunie 1848, în calitatea sa de „ministru al treburilor din afară", Nicolae Bălcescu comunica în mod oficial consulilor străini cele ce se petrecuseră, amintindu-le, totodată, de „dreptul de administraţie externă independentă" al Ţării Româneşti. Mai tîrziu, în articolul *Drepturile românilor către Înalta Poartă*, Bălcescu scria: „Să nu uităm că sîntem datori a apăra naţionalitatea şi drepturile noastre, de vom fi nevoiţi, chiar vărsînd sîngele nostru".

La rîndul său, Florian Aaron, definind linia politică pe care o urmau revoluţionarii munteni, scria: „Administraţia naţională din lăuntru a ţării, după cum o cuprind tratatele, nu va mai fi o vorbă goală. Noi sîntem emancipaţi şi ne vom bucura de aci înainte de toate drepturile de care sîntem vrednici". Aceleaşi poziţii, de susţinere a poziţiei internaţionale dorite de revoluţionarii din Ţara Românească, au fost exprimate în „Gazeta de Transilvania".

Dacă obţinerea independenţei era încă o problemă a viitorului, în schimb pregătirea acestui eveniment istoric, prin ferma apărare a autonomiei, intra în vederile şi în posibilităţile imediate ale revoluţionarilor. Măsurile adoptate de Guvernul provizoriu au indicat, încă de la începutul revoluţiei, că acesta înţelegea să traducă în practică principiile formulate în proclamaţia de la Islaz privind stricta autonomie a ţării. Proclamarea programului constituţional, desfiinţarea în fapt a dreptului de învestire al Porţii şi exercitarea directă a puterii de stat de către Guvern, instituirea steagului naţional — simbol al suveranităţii — au fost manifestări făţişe în sensul menţionat.

În fotografiile de mai sus: Nicolae Bălcescu (reproducere după portretul lui Gh. N. Tattarescu — 1851);
C. A. Rosetti;
Membrii guvernului revoluţionar provizoriu constituit la Islaz: Ion Eliade Rădulescu (stînga sus); Ştefan Golescu (dreapta sus); preotul Radu Şapcă (în mijloc); maiorul Chiristian Tell (stînga jos); căpitanul Nicolae Pleşoianu (dreapta jos)

În acţiunile de politică externă, ca şi în declaraţiile oficiale ale revoluţionarilor munteni, se remarcă, în timpul evenimentelor de la 1848, o aparentă lipsă de preciziune în problema *autonomiei* şi în aceea a *independenţei*. De fapt, absenţa unei linii de demarcaţie clare între cele două noţiuni reflecta îndeosebi necesitatea de a nu provoca o intervenţie a contrarevoluţiei europene — în condiţiile înconjurării Principatelor de trei imperii absolutiste — prin proclamarea făţişă a independenţei. Era evident că se avea în vedere evitarea unei asemenea intervenţii, în condiţiile

nedeplinei consolidări pe plan militar a țării, dar, totodată — nerenunțîndu-se la drepturile poporului român la neatîrnare — se urmărea crearea bazelor politice pentru o viitoare proclamare a independenței. Este semnificativ faptul că orice încercare de intervenție externă a fost calificată de revoluționari drept *invazie*, chiar dacă ea era exercitată de puterea suzerană — Imperiul Otoman — după cum merită să fie subliniat și faptul că cei mai înaintați conducători ai revoluției, în frunte cu Bălcescu, socoteau firească lupta armată împotriva oștirii invadatoare otomane în vederea dobîndirii independenței.

Revoluționarii moldoveni — autori ai programului „Prințipiile noastre pentru reformarea patriei", elaborat la 12/24 mai la Brașov — au afirmat, de altfel, limpede, dezideratul, comun revoluționarilor din Moldova și Țara Românească (în așteptarea posibilităților ca acestora să li se alăture și Transilvania), al unirii celor două țări „într-un singur stat *neatîrnat* românesc".

Activitatea și instituțiile diplomatice din timpul revoluției burghezo-democratice muntene de la 1848 au purtat amprenta poziției de apărare fermă a autonomiei și de pregătire a viitoarei acțiuni pentru dobîndirea independenței. În acest răstimp, politica externă a Țării Românești era de sine stătătoare față de aceea a Porții Otomane și nu se mai subsuma acesteia. Dînd vechii Postelnicii — transformată în Secretariat de stat în perioada regulamentară — titulatura de Minister al Treburilor din Afară — ceea ce punea această instituție pe un plan de egalitate cu instituțiile similare ale statelor suverane —, creînd o secție specială „a relațiilor din afară", în cadrul Secretariatului guvernului provizoriu, (încredințată lui C. A. Rossetti), și căutînd să stabilească relații diplomatice directe cu statele europene, revoluționarii au afirmat ferm, în fața întregii Europe, poziția nouă a Țării Românești.

Deosebit de important este și faptul că Poarta Otomană a fost silită să țină seama de modificarea intervenită în situația internațională a Țării Românești după izbucnirea revoluției. Ea a recunoscut regimul revoluționar — pînă în toamna anului 1848 — inițial *de facto* iar apoi *de jure*. Ea a negociat cu conducerea revoluției, a încheiat un acord și a dat onoruri reprezentanților acesteia (venind la Soliman Pașa, Nicolae Golescu a fost salutat cu 21 lovituri de tun). Mai mult decît atît, ea s-a declarat de acord, prin reprezentantul ei, comisarul extraordinar Soliman Pașa, să facă schimb de reprezentanți diplomatici cu Țara Românească („un reprezentant muntean la Constantinopol și un reprezentant otoman la București"). Este evident că Poarta a fost silită timp de cîteva luni să accepte ca legăturile ei cu Țara Românească să capete un caracter deosebit în raport cu situația anterioară.

Din primele zile ale instaurării regimului revoluționar, acesta a avut o activitate diplomatică care se înscria pe linia năzuințelor sale de a obține un nou statut internațional al Țării Românești. Nota circulară pe care Bălcescu a trimis-o consulilor puterilor străine din București, la 13 iunie 1848, este semnificativă în acest sens. În această notă apărea ideea unei egalități între statul Țării Românești și statele europene. Aceeași idee a fost pusă în evidență și de nota pe care Ioan Voinescu II a adresat-o „de la egal la egal", la 14 iunie, ministrului de externe al Franței, informîndu-l asupra evenimentelor revoluționare petrecute în Țara Românească. Guvernul revoluționar a căutat să păstreze un contact neîntrerupt cu consulii, deși aceștia nu recunoscuseră noul regim, informîndu-i asupra evenimentelor ce aveau loc în țară. Semnificativă a fost și nota pe care Guvernul provizoriu a trimis-o țarului și în care afirma dreptul la „o administrație independentă" și proclama că „poporul român n-a încetat niciodată a protesta împotriva oricărei încercări, din lăuntru sau din afară, de a-i lua acest drept".

Deosebit de important a fost faptul că masele populare au dat un sprijin activ conducerii revoluției și în acțiunile ei de natură diplomatică. Prin marile întruniri de la Filaret, din luna iulie, care au avut ca principal obiectiv problema noului statut internațional al Țării Românești, conducătorii revoluționari situați pe pozițiile cele mai înaintate au căpătat un sprijin efectiv din partea maselor largi populare. La 20 iulie, adunarea „poporului român în cîmpul libertății" a protestat împotriva faptului că „armatele turcești trecură Dunărea și intrară pe pămîntul român, fără nici un manifest, fără nici un motiv, împotriva tuturor tractatelor și împotriva dreptului neamurilor". Ea a mai declarat în „protestație" că, dacă Poarta nu înțelege să-și retragă trupele, „atunci toate tractatele ce există se socotesc desființate chiar de Poartă" și „națiа română este eliberată de orice îndatorire ar avea către înalta Poartă". Intervenția maselor s-a dovedit eficientă : ea l-a convins pe comisarul otoman de necesitatea recunoașterii regimului revoluționar pentru a evita Porții complicații.

Cînd Poarta Otomană s-a pregătit să treacă la reprimarea revoluției, revoluționarii români s-au arătat fermi în apărarea drepturilor țării. Într-un memoriu adresat lui Ali Pașa, ministrul de externe otoman, membrii deputației ce fuseseră trimiși la Constantinopol i-au cerut să renunțe la „intervenția armată", iar la 1 septembrie masele bucureștene au adoptat textul unui protest adresat lui Fuad Efendi, noul comisar otoman, căruia i se cerea să evite de a împinge Țara Românească la „extremități". De remarcat este și faptul că adresa a fost înmînată comisarului otoman de mii de oameni, participanți la demonstrația populară. În momentul cînd Fuad Efendi era gata să arunce asupra orașului București armata de intervenție otomană, i s-a adresat un nou protest colectiv al maselor bucureștene. „Ai venit ca pedepsitor ? — scriau cu îndrăzneală autorii acestui document. — Nu ai nici un drept în secolul nostru..."

Politica externă a revoluționarilor pașoptiști reflecta poziții dintre cele mai înaintate nu numai în ce privește țările române, ci în însuși ansamblul relațiilor internaționale. Cu un an, încă, înaintea izbucnirii evenimentelor revoluționare, Bălcescu scria : „Noi credem că vremurile conchistelor au trecut... că nădejdea civilizației popoarelor este în comunicația ideilor, care va veni prin comunicația națiilor ce înlesnirile și relațiile comerciale vor aduce". Un articol deosebit de interesant în probleme de politică internațională a publicat, în timpul regimului revoluționar, Ion Ionescu de la Brad. În acest articol — *Societatea de astăzi în comparație cu cea veche sau rezbelul și pacea* — publicat în „Pruncul român", erau dezvăluite intențiile pașnice ale revoluționarilor dar și hotărîrea lor de a apăra revoluția și cuceririle ei. „Națiа română — scria Ionescu —, apucînd pe calea păcii și a libertății, țintește la a dezveli industria sa agricolă și națională și prin aceasta a se pune în relație cu toate celelalte națiі industrioase. Toate națiile au trebuință unele de altele, spre a face schimbul în producte ; din această împrejurare răsare legea cea mare a solidarității națiilor. Civilizația înaintînd face solidare popoarele și cu cît credința de solidaritate se simte mai mult, cu atîta și rezbelurile se fac mai cu greu de purtat și mai greu de deschis... pacea de astăzi este starea de civilizație înființată pe legea solidarității popoarelor".

Preluînd tradițiile diplomației din perioada anterioară, dar orientîndu-le într-o direcție fundamental nouă — de apărare a intereselor unor pături mai largi și de considerare a problemelor ce urmau a fi dezbătute și susținute din unghiul de vedere al intereselor *întregului popor român* —, revoluția pașoptistă din Țara Românească a pus bazele unei diplomații care a recurs la unele mijloace diplomatice moderne și care a avut ca țeluri principale apărarea fermă a autonomiei țării, pregătirea cuceririi independenței și a unificării, în hotarele unui stat unitar, a întregului popor român. Totodată, este semnificativ faptul că s-au exprimat și țeluri cu un caracter mai general, care depășeau limitele diplomației românești, pentru a sluji cauza unei diplomații europene și chiar mondiale puse în slujba păcii și a înțelegerii între popoare.

De o însemnătate aparte, în ceea ce privește activitatea acestei diplomații revoluționare, este faptul că ea a fost strîns corelată cu acțiunile maselor populare. Activitatea diplomatică a conducerii revoluției a beneficiat de un sprijin constant dat de mase prin puternice adunări, manifestații care exprimau deplinul consimțămînt pe care masele îl dădeau liniei diplomatice revoluționare. Contactul permanent cu poporul a dat diplomației revoluției din 1848 un caracter deosebit de înaintat și a ajutat-o ca acțiunile ei să fie cu mult mai eficiente decît dacă ele ar fi fost simpla expresie a unui grup restrîns de conducători.

Revoluția burghezo-democratică de la 1848 a inaugurat o nouă etapă în istoria diplomației românești prin aceea că a pus bazele diplomației moderne, unitare țelurile și principiile ei constituind, totodată, un program și un îndreptar pentru acțiunile diplomatice legate de lupta pentru progres, ce se vor desfășura în deceniile următoare, în care s-a constituit statul național român și mai apoi s-a cîștigat independența României.

De ce a demisionat RESTREPO

La un an și zece luni de la instalarea sa în postul de președinte al Columbiei și cu doi ani înainte de expirarea mandatului, Carlos Lleras Restrepo și-a anunțat în mod public intenția de a demisiona. Această decizie a fost luată în urma respingerii de către Senat a reformelor constituționale propuse de președinte și deja aprobate de Camera Reprezentanților.

Totul părea simplu pentru echipa guvernamentală a președintelui Lleras Restrepo după alegerile legislative de la 17 martie 1968 : Frontul Național (pact încheiat în 1957 pe o perioadă de 16 ani între partidele conservator-unionist și liberal, prin care se prevede paritatea în distribuirea funcțiilor publice și alternanța la președință a cîte unui membru din fiecare partid) obținuse cele două treimi din locurile de care — conform constituției — avea nevoie în parlament pentru aprobarea legilor. Pînă atunci, ori de cîte ori puterea executivă avusese intenția să ia anumite măsuri economico-financiare socotite de maximă urgență, ea se lovise de obstrucția majorității parlamentarilor ; în raportul pe care îl prezentase în fața națiunii la împlinirea a 365 de zile de președinție, Lleras Restrepo regreta poziția Congresului care se opunea sistematic programului de „transformare națională" preconizat de guvern. Victoria Frontului Național în alegerile de la 17 martie era considerată de observatorii politici aflați în acele zile la Bogota ca o adeziune a majorității corpului electoral la programul de reforme sociale și economice al guvernului columbian. Principala consecință a acestui succes părea a fi acordarea de depline puteri președintelui Lleras pentru continuarea politicii sale.

Dar, după o vacanță prelungită, motivată prin absența de pe ordinea de zi a unor proiecte de lege care să merite atenția, la 7 mai se deschidea, în capitala Columbiei, sesiunea Senatului și a Camerei Reprezentanților ce aveau să discute așa-numitul „plan legislativ din martie", special recomandat parlamentului de guvernul columbian. „Planul din martie" sau „planul stindard" fusese inițiat cu cîteva luni în urmă, mai precis în octombrie 1967, la o întîlnire ce avusese loc la palatul San Carlos din Bogota între președintele țării și conducerea celor două partide de guvernămînt (liberal și conservator-unionist). 21 de proiecte, printre care trei reforme constituționale, așteptau aprobarea finală a Congresului. Dintre acestea, așa-numita reformă „de demolare" a Frontului Național, prin care era prevăzută reducerea numărului parlamentarilor și reprezentarea proporțională în cabinet a tuturor partidelor politice legale, a declanșat criza. „Ce se întîmplă — întreba cu o lună în urmă, într-o alocuțiune televizată, președintele Lleras Restrepo — dacă nu vor fi votate reformele ? Nu vom avea nici un avantaj cu un Congres prea numeros care votează întotdeauna în mod dezordonat. Planificarea economiei va deveni dificilă și dezechilibrul fiscal va genera inflația monetară, ridicarea costului vieții, perturbații sociale. O mai bună distribuire a puterii între executiv și legislativ este absolut necesară. Nu cred că în forma sa actuală Congresul ar putea supraveghea puterea executivă". Prin reducerea numărului parlamentarilor, puterea executivă urmărea să facă un pas înainte pe calea înlăturării opoziției acelor grupări, care-și văd periclitate, prin aplicarea programului guvernamental de „transformare națională", anumite interese economico-financiare.

Aprobată deja de cinci ori — de trei ori în Senat și de două ori în Camera Reprezentanților — reforma „de demolare" mai avea nevoie de încă o aprobare a Senatului. Acesta respinge însă, în ședința din 7 iunie, în bloc, așa cum fuseseră propuse de președinte, cele trei reforme constituționale. Prin acest refuz a apărut o situație paradoxală : o parte din deputații liberali și conservatori-unioniști, susținători ai Frontului Național și deci ai actualului regim de la Bogota, trec de partea opoziției în teama lor de a-și vedea amenințate scaunele parlamentare. Respingerea proiectelor de lege — arăta președintele Columbiei într-un comunicat radiodifuzat — este proba unei lipse de disciplină a partidului de guvernămînt și indiciul că în momentul actual condițiile necesare realizării operei de transformare națională nu sînt întrunite. Lleras Restrepo a adăugat că, nedorind să procedeze la un plebiscit constituțional pe care l-ar considera ca antidemocratic și neputînd rămîne impasibil în fotoliul său, s-a hotărît să demisioneze. Încă în momentul anunțării demisiei președintelui — căreia i s-au adăugat demisiile tuturor miniștrilor din echipa sa — în cercurile politice de la Bogota se considera ca puțin probabilă acceptarea de către Senat a acestei demisii. În acest caz însă, Senatul ar fi obligat nu numai să accepte, ci să se și angajeze alături de guvern pe drumul reformelor din cadrul programului de „transformare națională".

Rodica DUMITRESCU

reflector

STAREA LUI BLAIBERG

— La 2 ianuarie 1968, pacientului Philip Blaiberg, condamnat să mai trăiască doar cîteva zile sau săptămîni, i se transplanta inima altui om după o operație care a durat cinci ore. Operația avea loc la Capetown, la spitalul Groote Schuur. Medicul care o realiza și care avea să devină celebru, ca de altfel și pacientul său, era profesorul Christian Barnard.

— La 16 martie, după o îngrijire senzațională, Blaiberg părăsea spitalul Groote Schuur continuînd cîtva timp convalescența în apartamentul său din Wynberg, cartier din Capetown.

— Dr. Blaiberg, devenit simbol al victoriei științei medicale asupra fatalității morții, și-a reluat apoi activitatea normală. În aprilie, un gardian din Capetown a avut surpriza să amendeze pentru exces de viteză pe însuși Philip Blaiberg.

— În tot acest răstimp, pacientul venea la intervale regulate la spitalul Groote Schuur pentru examene medicale. La 24 mai, venind la examen, a fost nevoit să rămînă la spital pînă în ziua de 30 mai, observîndu-se o oarecare înrăutățire a stării sale generale. Ultimul examen îl făcuse însuși Christian Barnard.

— La 1 iunie, a fost nevoit să revină la spital și să nu-l mai părăsească de atunci. Trebuia să plece vineri 7 iunie, dar medicii nu i-au permis să se întoarcă acasă, pentru a evita vreo infecție, soția lui fiind răcită.

— 11 iunie : încă de dimineață, agențiile de presă au comunicat știri îngrijorătoare despre starea lui Blaiberg. Ora 7 : se constată o recidivă a bolii și pacientul este dus la serviciul de reanimare ; nu se dau relații asupra naturii bolii. Ora 9 : se apreciază drept gravă starea sănătății lui Blaiberg și de la spitalul Groote Schuur se anunță că acesta primește îngrijire de urgență. Ora 10 : primele indicații asupra naturii bolii — maladie infecțioasă și se pare un început de respingere a inimii grefate. Ora 11 : noi informații — apar complicații la ficat ; cauza nu este încă precizată. Doamnei Blaiberg venită la spital i se refuză să i se precizeze dacă este vorba doar de o infecție sau într-adevăr de simptome de respingere a inimii. Ora 12 : Christian Barnard, venit la Londra de la Amsterdam pentru a-și vedea fiica sa Deirdre, campioană mondială de schi nautic, ia legătura cu spitalul Groote Schuur, cerînd informații asupra stării lui Blaiberg. Refuză orice întîlnire cu presa. Ora 12,30 : Se pare că Blaiberg are pneumonie. Pulsul îi este slăbit. Ora 13 : Știrile se confirmă : apar noi complicații — hepatită și lichid pericardic. În după-amiaza aceleiași zile, Christian Barnard și imunologistul Botha, participant de asemenea la operația lui Blaiberg și care se afla și el la Londra, decid să-și contramandeze orice program luînd avionul spre Johannesburg. Înainte de plecare, prof. Barnard declară că este „dezamăgit" de starea lui Blaiberg, dar că încă „nu și-a pierdut speranța".

Corespondență din New York
de la Eugen Preda

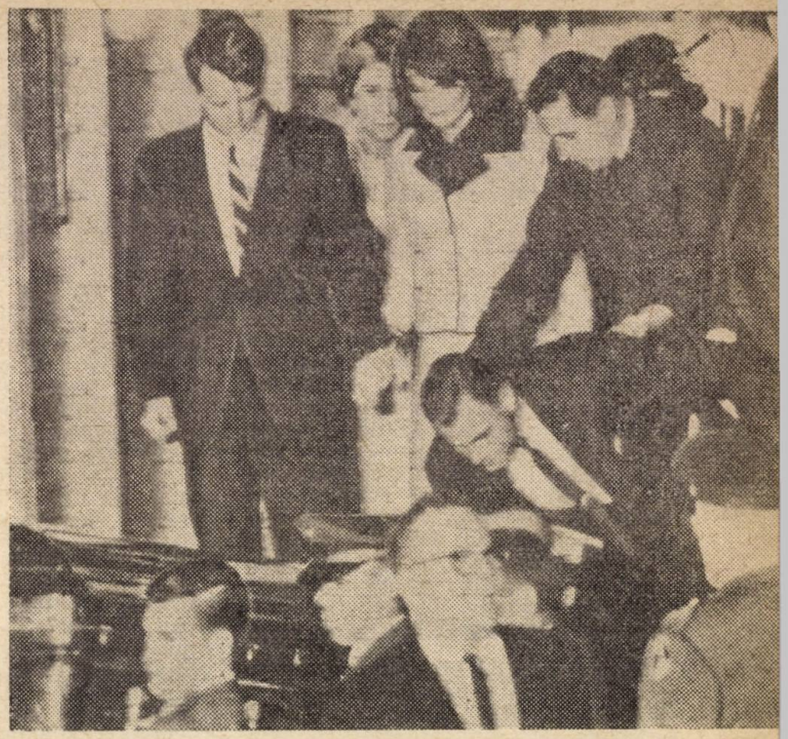

DALLAS
MEMPHIS
LOS ANGELES

„Ce fel de țară este aceasta?"

Noiembrie 1963. Robert Kennedy lîngă sicriul fratelui său asasinat

Între luxoasa sală de bal a hotelului Ambassador din „orașul îngerilor" și funcționala „Dealey Plazza" din marea aglomerare texană este o distanță de peste două mii de kilometri, în linie dreaptă. Gloanțe asasine au stabilit o linie de trăsură între aceste puncte atît de îndepărtate în spațiu și atît de apropiate în timp, făcînd ca ele să devină, deasupra a ceea ce reprezintă ca expresie a civilizației materiale, simboluri ale unor acute realități sociale.

Cu patru ani și jumătate în urmă, aici, în Statele Unite, într-o însorită zi de noiembrie, am văzut întunecîndu-se orizontul politic american, cînd firul vieții președintelui Kennedy a fost curmat la Dallas. Se repeta atunci că America nu va mai fi aceeași. Într-adevăr, multe s-au schimbat mai ales în starea de spirit a oamenilor îngrijorați și neliniștiți de evoluția țării lor și care pentru prima oară și-au demonstrat în acest răstimp, public și amplu, dorința lor de pace în Vietnam, de lichidare a ghetourilor și sărăciei, a conformismului și discriminării rasiale. Pe lîngă multe lucruri care însă nu s-au schimbat, sînt și rădăcinile și terenul din care-și trag seva asasinatele politice.

Patru ani după Dallas a urmat asasinarea la Memphis a campionului luptei neviolente a negrilor, pastorul Martin Luther King. Și din nou, într-o noapte sufocantă de început de vară, pe ecranul televizorului a putut fi auzit un purtător de cuvînt cu trăsăturile adîncite spunînd cu o voce tremurată : „Am să vă fac un scurt anunț... Senatorul Robert Kennedy a murit. Avea 42 de ani".

Dallas—Memphis—Los Angeles. Un traseu obligatoriu al istoriei contemporane americane, trei momente care se amplifică unul pe altul, zdruncină, dezgustă și ridică întrebări de proporții hamletiene pentru un întreg popor.

Dar acest traseu vine de mult mai departe...

Asasinatele politice au devenit un lucru aproape familiar pentru americani.

Există un Mont Blanc de studii despre asasini și oameni care au atentat la viața președinților sau candidaților la Casa Albă. Poate dacă ar fi mai puține ele ar fi mai convingătoare. Pare ciudat, dar cei mai prolifici în analizarea subiectului au fost psihiatrii. Doctorul Donald W. Hastings, șeful catedrei de psihiatrie și neurologie de la Facultatea de medicină din Minnesota, care și-a consacrat ultimii ani, după asasinarea președintelui Kennedy, studierii celor care au comis crime împotriva președinților, a pus diagnosticul că șapte din cei nouă atentatori au suferit de „schizofrenie paranoică". Asasinii care constituie cele două „excepții confirmînd regula" ar fi fost fanatici. Poate fi oare respinsă complet presupunerea doctorului Hastings? Răspunsul la întrebare poate naște multe controverse. Ceea ce atrage atenția însă în mod clar este faptul că nu există date suficiente pentru a demonstra un asemenea lucru. Atrăgînd atenția asupra fondului real al problemei, ziarul „New York Times" afirmă într-un editorial : „Actele înspăimîntătoare au o istorie și un context social. Această istorie este cea care trebuie înțeleasă și acest context este cel care trebuie modificat dacă națiunea urmează să reducă proporția violenței".

„Ce fel de țară este aceasta" ? Poate n-a existat în aceste zile o întrebare mai des repetată. Și în trecut vocabularul politic a folosit-o. Chiar fostul senator Robert Kennedy a întrebuințat-o în cuvîntările sale. Acum, însă, ea a căpătat noi dimensiuni și o nouă pertinență. Se pare că primul care a adresat-o imediat după atentat a fost un comentator al rețelei de radiotelevizi une C.B.S. Ea a devenit titlu de editoriale și început de prim paragraf la numeroase articole. Ca un ecou al stării de spirit existente, pentru prima oară se face o încercare de a se merge în profunzime în analizarea cauzelor climatului care generează atentatele politice. Unii analiști încearcă să reducă totul la faptul că violența, fiind o trăsătură dominantă a modului de viață american, generează climatul rezolvării conflictelor prin focuri de revolver. Că violența și-a pus pecetea pe societatea americană — este incontestabil. Lucrurile nu se pot rezuma însă la asasinatele împotriva președinților și altor oameni politici. După cum atrăgea atenția profesorul de istorie Dwight Minner, de la Universitatea Columbia, starea de șoc produsă de asemenea atentate este explicabilă. El se declară însă îngrijorat de faptul că în cazul a numeroase crime cu caracter rasist, chiar și al asasinării acum cîțiva ani a cinci copii negri într-o biserică, ecoul indignării s-a stins grabnic. Marele dramaturg Arthur Miller releva necesitatea de a se arunca o privire mai atentă din punct de vedere istoric, deoarece „șirul cuprinde o infinitate de deplorabile linșaje, de oameni omoriți în bătaie în celulele poliției, de indieni expropriați cu cuțitul și pistolul, de negri ținuți în sclavie un secol și cărora apoi nu li s-a permis să devină liberi".

Violența constituie o asemenea problemă în Statele Unite, încît ea a devenit disciplină de studiu. Doctor David Abrahamsen, conducătorul „Centrului de studiere a violenței", de la Universitatea Brandeis, scria : „Asasinarea președintelui Kennedy a fost startul unei noi ere de violență, dar noi am avut întotdeauna violența în sîngele nostru". Un alt psihiatru de la același centru declara : „Populația ca un întreg este condiționată să se aștepte la violență. În plus există fetișul american al armei și părerea că o armă poate fi folosită pentru a soluționa un conflict". La solemnitatea înmînării unor titluri de doctor în științe, profesorul Arthur Schlesinger, fost consilier al Casei Albe, împărtășindu-și gîndurile după ultimul atentat, arăta : „Noi

—→

sîntem în prezent cel mai înfricoşător popor de pe planetă". În sprijinul afirmaţiei sale el cita războiul din Vietnam, asasinarea lui John Fitzgerald Kennedy, Martin Luther King, Robert Kennedy şi faptul că „atrocităţile pe care le comitem tulbură atît de puţin convingerea noastră oficială şi invincibilă despre infailibilitatea noastră morală".

O coincidenţă a făcut ca în ziua atentatului de la Los Angeles, la o solemnitate de absolvire de la Academia Militară West Point, generalul Harold K. Johnson, şeful de stat-major al forţelor terestre, să ţină o cuvîntare despre „pericolele pacifismului". Ziarul „New York Post" considera cuvîntarea ca o „expresie a autoconvingerii care domină de atîţia ani politica Statelor Unite în Vietnam şi care căuta să justifice un grad de violenţă ce depăşeşte tot ce a suferit naţiunea americană acasă la ea din cauza violenţei. Ducînd această politică, noi am adus violenţa din tradiţia noastră la cel mai înalt punct. Este zadarnic să pretindem că o asemenea situaţie nu are vreo legătură cu rănile pe care le suferim acum ca popor".

Pînă acum, cînd americanii se întrebau „ce fel de naţiune sîntem noi?", răspunsul pe care-l primeau nu putea să nu fie un motiv de mîndrie: produsul naţional brut anual este de 846 miliarde dolari, 60 milioane de automobile circulă pe autostrăzi şi 70 milioane de televizoare funcţionează în fiecare zi. Acum, în librării găseşti numeroase cărţi despre foametea din America. Revista „Time" apreciază că numărul americanilor care trăiesc sub limita sărăciei este de 29 700 000. Un profesor de la Universitatea Yale remarca amar: „Sărăcia este un proces psihologic care distruge pe tînăr înainte de a putea trăi şi pe bătrîn înainte de a putea muri". Într-o emisiune de televiziune intitulată „Foametea în America", imagini zguduitoare puneau faţă în faţă opulenţa şi oameni atît de săraci, înfometaţi şi apatici încît nu mai aveau putere să caute de lucru. După datele raportului înaintat Congresului de un consiliu cetăţenesc de investigare a foametei şi malnutriţiei, 10 milioane de americani se culcă nemîncaţi în fiecare seară.

Sînt toate acestea lucruri noi? Nu, nou este faptul că se vorbeşte despre ele şi mai ales că se vorbeşte public. A răspunde de ce tocmai acum se petrece acest fenomen, este dificil. Un indiciu parţial poate să-l constituie însă declaraţia lui Leslie Dunbar, director executiv al Fundaţiei Field, care a finanţat elaborarea raportului şi care sublinia „faptul de necontestat că neliniştea şi mînia celor săraci şi flămînzi sînt reale şi că ele străbat întreaga ţară. Dacă nu vom lua seama la nevoile juste ale săracilor, ei vor zgudui zidurile republicii".

Scena anilor 1960 este răscolită în Statele Unite de mari lupte sociale. Am citit şi nu-mi venea să cred ochilor, în numărul de duminică al ziarului „New York Times", care este el însuşi o instituţie a societăţii capitaliste americane, afirmaţia că în Statele Unite există... luptă de clasă. Cînd oare a mai apărut o astfel de recunoaştere într-un asemenea ziar? Referindu-se la luptele sociale din Statele Unite, şeful biroului din Washington al ziarului, Tom Wicker, unul dintre cei mai proeminenţi ziarişti americani, scrie: „Cea mai vitală şi dramatică dintre acestea este creşterea spiritului militant în rîndul negrilor care nu cer doar «drepturi civile» ci deplină egalitate... Tînăra generaţie, care este produsul «societăţii afluenţei» sprijină pe negri şi pe săraci nu din sentimente de clasă, ci pentru că ea consideră că au un inamic comun — establishment-ul". Prin acest termen, intraductibil de fapt, sînt înţeleşi „politicienii, complexul militar-industrial, administraţia, presa, proprietarii de pămînt, sistemul care reprimă pe negri, exploatează pe săraci, ridiculizează pe studenţi, vulgarizează viaţa americană... duce războiul în Vietnam — în pofida marii opoziţii împotriva lui"

Oare nu este plin de semnificaţie faptul că volumul de peste 600 de pagini, care nu conţine nici povestiri pentru amatorii de senzaţii tari şi nici relatarea vreunei siropoase drame amoroase, intitulat sobru „Raportul comisiei naţionale consultative asupra dezordinelor civile" a fost reeditat din luna martie, cînd a apărut, şi pînă acum, de zece ori, devenind un best-seller? Această comisie a fost instituită printr-o dispoziţie prezidenţială la 29 iulie 1967 după tulburările rasiale de anul trecut. Scopul comisiei era să răspundă la întrebările: Ce s-a întîmplat? De ce? Cum să se prevină? Comisia era compusă din oameni întru totul respectabili ai establishment-ului, din membri ai săi şi era condusă de guvernatorul statului Illinois, Kerner.

Comisia n-a putut să descopere nici un fel de „conspiraţie", care era presupusă în dispoziţia de constituire, deşi s-a ajuns pînă acolo încît mişcările liderului negru Stockley Carmichael au fost urmărite printr-un calculator electronic. „Concluzia noastră de bază: Naţiunea noastră se îndreaptă spre două societăţi: una albă, alta neagră — separate şi inegale (pag. 1)... rasismul alb este principalul responsabil pentru încărcătura explozivă care s-a acumulat în oraşele noastre de la sfîrşitul celui de-al doilea război mondial" (Report of the National Advisory Commission on Civil Disorders, Bentam Book 1968, ediţia X-a, 1968, pag. 10). După ce descrie tulburările, comisia recomandă pe 73 de pagini să se creeze două milioane de locuri de muncă în trei ani, pentru a se absorbi şomajul din rîndul negrilor, să se elimine barierele la angajare şi segregaţia în şcoli, să se înceapă în 1968 construirea a 600 000 de apartamente avîndu-se în vedere că există 6 milioane de locuinţe care nu corespund unor condiţii minime. Tonul întregului volum este extrem de rece şi calculat. Şi poate pentru că autorii au vrut să fie consecvenţi cu maniera de prezentare, în final ei citează, cu subînţeles, cuvintele unuia dintre primii martori care au depus în faţa comisiei, renumitul cercetător în ştiinţe sociale, dr. Kenneth B. Clark:

„Am citit raportul... despre tulburările de la Chicago din 1919 şi acesta se aseamănă cu raportul comitetului de investigare asupra tulburărilor din 1935 din Harlem, cu raportul comisiei de investigare despre tulburările din Harlem din 1943, cu raportul comisiei McCone despre tulburările din Watts. Trebuie să vă repet cu sinceritate vouă, membrilor acestei comisii, că toate acestea seamănă cu un fel de «Alice în ţara minunilor» — cu aceleaşi scene de film repetate din nou şi din nou, aceleaşi analize, aceleaşi recomandări şi aceeaşi inacţiune".

Atentatul împotriva lui R. F. Kennedy a survenit în momentul în care opozanţii politicii Administraţiei reuşiseră prin intermediul „alegerilor preliminare" să demonstreze amploarea unor curente din rîndurile naţiunii americane. Chiar în ziua în care a avut loc atentatul, preşedintele a anunţat că instituie o comisie pentru a cerceta cauzele violenţei în America. A doua zi el a cerut întărirea unor prevederi ale legii privind controlul vînzării de arme şi şi-a sprijinit argumentele citînd asemenea fapte: De la începutul secolului, 750 000 de oameni şi-au pierdut viaţa în Statele Unite fiind împuşcaţi, anual au loc 6 500 de asasinate, 44 000 de atacuri şi 55 000 de jafuri cu mîna înarmată. În timpul transmisiei funeraliilor de sîmbătă, un comentator de televiziune se întreba: Se poate oare ca o lege asupra „controlului vînzării armelor" să fie monumentul pentru Robert Kennedy şi ca aceasta să fie concluzia noii tragedii americane, nu un atac împotriva a ceea ce se află la rădăcina ei?

În noiembrie 1963 n-a fost ucis numai un preşedinte al Statelor Unite, ci s-a făcut încercarea de a lichida imaginea pe care o proiecta şi care insufla adepţilor săi şi mai ales tinerei generaţii speranţe într-o schimbare în destinele Americii. Privind atunci feţele interminabilului monom venit la catafalcul preşedintelui aveai senzaţia că descifrezi nu numai mîhnire, ci şi dorinţa îndîrjită de a deschide noi orizonturi. Mitul care s-a creat în jurul fostului preşedinte l-a aureolat şi pe fratele său şi, după asasinatul de la Dallas, Robert Kennedy a început să-şi făurească o statură politică proprie. Era poate în logica internă a vieţii politice americane ca activitatea sa să aibă un final tot atît de năpraznic. Pentru că mai mult chiar decît prin ideile pe care le profesa, aşa cum am putut constata în timpul alegerilor preliminare din această primăvară, el devenise un adversar de temut al „vechii politici" prin nădejdile ce le trezise în rîndul tuturor celor decepţionaţi şi îngrijoraţi de căile pe care se înfundă ţara lor. Cînd după o zi agonizantă pe ecranele televizoarelor se consumau în noapte, la lumina reflectoarelor, ultimele scene ale înmormîntării lui Robert Kennedy şi pe sicriul său se oglindeau pîlpîirile flăcării de pe platoul sub care se afla îngropat fostul preşedinte, pe retina Americii şi a lumii au rămas imprimate ca un act de acuzare imaginile de la Dallas-Memphis-Los Angeles.

New York, 11 iunie

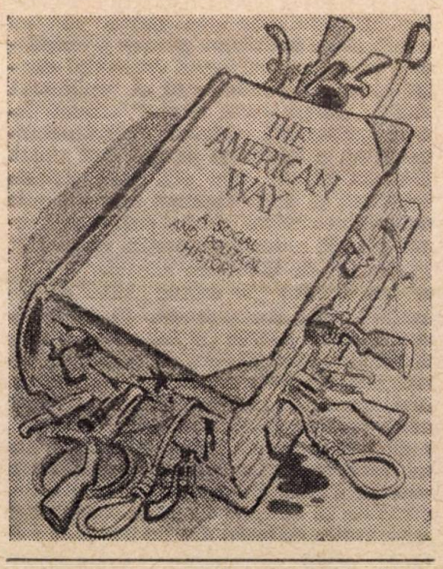

Semne de carte la volumul „Calea americană; o istorie socială şi politică"

(*din* Chicago Sun Times)

Un nou martor apare în scenă

(2) LA DALLAS A EXISTAT ŞI O A TREIA VICTIMĂ

La Dallas, cîteva clipe după ce au răsunat împuşcăturile, un poliţist aleargă spre colina ierboasă, convins că de-acolo s-a tras. Acest document fotografic, ca şi mărturiile a numeroase persoane aflate la 22 noiembrie 1963 pe traseul cortegiului prezidenţial, coincid cu declaraţiile lui James Tague

Potrivit ultimelor cercetări ale lui Garrison, Ruby ar fi organizat o mare lovitură împotriva bazei militare americane de la Houma, de unde s-au furat arme şi explozive. Lovitura a fost condusă efectiv de oamenii asupra cărora Garrison a întreprins cele mai intense investigaţii : Ferrie, Gordon Novel şi Arcacha Smith, denumiţi „cei trei muşchetari ". S-a dovedit că ei se întîlniseră la Dallas pentru a studia un plan împotriva Cubei. Ruby ar fi contribuit la această acţiune cu suma de 5 000 de dolari. Numărul său secret de telefon ar fi fost găsit în carnetele lui Oswald şi ale lui Clay Shaw, industriaşul pe care Garrison îl consideră „creierul" atentatului împotriva lui Kennedy.

Un şofer, Cummings, este gata să depună mărturie că, într-o zi, i-a dus în taxiul său pe Oswald şi pe Ferrie la Ruby acasă şi că a văzut cum Ruby i-a strîns mîna lui Oswald. De altfel, Cummings a primit pînă acum zeci de ameninţări cu moartea.

L-am întîlnit la New Orleans pe Carlos Bringuier, un transfug cuban, de profesiune avocat. Îl cunoaşte bine pe Arcacha Smith care, în 1961, i-a prezentat lui Ferrie un aviator. De îndată ce a fost acuzat de Garrison că a complotat pentru asasinarea lui Kennedy, Ferrie a fost găsit mort, în împrejurări misterioase. Gîtul îi fusese tăiat cu o lovitură de Karaté.

La Dallas, casa lui Arcacha Smith domină locul unde se afirmă că se afla Oswald cînd l-a asasinat pe Tippit. O coincidenţă curioasă. După părerea lui Garrison, unii agenţi ai poliţiei din Dallas, printre care şi Tippit, făceau parte din complotul împotriva lui Kennedy.

Bringuier admite că l-a cunoscut pe Oswald. Tot lui Bringuier i s-a adresat şi Ferrie cu două zile înainte de a muri. Aşadar, un lanţ de legături secrete, invizibile, suspecte, uneşte toate aceste personaje care fac parte din „misterul secolului".

Marele număr de indivizi amestecaţi în această istorie face să se nască multe dubii în legătură cu teza oficială că Oswald ar fi acţionat de unul singur. Mama sa, Marguerite Oswald, mi-a spus cu absolută convingere că, după ea, fiul său era legat prin strînse obligaţii de multe alte persoane.

Poate că Ruby s-ar fi hotărît pînă la urmă să dezvăluie adevăratele raporturi care existau între el şi Oswald. El a negat totdeauna că l-ar fi cunoscut dar, în ultimul timp, au apărut tot mai mulţi martori care au jurat că i-au văzut împreună. Ruby însă nu va mai vorbi niciodată. Medicul închisorii din Dallas, John Callaghan, a admis că embolia de care a murit Ruby, atins de cancer, a putut fi provocată de excesiva chimioterapie la care a fost supus. Pare straniu că nu s-a manifestat mai multă solicitudine din punct de vedere medical pentru un deţinut şi pentru un martor atît de important.

Astăzi, Garrison acuză deschis pe oamenii de afaceri din Texas că ar fi organizat asasinarea lui Kennedy. În complot ar fi amestecată şi lumea interlopă din New Orleans, în cap cu marele ei „boss", Carlos Marcello, regele asociaţiei mafiote „Cosa Nostra", care controlează tripourile, casele de toleranţă, traficul cu droguri. Marcello e prieten cu James Hoffa, omnipotentul şef al sindicatului transporturilor, care a fost tîrît în tribunale şi închis de Robert Kennedy (pe cînd acesta era ministru de justiţie — n. trad.). Tot Marcello a fost acela care a oferit un milion de dolari liderului sindical Edmond Pertin pentru ca acesta să-şi retragă depoziţia pe baza căreia fusese condamnat Hoffa. Cînd s-a văzut pierdut, Hoffa nu a ezitat să-l ameninţe cu moartea pe Robert Kennedy. Totodată, Marcello l-a corupt pe Audrey Young, braţul drept al guvernatorului din Louisiana, pentru ca acesta să-şi convingă şeful să-l apere pe Hoffa : în acest scop l-ar fi mituit cu 25 de mii de dolari. Dar guvernatorul, indignat, l-a concediat pe Young. Ulterior, a fost concediat şi şeful poliţiei din Louisiana, căpitanul Roland Coppola.

Astăzi, atît Garrison cît şi F.B.I.-ul sînt convinşi că în aceste medii şi în rîndurile mafiei din New Orleans şi din Texas trebuie căutat şi asasinul lui Martin Luther King. Complotul împotriva lui King şi complotul împotriva lui Kennedy ar putea avea (şi se pare că au chiar în mod sigur) rădăcini comune. Provin din acelaşi mediu, din aceleaşi resentimente, din mijlocul aceloraşi oameni îmbibaţi de ură. Dar cercetările în aceste medii nu sînt uşoare şi nu se pot desfăşura rapid.

Această mare anchetă criminală, ale cărei linii mari le-am trasat, ar putea avea un fir conducător, o cheie, un indiciu. Această cheie are poate un nume : James Tague. Este martorul jenant, rănitul de care nimeni nu vrea să vorbească, omul „incomod". E omul care părea dispărut în norul alb al împuşcăturilor de la Dallas, în ziua de 22 noiembrie 1963, ora 12,29 ; omul pe care noi l-am găsit şi l-am scos din uitarea trecutului şi care a acceptat să povestească pentru prima oară povestea sa. „M-au acuzat — spune Tague — că sînt omul care a ales tăcerea. Acum am vorbit. Poate că viaţa mea ar fi fost într-adevăr mai fericită dacă aş fi ales cu adevărat tăcerea încă din acea amiază de noiembrie în care mi-am aţintit privirea pentru a pătrunde dincolo de marea neagră a mulţimii, în timp ce proiectilul unei puşti «Mannlicher Carcano» sfărîma craniul unui preşedinte al Statelor Unite".

Gianni BISIACH

Vezi „Lumea" nr. 24

Din cauza abundenţei de material, articolul DOCUMENTE SECRETE PRIVITOARE LA ASASINAREA PREŞEDINTELUI KENNEDY, **va fi publicat în numărul viitor.**

Art Buchwald

Pacienţii

Restul lumii trebuie să privească Statele Unite ca pe o uriaşă casă de nebuni care a căzut sub controlul pacienţilor. Gardienii au plecat, uşile sînt deschise şi fiecare crede că toţi ceilalţi sînt nebuni.

Afară de secţiile pentru săraci, în care bolnavii sînt îngrămădiţi unul peste altul, restul azilului arată cît se poate de bine. Toate clădirile sînt noi şi strălucitoare, au cel mai modern echipament din lume, împrejurimile sînt împodobite cu verdeaţă şi flori. Privit dinafară, pare cel mai ideal loc de pe întregul glob. Înăuntru însă, pacienţii sînt din ce în ce mai furioşi şi nimeni nu pare a şti ce trebuie făcut în această privinţă. De cîte ori este chemat un doctor care să sugereze un remediu pentru acest haos, rezidenţii spitalului îl împuşcă. În plus, ei cred că oricine încearcă să propună noi tratamente pentru boala lor trebuie să fie el însuşi nebun.

Statele Unite reprezintă un tip foarte special de casă de nebuni, deoarece toţi internaţii au dreptul să posede arme. Armele se vînd chiar în spital sau pot fi comandate prin poştă întrucît în 1775, cînd a fost construit spitalul, întemeietorii lui au înscris acest lucru în regulamentul de funcţionare. Ori de cîte ori cineva vrea să schimbe acest regulament de funcţionare, internaţii amatori de arme de foc strigă că au nevoie de arme numai pentru a ucide animale în timpul lor liber. Oamenii care reprezintă interesele internaţilor se tem să facă ceva ce i-ar ofensa pe internaţii înarmaţi şi de aceea preferă să ignore problema pînă în momentul cînd în spital are loc un asasinat. Atunci îşi exprimă cu toţii oroarea provocată de faptul că li se permite internaţilor să se plimbe cu arme la ei. Apoi uită totul pînă la următoarea tragedie.

Deşi azilul este atît de frumos şi de mare, trebuie spus că înăuntrul lui s-au comis multe nedreptăţi la adresa pacienţilor. Vreme de 100 de ani, pacienţii negri au fost ţinuţi în celule de izolare şi nu li s-a permis să facă altceva decît să spele podelele. Nu erau trataţi de către medicii albi pînă de curînd cînd, deveniţi violenţi, au cerut cu insistenţă ca, atîta vreme cît sînt pacienţi la azil, să aibă aceleaşi drepturi ca şi ceilalţi internaţi.

Pînă de curînd, spitalul era prezentat ca un model pentru celelalte spitale. În deceniul nostru, însă, oamenii de pretutindeni au început să-l privească cu oroare. Pe măsură ce spitalul devine tot mai bogat, pacienţii se poartă tot mai nebuneşte. Remediile prescrise pentru boala lor sînt administrate în doze prea mici şi cu prea mare întîrziere. Şi, aşa cum se întîmplă în toate casele de nebuni, fiecare crede că nu el, ci ceilalţi pacienţi ar trebui să fie trataţi.

Nimeni nu ştie cîţi doctori vor mai ucide pacienţii sau cît va mai supravieţui azilul înainte ca cei internaţi să-l distrugă o dată pentru totdeauna.

(Din **International Herald Tribune**)

puncte de vedere

The Saturday Evening Post

POST

NEW YORK

Daniel Moynihan

SE POATE FACE, OARE, CEVA?

Autorul articolului a fost ministru adjunct al muncii şi este actualmente conducătorul Centrului comun de studii urbane al Institutului Tehnologic din Massachussetts şi al Universităţii Harvard.

VIOLENŢA a fost rareori absentă cu totul din viaţa americană şi ea a făcut întotdeauna parte din fantezia noastră. (Şi asta într-un mod curios de neschimbat : soldaţii Uniunii din războiul civil citeau între bătălii romane western aşa cum astăzi infanteriştii marinei din Vietnam urmăresc isprăvile cowboy-lor la televizor atunci cînd au un moment de răgaz). Cred însă că violenţa din epoca noastră este diferită : este mai puternică, mai reală, mai personală, difuzată în întreaga societate, legată nu de o problemă, ci de zeci de probleme şi cauze. Ea este invocată de cele mai raţionale şi respectate instituţii publice, ca şi de irresponsabilii cei mai obscuri şi demni de milă.

Nu este nevoie să căutăm prea departe pentru a descoperi manifestările acestei noi epoci. În primul rînd, este vorba de experienţa de necrezut a războiului din Vietnam, unde guvernul nostru persistă singur şi neînduplecat pe calea distrugerii. El este tot atît de total convins de raţionalismul său, pe cît de convins este restul naţiunii, într-o tot mai mare măsură, de imoralitatea fundamentală a acestui război, şi pe cît de convins este restul omenirii de nebunia lui. De curînd, senatorul Eugene McCarthy a declarat că, pe măsură ce continuăm devastarea de necrezut dictată de actuala noastră politică, America însăşi este în pericol de a deveni o naţiune „proscrisă" în lume. Acesta este adevărul dureros. Un fel de logică nebunească se strecoară spre noi de pe cîmpul de luptă, aşa cum o arată cuvintele nemuritorului ofiţer american care a explicat că era necesar să se „distrugă" un anumit oraş, în scopul de a-l „salva".

În ţară, creşterea violenţei a reprezentat, de asemenea, o acţiune dureroasă şi lipsită de raţiune. Comisia prezidenţială pentru dezordinile civile a avertizat pe bună dreptate că ţara noastră — ţara **noastră** — se îndreaptă spre „două societăţi, una neagră şi una albă — separate şi inegale". Pe drept, Comisia a atribuit sursele fundamentale ale acestei dezbinări, rasismului alb. Totuşi, numeroase întîmplări din trecutul recent au dat naştere unui sentiment la fel de justificat în rîndurile albilor, în sensul că rasismul negru accelerează şi el această dezbinare. „Un şofer alb asasinat în incinta unei universităţi negre" este titlul unei ştiri de un tip astăzi aproape obişnuit, apărute recent în pagina 68 a ziarului „New York Times".

Acum, violenţa militarilor în străinătate şi în oraşele din ţara noastră a provocat o reacţie de o şi mai mare violenţă. Terorismul alb împotriva negrilor reprezintă un aspect vechi şi hidos al vieţii americane, dar el era în mod tipic acţiunea unor sadici arieraţi şi analfabeţi sau a unor mulţimi înnebunite din sudul îndepărtat. Acum însă, el pare să fi devenit o distracţie pentru gospodinele din suburbii care fac exerciţii de tragere în faţa camerelor de televiziune, ciuruind manechine negre, cu găuri albe.

Un grup după altul pare să-şi retragă sprijinul acordat înţelegerilor şi acordurilor care au făcut din noi una dintre cele mai stabile democraţii din istoria lumii. Se dezvoltă convingerea că ar exista o conspiraţie. Un simbol important al acestei crize de încredere îl constituie convingerea vădită şi tot mai răspîndită în rîndurile cetăţenilor, că asasinarea preşedintelui Kennedy continuă să rămînă neexplicată. Există toate şansele ca guvernul să fi spus adevărul în privinţa acestui eveniment. Este însă tot atît de sigur că a spus acest adevăr într-un mod nepotrivit. Efortul de a linişti naţiunea, asigurînd-o că în Statele Unite nu se întîmplă nimic îngrozitor, a fost făcut cu atîta nepăsare, încît raportul Comisiei Warren pare să fi produs asupra publicului exact impresia contrară celei scontate.

Paralel cu această nesiguranţă care pluteşte asupra tuturor, folosirea violenţei şi violenţa însăşi se dezvoltă la fiecare pas : crimă individuală, crimă organizată ; dezordini civile în ţară, care ating aproape punctul insurecţiei, violenţă în străinătate, într-o măsură încă neimaginată. Simplul efort de a ţine lucrurile sub control a devenit principala problemă a politicii într-o ţară

care a început acest deceniu cu intenţia de a construi o societate impregnată de grandoare morală. Într-o tot mai mare măsură, oamenii plasaţi pe linia de centru urmăresc situaţia cu descurajare.

Numeroşi americani de treabă — care provin din clasele noastre cele mai bine educate, care se bucură de securitate, am putea spune chiar cele mai privilegiate — nu ezită să ajungă la convingerea că societatea americană este condamnată şi nu-şi dau nici o osteneală să-şi ascundă plăcerea pe care le-o provoacă această perspectivă. „Setea de Apocalips", pentru a folosi expresia lui Norman Mailer, manifestată de copiii clasei de mijloc americane. este ceva formidabil de privit, în special în lumina bucuriei cu care radicalii de la Ivy League ajung la concluzia că, cu oricîte bune intenţii a fost începută experienţa americană, ea este de fapt încheiată.

Scriind în selecta revistă „New York Review of Books", Andrew Hopkind declară că, în cursul verii trecute, războiul din străinătate şi dezordinea din ţară s-au combinat „pentru a asasina liberalismul în veşmîntul său oficial" şi că puţini au fost cei ce l-au jelit. La un nivel mai primitiv, cam acelaşi este şi mesajul fostului guvernator George Wallace din Alabama pentru care vor vota milioane de americani cu prilejul alegerilor prezidenţiale din toamnă. În acelaşi timp, în East Harlem, o oficialitate şcolară îi sfătuieşte pe copiii negri să-şi facă rost de puşti şi să facă exerciţii cu ele. Probabil, pentru a trage în manechine reprezentînd gospodine din suburbii. Dincolo de rîu, în New Jersey, un primar local avertizează pe oricine va avea de-a face cu un poliţist, că nu are şanse să aibă dreptate. Generalii cer zeci de mii de efective noi pentru a termina pacificarea în Vietnamul de sud. Există neîndoielnic alţii la Washington care argumentează că va fi nevoie de aceşti oameni pentru a face faţă situaţiei din oraşele americane, în această vară. Însuşi preşedintele a prezis că vor avea loc violenţe în oraşe, în vara aceasta şi vara următoare.

Într-o tot mai mare măsură, naţiunea noastră dă semnele caracteristice ale unui individ care trece printr-o criză nervoasă.

Se poate face ceva ? Probabil că nu prea multe. Părerea că exercităm un control real asupra evenimentelor reprezintă poate o autoînşelare în aceeaşi măsură ca şi convingerea că sîntem neputincioşi în faţa inevitabilului.

Prima sarcină este aceea pe care ne-a lăsat-o moştenire preşedintele Eisenhower în cuvîntarea sa de rămas bun : să dezvoltăm mijloacele instituţionale de controlare a complexului militaro-industrial care determină cu atîta uşurinţă guvernele să supraaprecieze eficacitatea violenţei controlate şi în consecinţă posibilitatea de a menţine violenţa sub control.

Este clar că un popor, cu un geniu politic ca acela pe care americanii l-au dovedit de secole, poate găsi mijloacele de controlare a potenţialului de violenţă a acestui complex militaro-industrial care a apărut în ultimele trei decenii. În primul rînd însă, trebuie să recunoaştem existenţa lui şi că este vorba de o problemă instituţională — nu problema unor oameni răi, ci doar problema unor circumstanţe modificate.

O a doua sarcină urgentă este aceea de a impune îngrădiri efective violenţei în ţară. Ar fi desigur folositor dacă toată lumea, începînd de la preşedinte, ar înceta să mai prezică — şi deci să legitimeze — o asemenea violenţă, dar reţinerile hotărîtoare vor trebui să apară dinăuntrul comunităţii însăşi. Controlul social într-un grup, ca şi autodisciplina la un individ, este în mod fundamental o chestiune internă ; reţinerile dinafară împiedică probabil în loc să grăbească această dezvoltare. În marina militară britanică s-a observat că recruţii nu au început să se autodisciplineze decît atunci cînd a fost desfiinţată bătaia. Este o lecţie pe care numeroşi lideri albi şi negri ar trebui s-o studieze cu grijă în momentul de faţă.

Acelaşi lucru este valabil pentru tineretul educat al clasei mijlocii, care pare atît de descurajat de actualul stadiu al civilizaţiei încît nu are de făcut decît o recomandaţie şi anume aceea de „a lua totul de la capăt".

Oricît de mult ar fi recurs la violenţă tinerii radicali (şi de fapt nu au făcut-o prea mult), este clar că cei mai sensibili şi mai înţelegători dintre tinerii din această ţară îşi dau acum seama mai bine de această problemă decît orice altă generaţie din istoria noastră şi sînt pregătiţi să ia hotărîrile cele mai grave. Este poate faptul cel mai dătător de speranţe existent astăzi în viaţa noastră naţională. A-l asculta pe un tînăr student de la Harvard discutînd hotărîrea pe care trebuie s-o adopte, fie de a se lăsa recrutat, fie de a părăsi ţara noastră şi de a trăi restul vieţii sale în exil, înseamnă a înţelege că este vorba de o generaţie care ne poate jigni, dar care nu ne-a trădat. Evitînd lucrurile cele mai preţioase, aceşti tineri şi-au îndreptat atenţia spre ceea ce este mai important.

La fel trebuie să facem şi noi. Sarcina urgentă atît a liberalilor cît şi a conservatorilor este de a descuraja alunecarea spre violenţă ca mod de viaţă şi de a descuraja îndeosebi orice legitimare a ei, în sensul că orice eşec de a impune ceea ce e drept şi de a remedia ceea ce este nedrept face ca violenţa să devină inevitabilă şi deci acceptabilă. Lucrurile nu stau astfel. Presupunerea obişnuită (şi probabil lipsită de temei), în sensul că se vor produce dezordini monstruoase în vara aceasta, este ea însăşi monstruoasă. Trebuie să se pună capăt acestei tendinţe spre violenţă şi, îndeosebi, să se combată imediat şi cu tărie orice glas care dă sprijin şi încurajare actualei tendinţe. Aceasta reprezintă aproape o declaraţie violentă, dar este desigur justificată în situaţia în care se află astăzi republica americană.

reflector

NEBUNIE UCIGAŞĂ

Aşadar, această nebunie ucigaşă nu va înceta niciodată ? La mai puţin de cinci ani după drama de la Dallas, la două luni după asasinarea pastorului Martin Luther King, un alt atentat politic zdruncină din temelii încrederea pe care America o poate avea în ea însăşi. Căci, cu excepţia liderului nazist Lincoln Rockwell, toate victimele acestei violenţe fac parte din familia liberalilor şi a adepţilor integrării (rasiale). Dacă asasinii sînt nişte dezechilibraţi, ei îşi aleg în orice caz victimele din aceeaşi tabără şi atacă de preferinţă oameni care, dincolo de simpatiile personale, întruchipează acea imagine a Americii ce-i este atribuită de obicei.

De la Dallas la Los Angeles, tragedia loveşte încă o dată o familie care n-a fost scutită de multe alte încercări, în ciuda tuturor semnelor exterioare ale reuşitei într-o societate necruţătoare faţă de cei slabi şi de veleitari. Admirat şi criticat în acelaşi timp, stîrnind invidie şi gelozie, „clanul" Kennedy pare o ţintă preferată pentru acriţi şi nevrozaţi, poate şi pentru toţi acei pe care îi nelinişteşte o profundă aspiraţie la reînnoirea unei civilizaţii zdruncinate de crize alarmante.

Tocmai aceasta este una din dramele Americii : visa un guvern de judecători, dar este supusă legii violenţilor. Tribunalele sînt copleşite de un val de procese şi paralizate de încetineala procedurii. Şi totuşi, poliţia nu reuşeşte să aresteze şi să trimită în judecată decît un criminal din opt. Asemenea şanse de impunitate încurajează în mod inevitabil toate încălcările legalităţii.

S.U.A. cunosc spaima unui popor respectuos faţă de instituţiile şi legile lui, sfidate în mod făţiş de indivizi pe care ele nu reuşesc să-i asimileze. In speranţa de a realiza acest lucru, ele au recurs la mijloace materiale uriaşe. Dar întocmai cum bugetele sociale şi un impresionant aparat de represiune nu vor reuşi să lichideze răscoalele rasiale, creşterea criminalităţii, de opt ori mai mare decît creşterea demografică, reclamă remedii de alt ordin decît pur materiale.

Ciţi oameni vor mai cădea înainte de a se duce la bun sfîrşit un efort de lungă respiraţie pentru a da unei societăţi bolnave şi încordate la maximum noi motive de echilibru ? Dureros lovită, familia Kennedy a plătit un greu tribut acestei crize a civilizaţiei care priveşte întreg Occidentul. Tînărul senator de New York anunţase că, în cazul în care nu va învinge în California, va abandona competiţia electorală. Tocmai înregistra o victorie netă asupra lui Eugene McCarthy cînd au fost trase loviturile de armă. Evenimentul răscoleşte scena americană mult mai adînc decît ar fi putut s-o facă o răsturnare de tendinţă înainte de alegeri. El atinge drept în inimă o societate confruntată cu nenumărate probleme, atît înafara cît şi înăuntrul frontierelor ei, o societate care îşi pune întrebări în mijlocul dezorientării şi tristeţii. „Visul american" rămîne viu în conştiinţa americanilor. Dar fapte brutale le reamintesc neîncetat toate insuficienţele unui vis care nu este împărtăşit cu aceeaşi voinţă de a-l traduce în viaţă.

(După **Le Monde**)

Le Monde
PARIS

„CAMUFLAJ" ÎN HAITI

ÎNTR-UN MESAJ adresat țării, dr. François Duvalier, președintele pe viață al Republicii Haiti, a anunțat că electricitatea de la Péligre va fi distribuită în curînd la Port-au-Prince. Această problemă a electricității merită să fie povestită. Ea ilustrează atît situația catastrofală a economiei țării cît și îndemînarea șefului ei.

Întrucît societatea care furnizează capitalei energie electrică nu a obținut garanția reînnoirii contractului său în 1970, ea nu și-a reînnoit mașinile. Ca urmare, în fiecare seară, capitala țării este cufundată în mai multe rînduri într-un întuneric total. Iar în timp ce se aprind lămpile cu petrol, locuitorii orașului Port-au-Prince nu-și pot ascunde descurajarea. Chiar și în Haiti răbdarea are limite și s-au și produs unele mișcări de masă în care s-a strigat „Jos camuflajul".

Implacabile, cifrele permit să ne facem o idee despre amploarea „operei de înnoire" întreprinsă de autorii „revoluției duvalieriste". În Haiti există 90 la sută analfabeți și, în rîndurile tinerei generații, numai 17,2 la sută frecventează școala, iar 0,25 la sută universitatea. Pentru a parcurge cei 257 de kilometri care despart Port-au-Prince de Port-de-Paix, sînt necesare opt ore și... o inimă solidă. Sînt necesare 24 de ore cu vaporul și mai mult încă pe „șosea" pentru a merge din capitală la Jacmel, aflat la o distanță, în linie dreaptă, de numai 40 de km. 85 la sută din locuitori au resurse de ordinul a 10—15 franci pe lună, adică maximum 180 franci pe an.

Prin discursuri și parăzi, președintele pe viață al republicii a sărbătorit, la 22 septembrie, în mijlocul unui „entuziasm general", împlinirea a 10 ani de la venirea sa la putere. La sfîrșitul acestui prim deceniu, Haiti oferă un spectacol al dezolării. Pretutindeni, pe străzile orașului Port-au-Prince, unde se poate vedea o mulțime pestriță, în satele de pe marginea șoselelor, în „cayes" (case) agățate pe povîrnișul dealurilor, mizeria explodează inumană, chinuitoare. Ea apare pe obrazul cenușiu al unei femei ghemuite pe pămîntul gol, sub arcadele care mărginesc principala stradă a capitalei, în ochii febrili ai băiețelului care, cu mîna întinsă, îți cere „zece centi" pentru a mînca.

Haiti este o țară foarte slab industrializată. Principalele întreprinderi, aflate în mîinile societăților nord-americane, sînt orientate în primul rînd spre piețele externe. Este vorba nici mai mult nici mai puțin decît de o exploatare de tip colonial: ele exportă materii prime, obligînd Haiti să importe produse finite. Dacă se face un bilanț sumar al situației în sectorul industrial, se observă o predominanță a producției artizanale, ceea ce duce la un randament scăzut și un nivel de viață coborît. Pe de altă parte, întreprinderile „naționale", dominate de un regim corupt, sînt prost conduse și se îndreaptă spre faliment.

Proclamațiile deosebit de lirice ale guvernului lui Duvalier nu pot ascunde starea de subdezvoltare gravă a fostei „perle a Antilelor". Este o mare distanță între micul medic de țară instalat la președinție de către armată și tiranul care zdrobește astăzi țara sub călcîiul său. Violența, care a început cu prilejul campaniei electorale, nu avea să mai înceteze vreodată. Întrucît opoziția a refuzat să dezarmeze, în ciuda eliminării brutale a candidaților ei, Duvalier a început să-și organizeze poliția. Incapabil să frîneze criza politică și economică ce se agravează pe zi ce trece, regimul Duvalier se înăsprește tot mai mult și, sprijinindu-se pe forțele de poliție, atacă cu violență opoziția.

În cursul ultimilor zece ani, în ciuda brutalității și a represiunii, au fost încercate cîteva operațiuni de răsturnare a regimului. Pînă acum, toate au eșuat și Duvalier s-a servit de ele ca pretext pentru a-și întări poliția și a-și înăspri atitudinea. Arestările, tortura, asasinatul continuă să fie acțiuni curente. Cei aproximativ 30 000 de voluntari ai securității naționale, care și-au dobîndit o tristă reputație sub denumirea de „Tonton Macoutes", s-au infiltrat pretutindeni. Pe baza unui simplu denunț, pot aresta un om și îl pot trimite pe lumea cealaltă.

„În condițiile actuale din Haiti, lupta armată populară reprezintă forma fundamentală, esențială, primordială a luptei pentru zdrobirea dictaturii lui Duvalier precum și a regimului actual, semifeudal și semicolonial. Noi nu subestimăm celelalte forme de luptă dar le considerăm secundare". Am citat din declarația Partidului unificat al democraților haitieni (P.U.D.A.), apărută în ultimul număr al revistei clandestine în limba creolă „Démokrasi".

Pentru P.U.D.A. se pune desigur problema răsturnării lui Duvalier dar și a desființării structurilor regimului, ceea ce, după părerea acestui partid, ar putea provoca o masivă intervenție americană. Atacîndu-l pe Duvalier și regimul său, P.U.D.A. înțelege de fapt să atace imperialismul american. O asemenea acțiune ar necesita o oarecare unitate a forțelor democrate de stînga. Or, pentru moment, în ciuda creării „Frontului democratic unificat de eliberare națională", acestea rămîn foarte divizate. Datorită obstacolelor ridicate de regim, sprijinit de ambasada americană, acțiunea mișcării unificate a tuturor grupărilor de stînga rămîne limitată. Această situație este și mai mult agravată de faptul că numeroși oameni de stînga, dintre cei mai buni, au trebuit să ia calea exilului. Răspîndiți în întreaga lume, ei pierd foarte curînd contactul cu țara.

Reprezentînd în special elemente de dreapta, „Coaliția forțelor democrate și revoluționare haitiene" (C.F.D.R.H.), este instalată la New York de vreo zece ani. Coaliția duce o violentă campanie împotriva lui Duvalier și a regimului său. Dispunînd în străinătate de cadre competente ca și la fața locului, în Haiti, și de o rețea foarte eficace de informatori, ea nu lasă președintelui nici un moment de liniște. Folosind aceeași armă ca și inamicul (practici religioase, infiltrare etc.), ea și-a dobîndit un oarecare renume în Haiti. Într-un „program de reconstrucție națională", coaliția și-a fixat obiectivele. Dar există un obstacol important în calea aplicării unui asemenea program: divizarea opoziției. Raymond Alcide Joseph, secretarul general al coaliției, își înmulțește în momentul de față contactele cu mișcările de stînga „în scopul constituirii unui front unit al opoziției care să răstoarne inamicul comun și să instaureze un regim progresist".

Totuși, pînă acum, conducătorii opoziției de stînga au refuzat să colaboreze, și în publicația „Vocea poporului" se poate citi: „Nu este un secret pentru masele muncitorești și țărănești, pentru patrioții cinstiți din țară, că reprezentanții coaliției zise haitiene sînt, în majoritatea lor zdrobitoare, agenți ai C.I.A.".

Stînga reproșează coaliției „incapacitatea sa de a înțelege că vechile metode politice haitiene, adaptate o perioadă oarecare de timp la sistemul tradițional, nu mai sînt viabile și nu mai corespund de loc fazei de criză prin care trece regimul în momentul de față".

Așadar, o opoziție de stînga divizată, o opoziție de „dreapta" eteroclită; nici una nici alta din aceste două grupări nu poate răsturna singură pe Duvalier. Rămîne posibilitatea unei intervenții americane dar, în fața regimului tiranic al președintelui Duvalier, atitudinea americană rămîne ambiguă, pentru a nu spune mai mult. Neputînd susține în mod oficial un asemenea om, americanii au căutat să-și salveze prestigiul reducînd în mod considerabil ajutorul ce i-l acordă și lăsînd mîinile libere membrilor coaliției de la New York.

La rîndul său, președintele haitian afișează antiamericanismul, ceea ce nu-l împiedică să menajeze în fapt Statele Unite. În schimbul sprijinului său necondiționat față de politica externă a Statelor Unite, americanii îi lasă o totală libertate pe plan intern.

Marc CHANCERELLE

THE CHRISTIAN SCIENCE MONITOR
BOSTON

DEFICIENȚELE „ALIANȚEI PENTRU PROGRES"

CU ȘAPTE ANI în urmă, președintele Kennedy s-a adresat țărilor din emisfera occidentală, cerîndu-le să se grupeze într-o „Alianza del Progreso".

La început, mulți au considerat că obiectivele stabilite în linii mari de către Kennedy și concretizate în Carta de la Punta del Este erau realizabile. Acum, după șapte ani, se răspîndește tot mai mult sentimentul că „Alianța" nu realizează ceea ce ar trebui să realizeze. Există chiar unii observatori și purtători de cuvînt ai emisferei care declară în mod fățiș că „Alianța" este moartă.

O analiză a activităților „Alianței" scoate la iveală deficiențe serioase. De exemplu :

— Un raport recent al Băncii Interamericane de Dezvoltare (B.I.A.D.) sublinia că ritmul de creștere economică a emisferei, socotit pe cap de locuitor, este de numai 1,8 la sută, pe an, deci considerabil mai puțin decît obiectivul de 2,5 la sută stabilit de „Alianță", cu șapte ani în urmă.

— Același raport arată că dobînzile și alte sume plătite pentru datoria publică în America Latină s-au dublat în cei șapte ani de cînd există „Alianța", absorbind aproximativ 75 la sută din fondurile care intră în această zonă și reducînd sumele destinate dezvoltării.

În sfîrșit, cea mai recentă dovadă de pesimism în privința „Alianței" o constituie raportul final al fostului secretar general al Organizației Statelor Americane, José A. Mora. El a avertizat că dacă nu se va rezolva actuala criză comercială a Americii Latine, „viitorul «Alianței pentru progres» va fi compromis". Unele persoane afirmă că viitorul „Alianței" a și fost compromis, iar unii observatori ai sistemului emisferei, subliniind poziția de obicei optimistă a lui Mora, afirmă că, dacă mai este nevoie de o confirmare a proastei situații a „Alianței", ea poate fi găsită ușor în avertismentul lui redactat în termeni severi : „Viitorul și succesul «Alianței pentru progres» vor fi compromise dacă nu vom fi în stare să găsim o soluție favorabilă la problema comerțului internațional, care afectează stabilitatea economică a Americii Latine", a scris dr. Mora.

Tabloul întunecat zugrăvit de dr. Mora nu este nou. Felipe Herrera, președintele Băncii Interamericane de Dezvoltare, a declarat la întrunirea din aprilie a guvernatorilor Băncii că, de la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial, exporturile Americii Latine către Statele Unite s-au redus la jumătate. El a arătat că valoarea exporturilor latino-americane a scăzut numai în 1967 cu peste 3 milioane de dolari. Subliniind aceeași problemă, dr. Mora arată că dezechilibrul comercial a contribuit la o tot mai mare diferență de venituri între țările dezvoltate și cele slab dezvoltate, subliniind că situația este agravată într-o și mai mare măsură de creșterea în spirală a populației.

Ceea ce îi îngrijorează în actualul moment critic pe numeroși latino-americani este noul val de protecționism oglindit în proiectele de legi din Congresul Statelor Unite. „Dacă aceste proiecte devin lege — a avertizat Mora — ele vor avea efecte catastrofale asupra Americii Latine".

Toate aceste păreri pesimiste au apărut la numai un an după entuziasmul care a urmat întrunirii prezidențiale de la Punta del Este. La această întrunire, care a avut loc la mijlocul lunii aprilie 1967, șefii de state din emisfera occidentală au semnat un „program de acțiune" privind progresul latino-american, program menit să pună în practică obiectivele „Alianței pentru progres". Au existat mari speranțe că slăbirea activității „Alianței", vizibilă în timpul întîlnirii președinților, va fi remediată. Speranța continuă să existe, dar s-au produs puține schimbări.

Într-adevăr, unii observatori sînt tentați să afirme că s-a înregistrat un nou regres în ce privește ritmul de creștere economică și situația comercială. Unul din obiectivele acțiunii președinților la Punta del Este a fost modernizarea producției agricole. Dar, în anul care s-a scurs de la întrunirea latino-americană, producția agricolă a scăzut și există toate semnele că nu se vor semnala îmbunătățiri în anii imediat următori.

F.A.O. a publicat de curînd un raport în care se arăta că producția de alimente în regiunile slab dezvoltate ale emisferei pierde teren în fața creșterii populației. În 1965, producția de alimente a fost stagnată, dar în următorii doi ani a sporit în întreaga lume cu 1 la sută pe an. Această creștere nu este suficientă pentru a corespunde creșterii populației care, în America Latină, este de aproximativ 2,9 la sută pe an. F.A.O. consideră că, pentru a se ține pasul cu creșterea populației, America Latină va trebui să-și sporească producția de alimente cu 7 la sută în următorii cîțiva ani, spre a se contracara rămînerea în urmă care a început în 1964. O asemenea creștere este considerată nu numai neprobabilă, dar aproape imposibilă.

Toate aceste statistici arată de fapt că cetățenii Americii Latine mănîncă astăzi mai puțin decît acum zece ani. În plus, milioane de latino-americani sînt astăzi șomeri totali sau parțiali. Ei formează o masă de cel puțin 50 de milioane de oameni, din totalul populației actuale de 260 de milioane. Nu există suficiente slujbe și nici suficiente posibilități pentru populație care, cu o creștere anuală de 11 milioane de persoane, „întinerește" an de an. Cel puțin 55 la sută din populația acestor țări este formată din oameni sub vîrsta de 18 ani.

Există numeroase planuri, numeroase probleme studiate de către membrii „Alianței", dar tot mai mulți observatori ai acestei emisfere se întreabă dacă toate aceste planuri și propuneri vor vedea vreodată lumina zilei.

James Nelson GOODSELL

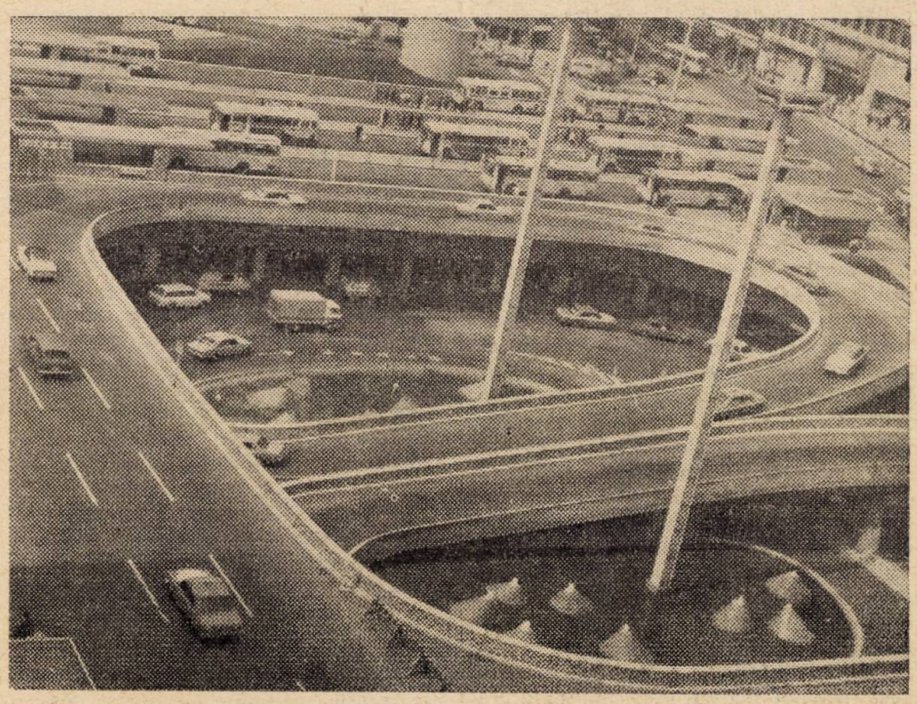

Această autostradă reprezintă calea de acces spre un cartier subteran amenajat recent la Tokio

L'Espresso

ROMA

CINCI LUNI PIERDUTE

ALEGĂTORUL SOCIALIST care a citit recent, în „Avanti", darea de seamă asupra cuvîntărilor rostite în cadrul reuniunii Comitetului Central al P.S.U. nu mai poate avea dubii. Partidul pentru care a votat nu va face parte din noul guvern : nu refuză formula de centru-stînga, dar așteaptă din partea democrației creștine probe concrete de reînnoire politică și de bunăvoință. În așteptarea acestor „timpuri mai bune", P.S.U. urmează să se dedice unei ferme autocritici, unei necesare opere de reînnoire ; liderii socialiști vor căuta să înțeleagă mai bine motivele răsunătorului insucces electoral, vor restabili contactele cu baza — cu muncitorii și țăranii — se vor consacra adevăratei unificări a unui partid care continuă să fie grevat de serioase divergențe politice și de persoane.

Pentru a depăși furtuna — declară cei doi secretari, De Martino și Tanassi — ceea ce am ales e o cale obligatorie ; nu există altele : trebuie reciștigată independența partidului. Acest raționament își are logica sa, dar, citind atent diferitele intervenții ale liderilor noii majorități din cadrul P.S.U., este evident că, în spatele unui acord aparent, persistă vechi echivocuri și neînțelegeri între persoane. Înainte de toate se pune întrebarea dacă analiza sinceră, chiar neîndurătoare față de deficiențele care afectează partidul — făcută de De Martino și de Tanassi — nu ascunde un scop diferit. Am încercat reconstituirea noilor etape ale apropierii socialiștilor de democrația creștină : trecerea lor de la refuzul integral la meditație și poate (mai tîrziu) la tratative. Dacă aceste tratative se vor desfășura pe o platformă favorabilă intereselor partidului socialist și a intereselor generale ale țării, nu vom fi desigur noi cei care vom regreta. Dar conducătorii socialiști — de la De Martino la Tanassi, de la Mancini la Giolitti (cu excepția lui Lombardi, a cărui poziție în sînul P.S.U. a fost totdeauna diferită) — vor trebui să explice alegătorilor lor și opiniei publice de ce a fost montat un mecanism atît de complicat pentru a se ajunge la un sfîrșit care ar fi putut fi obținut de-a lungul unei operații politice mult mai clare și mai directe. Chiar dacă orice previziune asupra deznodămîntului crizei de guvern poate apărea în acest moment prematură, rămîne faptul că răstimpul de cinci luni, cerut de socialiști pentru a vindeca rănile insuccesului electoral și pentru a recompune pe baze mai solide unitatea partidului, reprezintă un interval lung și plin de pericole. În aceste cinci luni, între cei care vor dori să se întoarcă mai repede în guvern (fie chiar cu alți oameni și cu alte programe) și între cei ce vor refuza această perspectivă pentru motive tot atît de bine întemeiate, se va da o aspră bătălie în interiorul partidului. Nu se poate spune că astfel unitatea P.S.U. va fi întărită. E mult mai probabil ca lucrurile să se petreacă invers.

Pentru a se evita acest pericol se putea folosi o cale diferită : să se convoace cît mai repede un congres extraordinar și cu acest prilej să se confrunte tezele controversate. Nu e de înțeles pentru ce această încercare nu a fost întreprinsă de aproape nici unul dintre conducătorii socialiști.

Congresul extraordinar ar fi putut ratifica chiar și trecerea partidului în opoziție. Iar azi ar fi mai puțin periculoasă trecerea în opoziție decît sprijinirea din exterior a unei democrații creștine „monocolore", care nu se bizuie pe o puternică voință populară și pe un larg consimțămînt popular. Traversăm timpuri grele și, în cinci luni, partidul socialist ar putea să se trezească tîrît în opoziție nu de propria lui voință ci de forța lucrurilor. În acest caz, P.S.U. nu ar mai fi un arbitru al situației politice italiene ci un partid fără linie și fără perspective... Iar în acest caz, umbra sciziunii va pluti din nou asupra socialiștilor. „Concepția coaliției de centru-stînga ne-a făcut prizonierii acestei formule, pusă mai presus de program", a spus Antonio Giolitti în intervenția sa în Comitetul Central. „S-a făcut un mit din stabilitate. Dar acest tip de stabilitate ucide. Paralizați de ideea stabilității guvernului, am suportat toate presiunile democrației creștine și am fost de multe ori obligați să procedăm contrar convingerilor noastre... Ni se cerea să ne sacrificăm pentru stabilitatea democrației italiene dar, de fapt, ne-am sacrificat în interesul puterii democrației creștine. Trebuie să spunem răspicat că partidul socialist într-o coaliție de centru-stînga nu poate fi prizonierul «centrului» ci trebuie să se considere ca fiind «stînga guvernului», dînd un impuls politic democratic activității guvernului, potrivit tuturor exigențelor legitime de progres social formulate de forțele de stînga".

Acest raționament e judicios și, fără îndoială, se cuvine împărtășit. Dacă rolul partidului socialist este acela indicat de Giolitti, nu rămîne altceva de făcut decît ca democrația creștină să fie constrînsă să-și schimbe politica. Iar dacă consideră că aceasta e utopic și irealizabil, nu se așteaptă cinci luni pentru a se convoca un congres al partidului sau, și mai rău, pentru ca socialiștii să-și demonstreze lor înșile că democrația creștină nu poate să dea cu nimic mai mult decît ceea ce a dat.

Gianni CORBI

profil

José Maria Velasco IBARRA

președintele Republicii Ecuador

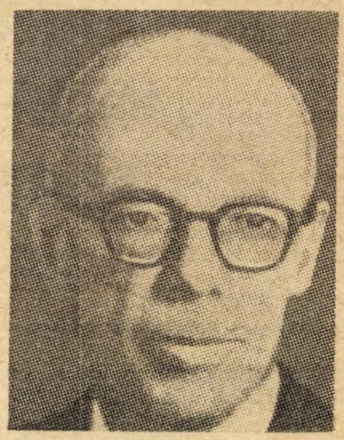

Conform celei de-a 17-a Constituții a Republicii Ecuador, promulgată anul trecut, care prevede alegeri prezidențiale directe din patru în patru ani, la 1 iunie s-au desfășurat alegerile pentru ocuparea postului de președinte, deținut provizoriu de Otto Arosemena Gomez. În alegeri a învins Velasco Ibarra.

José Maria Velasco Ibarra s-a născut în 1893, la Quito, capitala țării. După terminarea facultății de drept a Universității Centrale din orașul natal, urmează cursurile Universității din Paris. Întors din Franța, Velasco Ibarra îmbrățișează cariera politică. Este numit curînd secretar al Consiliului de Stat, apoi procuror general al orașului Quito și ales deputat în Congresul Național. După alegerea în parlament, devine președintele Camerei Deputaților.

În 1934, Velasco Ibarra a fost pentru prima dată ales președinte, dar, după 11 luni, în urma unui puci militar, a fost răsturnat și nevoit să părăsească țara. În 1940 s-a întors în patrie și și-a prezentat din nou candidatura pentru alegerile prezidențiale. A fost însă înfrînt și obligat să emigreze în Columbia. Reîntors în Ecuador în 1944, a candidat din nou la postul de președinte și de data aceasta a fost ales, dar peste trei ani îl răstoarnă o altă lovitură militară.

În 1952, Velasco Ibarra a obținut un al treilea mandat prezidențial, exercitîndu-și funcția de-a lungul întregii perioade prevăzute de Constituție, adică pînă în 1956. Ieșind învingător și în alegerile prezidențiale din vara anului 1960 — cînd în programul său electoral a figurat și rezolvarea unei probleme vitale pentru țară : înfăptuirea unei reforme agrare — a devenit pentru a patra oară președinte al Ecuadorului. A ocupat însă numai un an fotoliul prezidențial, fiind înlăturat de la putere în 1961, în urma unei lovituri de stat.

Pînă la actualele alegeri prezidențiale, țara a fost condusă de președinți interimari, cu excepția perioadei 1963—1966, cînd puterea a fost deținută de junta militară a lui Ramón Castro Jijón.

În prima cuvîntare după alegeri a noului președinte (care își va lua efectiv funcția în primire la 1 septembrie), Velasco Ibarra a preconizat o „mai mare democrație în viața politică a țării", precum și o creștere substanțială a volumului exporturilor ecuadoriene.

A. M.

poșta redacției

LA MOARTEA LUI ROBERT KENNEDY

Am în față „Lumea" nr. 5 din 28.XI.1963, în care se relata despre tragedia de la Dallas, a cărei victimă a fost John Kennedy. Acum, o nouă crimă odioasă a răpit viața senatorului Robert Kennedy. Nu știu dacă se poate, dar aș vrea să le transmit copiilor lui Robert Kennedy, prin intermediul revistei dv., că împărtășesc sentimentele de durere și profund regret pentru pierderea tatălui lor și că le doresc tărie, pricepere și curaj pentru a continua și realiza idealurile pentru care a militat senatorul Robert Kennedy.

Nicolae SANDU
elev, Botoșani

Zguduit de asasinarea senatorului Robert Kennedy, transmit de pe plaiurile Maramureșului protestul meu plin de indignare pentru această odioasă crimă. Îmi exprim compasiunea mea profundă pentru soția, copiii și familia celui dispărut și cer stăruitor autorităților Statelor Unite ale Americii să ia toate măsurile ca nici un criminal să nu mai poată vărsa sîngele unor oameni de seamă cum au fost președintele John Kennedy, pastorul Martin Luther King și ultimul ucis, senatorul Robert Kennedy.

Enache TOCILĂ-SIBIANU
comuna Săcel, județul Maramureș

CIMITIRUL ARLINGTON, ETHEL KENNEDY

Mihai Airinei, București. 1) Robert Kennedy a dobîndit dreptul de a fi înmormîntat în Cimitirul Arlington deoarece a ocupat o înaltă funcție guvernamentală și, totodată, și-a îndeplinit în mod corespunzător obligațiile militare (în timpul celui de-al doilea război mondial a luptat ca voluntar în marina militară americană.) În acest cimitir militar, în care au fost înmormîntați mulți americani celebri, au fost depuse de asemenea trupurile unor soldați din armata lui George Washington, există un mormînt comun a 14 soldați uciși în războiul din 1812, mormîntul comun a 2 111 eroi ai războiului civil și mormîntul comun a 3 800 de sclavi eliberați, care veniseră la Washington pentru a trăi în libertate, dar au fost seceratți de epidemii în lagărele improvizate pentru ei. 2) Ethel Kennedy, văduva lui Robert Kennedy, este în vîrstă de 40 de ani. Ea are 10 copii și urmează să-l nască pe al 11-lea. Fiind o femeie extrem de energică și de activă, și-a ajutat soțul în campania electorală, practică mai multe sporturi, a inițiat diverse campanii de ajutorare a copiilor săraci. A trăit multe tragedii familiale : părinții ei au pierit într-un accident de avion, unul dintre frați și-a pierdut viața acum doi ani în altă catastrofă aviatică, iar văduva acestuia a murit anul trecut sufocată.

GAZELE TOXICE

Virgil Marinescu, Cluj. Gazele toxice au fost folosite, pentru prima oară pe cîmpul de luptă, la 22 aprilie 1915, cînd trupele germane le-au utilizat împotriva infanteriei franceze, în apropiere de localitatea belgiană Ypres. Au fost uciși pe loc 5 000 de oameni și numeroși alții au suferit grave leziuni pulmonare. Protocolul semnat la Geneva în 1925 scotea gazele toxice înafara legii. Cu toate acestea, ele au mai fost folosite de fasciștii italieni în Etiopia, în 1936, iar din 1937 pînă în 1943, japonezii le-au utilizat împotriva Chinei. O carte apărută recent în S.U.A., „Războiul chimic și biologic", de Seymour Hersh, fost corespondent al agenției „Associated Press", a stîrnit o vîlvă deosebită deoarece dezvăluie pregătirile care se fac în Statele Unite în vederea războiului chimic și biologic. Multe dintre afirmațiile lui Hersh au fost confirmate de Pentagon. „Corpul chimic" al armatei Statelor Unite folosește 7 000 de oameni de știință și tehnicieni care lucrează la 6 centre speciale : la Fort Detrick (Maryland) se întreprind cercetări biologice fundamentale ; arsenalul Edgewood, tot din Maryland, este profilat pentru cercetări chimice ; fabricile de la Newport (Indiana), de la arsenalul Munților Stîncoși (Colorado) și de la arsenalul Pine Bluff (Arkansas) fabrică agenți chimici ; poligonul de încercare de la Dugway este folosit pentru experimentarea substanțelor chimice și a celorlalte arme inrudite. Acest poligon a căpătat de curînd o tristă popularitate, întrucît un gaz puternic experimentat acolo a ucis 6 400 de oi de pe pășunile înconjurătoare. În cartea lui Hersh se arată că armata încheie în fiecare an contracte în valoare de milioane de dolari cu universități, institute civile de cercetări și întreprinderi industriale. În 1963, ultimul an pentru care existau cifre globale, bugetul total al cercetărilor în domeniul armelor toxice a însumat 300 milioane de dolari. Federația oamenilor de știință americani și alte organizații din S.U.A. cer insistent sistarea totală a cercetărilor și a întregii activități în acest domeniu, subliniind că armele respective sînt destinate terorizării și uciderii în masă a populației civile în caz de război.

MINERVA, TRAMVAIELE CU CAI

Dionisie Neagoe, București. Deși problemele care vă interesează nu intră în preocupările noastre, am vrut să vă ajutăm, ținînd seama că sînteți un cititor atît de fidel al revistei. Am cules informațiile solicitate și vi le-am expediat de îndată, prin poștă, la adresa indicată de dv. Întrucît ne comunicați că nu ați primit scrisoarea, repetăm conținutul ei aici, cerînd, totodată scuze cititorilor noștri pentru spațiul pe care îl ocupăm în „Poșta redacției" ; 1) Cotidianul „Minerva" a apărut la București, de la 13 decembrie 1908 pînă la 19 octombrie 1916 (în total 2 809 numere). A avut următoarea conducere : director politic — Gr. Cantacuzino ; director literar — I. Slavici ; directori redacționali — I. Bacalbașa și C. Demetrescu ; redactori — Al. Anestin, N. Timiraș, P. Botzan, G. Caliga, N. Dașcovici, I. Doinaru, M. Andreescu, M. Burileanu, Vasile Savel, D. Caselli ; colaboratori — D. Teleor, P. Costin, D. Karnabat, Cincinat Pavelescu, Octavian Goga, N. Pora, Mihail Lungianu. 2) În anul 1911 circulau la București următoarele linii de tramvaie cu cai : 1 — Moșilor ; 2 — Călărași ; 3 — Popa Nan ; 4 — Lînăriei ; 5 — Dorobanților ; 6 — Sf. Vineri ; 8 — Bufet ; 9 — Rahovei ; 10 — Șerban Vodă ; 11 — Dudești ; 12 — Luther ; 13 — Belu. Primele șapte linii erau ale societății „Tramvaiul Vechi", iar celelalte — ale societății „Tramvaiul Nou". Ambele societăți aveau, în 1911, în total 1 350 de cai și au transportat 38 055 000 de călători. Tramvaiul electric a fost introdus în anul 1894 pe linia Cotroceni — Obor. La început purta numărul 6, iar mai tîrziu numărul 14. În 1912, tramvaiul electric a transportat 4 929 000 de călători. 3) Mobilizarea a fost decretată la 23 iunie 1913, iar pacea a fost încheiată la 28 iulie 1913.

DE CÎTE ORI A FOST „DESCOPERITĂ" AMERICA ?

Jean Rădulescu, București. Nu sînteți singurul om care se întreabă „de cîte ori a fost descoperită, de fapt, America ?" Prioritatea lui Columb a fost contestată, în primul rînd, de arheologii care afirmă că el ar fi fost precedat de vikingi cu aproximativ 500 de ani. Alți specialiști afirmă, pe baza studierii unor elemente de ceramică veche, că înainte de Columb ar fi existat o prezență japoneză pe teritoriul actual al Ecuadorului, iar alții susțin că, în anul 459 e. n., chinezii ar fi vizitat Mexicul de astăzi. Ideea că fenicienii ar fi ajuns pe meleagurile Americii cu 2 000 de ani înainte de Columb este cea mai recentă ipoteză și a fost avansată de Cyrus Gordon, profesor de studii mediteraneene la Universitatea Brandeis. El susține că cel puțin un echipaj fenician a debarcat cu 5—600 de ani î.e.n. la Parahyba, în Brazilia. Teoria sa se bazează pe așa-numitul text de la Parahyba, copia unei inscripții pe piatră, găsită de sclavi pe o plantație de la Parahyba, în anul 1872. Ladislau Netto, directorul de pe atunci al Muzeului național din Brazilia, a cerut ca piatra să fie încredințată acestui muzeu. Nu s-a dat curs acestei cereri și de atunci piatra s-a pierdut. Netto vizitase însă plantația și copiase inscripția care începea cu cuvintele : „Sîntem fii ai Canaanului din Sidon, cetatea regelui. Negoțul ne-a aruncat pe acest țărm îndepărtat". Textul, gravat în vechiul alfabet fenician, descria plecarea corăbiei, împreună cu alte zece nave, din portul Eziongeber, de pe țărmul Golfului Aqaba, călătoria

în jurul Africii și furtuna care a despărțit corabia de restul flotilei. Ajuns la Parahyba, echipajul, format din 12 bărbați și trei femei, a sacrificat pe unul din membrii săi pentru a-i îmblînzi pe zei. Deși textul era de multă vreme cunoscut arheologilor și lingviștilor, nu a fost luat în serios, întrucît cei mai mulți dintre ei îl considerau un fals. Copia lui Netto, publicată în 1874 într-un obscur periodic newyorkez de limbă portugheză, s-a pierdut. Singura versiune existentă era o transcriere a textului lui Netto publicată în 1899 și conținînd greșeli grosolane de limbă și numeroase cuvinte și forme gramaticale pe care oamenii de știință din vremea respectivă nu le întîlniseră niciodată în texte feniciene. De curînd însă, Cyrus Gordon a descoperit, din întîmplare, o copie mai bună a textului lui Netto, fără greșelile din cealaltă versiune. Formele gramaticale neobișnuite, pe care totuși le cuprinde, au mai fost întîlnite între timp de savanți în texte feniciene de o autenticitate recunoscută. După părerea lui Gordon, mai multe expediții feniciene în Lumea Nouă, inclusiv poate cea de la Parahyba, au contribuit la dezvoltarea și răspîndirea civilizațiilor precolumbiene în America Centrală și de Sud. Fenicienii, arată el, erau bine echipați pentru aventuri de o asemenea amploare. Buni navigatori (se orientau după stele), ei dispuneau de corăbii de două ori mai mari decît cele folosite de Columb, iar echipajele acestor corăbii cuprindeau, pe lîngă războinici, specialiști în arhitectură, agricultură, metalurgie și matematică. În sfîrșit, Gordon mai consideră că unele elemente ale arhitecturii vechi din America Centrală și de Sud și sistemele de irigații ale incașilor amintesc elementele corespunzătoare din Mediterana răsăriteană. Alți specialiști contestă însă interpretarea lui Gordon, considerînd în continuare că textul de la Parahyba e un fals.

poșta redacției

EVOLUȚIA RĂZBOIULUI CIVIL DIN NIGERIA

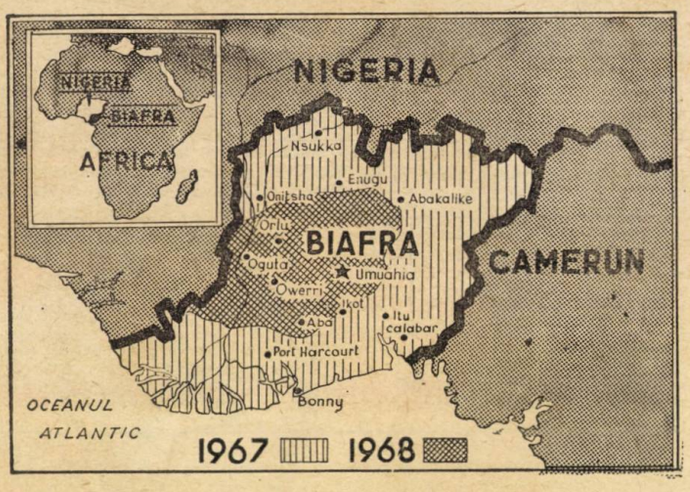

Eugen Tisa, Huedin. Într-adevăr, Kampala este capitala Ugandei, nu a Zambiei, cum a apărut din greșeală în nr. 23/1968. Reținem propunerea dv. de a consacra dramei nigeriene un articol mai amplu. Pînă atunci, iată harta solicitată. Sînt prezentate comparativ teritoriul deținut de Biafra în 1967 și cel controlat de autoritățile secesioniste în 1968.

DREPTURILE POLITICE ALE FEMEILOR ELVEȚIENE

Virgil Minoiu, Cluj. 1) Cu excepția cantoanelor Geneva, Vaud, Neuchâtel și Basel, unde femeile au obținut nu de mult dreptul de a participa la alegerile cantonale, în Elveția femeile nu au drept de vot. Nici în cantoanele menționate ele nu sînt admise la alegerile naționale. Această stare de lucruri este explicată îndeobște prin trei factori: conservatorismul populației rurale, persistența străvechii asociații de idei între dreptul de a vota și obligația de a purta arme și atitudinea refractară a unei minorități feminine vehemente, care susține că locul femeii este în căminul ei. În acest context, alegerea Lisei Girardin în funcția de primar al Genevei a stîrnit o vîlvă neobișnuită și a reînsufletit speranțele femeilor care aspiră la o deplină egalitate politică. 2) Rîul Potomac are un nume indian. În limba tribului algonquian, „potomac" însemna piață, loc unde se fac tranzacțiile comerciale. Numele era foarte potrivit întrucît indienii de pe malul rîului întrețineau legături comerciale active cu triburile din interiorul țării.

ÎN DOUĂ DECENII

Constantin Voinea, Galați. În deceniul al șaselea al secolului nostru, cele mai multe asasinate politice au fost comise în America Latină, iar în deceniul actual — în Africa. Au fost uciși colonelul Delgado Chalbaud, președintele Venezuelei (1950), Antonio Remon, președintele statului Panama (1955), Anastasio Somoza, președintele Nicaraguei (1956), Carlos Castillo Armas, președintele Guatemalei (1957) și Rafael Leonidas Trujillo Molina, președintele Republicii Dominicane (1961). În Africa au fost victimele unor atentate președintele Republicii Congo, Patrice Lumumba, în 1961, primul ministru al statului Burundi, Pierre Ngendandumwe în 1965, primul ministru al Nigeriei, Abubakar Tafawa Balewa, în 1966, și primul ministru al Africii de sud, Hendrik Verwoerd, tot în 1966. Lista cuprinde, de asemenea, pe regele Irakului, Feisal, și pe primul ministru irakian Nuri Said (1958), primul ministru al Ceylonului, Salomon Bandaranaike (1959), primul ministru al Iordaniei, Hazza Majali (1960), primul ministru al Irakului, Abdul Karim Kassem (1963), primul ministru al Bhutanului, Jigme Dorji (1964) și primul ministru al Iranului, Hassan Ali Mansur (1964). Liderul partidului socialist japonez, Nejiro Asamuna, a fost ucis în 1960, în împrejurări foarte asemănătoare cu cele ale asasinării lui Robert Kennedy: a fost înjunghiat în timp ce vorbea în fața a circa o mie de persoane la un miting politic televizat.

CAZUL SOȚILOR ROSENBERG

Ioan Nagy, comuna Dobra, județul Hunedoara. Soții Ethel și Julius Rosenberg au fost condamnați la moarte și executați la 19 iunie 1953, sub acuzația de spionaj atomic. Morton Sobell, condamnat la 30 de ani închisoare, continuă să-și execute pedeapsa. Din momentul arestării lor, atît soții Rosenberg cît și Sobell au susținut, pînă în ultima clipă, că sînt nevinovați. În Statele Unite a apărut de curînd cartea „Invitație la o anchetă", de Walter și Miriam Schneir, care aduc noi argumente atestînd că acuzațiile formulate împotriva celor trei condamnați au fost lipsite de orice temei. În carte se arată că soții Rosenberg nu au furat nici un fel de secrete atomice și că de altfel, actul de acuzare nici nu formula explicit această învinuire. Așa-numita „schiță a bombei atomice", despre care s-a afirmat că ar fi fost furată de ei, reprezintă, după părerea unor oameni de știință care au lucrat cu adevărat la bomba atomică, „o caricatură", „un fals lipsit de valoare". Schița, se arată în carte, a fost întocmită de un martor al acuzării și a fost ținută secret de guvern pînă de curînd. Alte argumente ale autorilor cărții: unul dintre martorii-cheie ai acuzării a recunoscut, ulterior, că a mințit de foarte multe ori sub prestare de jurămînt; soția altui martor esențial a declarat că soțul ei avea „tendințe isterice" și că „afirma lucruri fără nici o legătură cu adevărul"; în sfîrșit, că la alcătuirea probei hotărîtoare a acuzării, care a pecetluit soarta soților Rosenberg, au participat agenți ai F.B.I.

„PANGLICA ALBASTRĂ"

Virgil Crudu, Brăila. Trofeul „Panglica Albastră", consacrat navigației transatlantice, a fost înființat în anul 1934. El constă într-o statuetă de argint, donată de englezul Harold Kestes-Halles, pentru a fi atribuită pachebotului care realizează cea mai rapidă traversare a Oceanului Atlantic. Competiția își are regulamentul său bine determinat, fixînd zonele înăuntrul cărora se cronometrează mersul vapoarelor concurente. Un comitet internațional primește și omologhează datele recordurilor stabilite. Primul deținător al acestui prestigios trofeu a fost pachebotul italian „Rex" care, la 16 august 1934, a realizat traversarea Atlanticului cu viteza de 28,92 noduri. Cîteva luni mai tîrziu (la 3 iunie 1935) vasul francez „Normandie" a preluat „Panglica Albastră", navigînd pe ruta Southampton (Anglia) — New York (3192 de mile) cu viteza medie de 30,31 noduri. În prezent trofeul este deținut de transatlanticul „France", care a realizat viteza de 35,6 noduri.

Ion A. Chiran, comuna Putineiu, județul Ilfov. Interdependența dintre condițiile de climă, alimentație etc. de pe insula Martinica și fenomenul semnalat — creșterea în înălțime a străinilor care trăiesc cîțiva ani acolo — a fost și este studiată de specialiști la fața locului. Nu se pot întreprinde asemenea cercetări de la distanță.

Arpad Toth, Oradea, Doina Constantin, Alexandria. Problemele care vă preocupă nu sînt de competența revistei noastre.

Prof. Gh. I. Căpitan, Arad. Confuzia provine dintr-o traducere greșită (în limba engleză „physician" înseamnă medic).

Nicușor I. Stoica, comuna Gornet-Cuib, județul Prahova. 1) Lista completă a președinților Adunării Generale a O.N.U. a apărut la Poșta redacției în nr. 50/1967. 2) Și datele solicitate de dv. în legătură cu Vaticanul au fost cuprinse în răspunsuri publicate la „Poșta redacției". Spațiul nu ne permite să revenim.

D. Atanasiu, Craiova. Deși descrierea amănunțită și ilustrată a marilor muzee ale lumii este dificil de realizat în cadrul revistei noastre, vom ține seama de dorința dv.

Mircea Suciu, București. Așteptăm de la dv. întrebări și opinii în legătură cu probleme de politică externă. Pentru moment nu ne propunem să sporim numărul paginilor revistei.

Gheorghe Zaslo, comuna Chișinău-Criș, județul Arad. Ca vechi cititor al revistei noastre, știți, fără îndoială, că nu obișnuim să furnizăm răspunsurile la întrebările formulate în cadrul diverselor concursuri cu premii.

Pater Hristu, comuna Perișoru, județul Ialomița. Întrucît aveți întreaga colecție a revistei, nu vă va fi desigur greu să găsiți, chiar în paginile consacrate „Poștei redacției", datele solicitate despre Kemal Atatürk și despre războiul greco-turc, care au format obiectul mai multor răspunsuri.

lumea

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația: București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

ÎNTREPRINDERILE MINISTERULUI ECONOMIEI FORESTIERE
realizează pentru Dv. garnitura de sufragerie „ASTOR" din materiale de cea mai bună calitate. Furniruită cu mahon și avînd un fileu decorativ din lamelin, SUFRAGERIA ASTOR, dă apartamentului dv. o notă de bun gust, eleganță și confort.

Preț de vînzare :
VITRINA — lei 1 818,
BUFETUL — lei 1 214,
MASA cu PLACĂ EXTENSIBILĂ — lei 680,
MĂSUȚĂ JOASĂ — lei 153,
SCAUN TAPIȚAT — lei 183.

elegantă modernă preț convenabil

SUFRAGERIA ASTOR

Lei 2

— O LUME ÎNTREAGĂ ÎNTR-UN CLASOR FILATELIC

— COLECŢIONÎND MĂRCI POŞTALE PUTEŢI SĂ CUNOAŞTEŢI ŢĂRI, POPOARE, OAMENI, EVENIMENTE, VĂ FORMAŢI O CULTURĂ GENERALĂ

— ÎNTREPRINDEREA „FILATELIA", PRIN GHIŞETELE ŞI MAGAZINELE FILATELICE, PUNE LA DISPOZIŢIE ULTIMELE NOUTĂŢI FILATELICE DIN ŢARĂ ŞI STRĂINĂTATE, PRECUM ŞI EMISIUNI DE MĂRCI MAI VECHI ROMÂNEŞTI ŞI STRĂINE OBLITERATE ŞI NEOBLITERATE, ŞI ACCESORIILE NECESARE PENTRU PĂSTRAREA UNEI COLECŢII DE MĂRCI: CLASOARE, ALBUME, PENSETE, ODONTOMETRE, POŞETE FILATELICE, LUPE ETC.

— REŢINEŢI: ÎN PLICURILE FILATELICE CU PREMII CARE SE GĂSESC DE VÎNZARE LA TOATE OFICIILE POŞTALE ŞI MAGAZINELE DE SPECIALITATE PUTEŢI GĂSI, PE LÎNGĂ PREMII CARE CONSTAU ÎN DIFERITE ACCESORII FILATELICE, OBIECTE ÎN VALOARE CA: TELEVIZOARE, MAGNETOFOANE, CEASURI, MOTORETE CARPAŢI ETC., SERII DE TIMBRE ŞTAMPILATE ŞI NEŞTAMPILATE ROMÂNEŞTI ŞI STRĂINE.

reportaj pe glob

ȚARA DE FOC
ȘI DE GHEAȚĂ

FR
Înaintea primu
de scrutin

Convorbirile
în problema
VIETNAMULUI

Documentele secrete
ale
Comisiei WARREN

Partid

26
joi 20 iunie
1968

lumea

Puternicele atacuri
lansate de forțele patriotice
din Vietnamul de sud
asupra Saigonului
au provocat pierderi grele
intervenționiștilor americani

Exprimîndu-și protestul
împotriva războiului din Vietnam,
tineri din Washington
dau foc în mod demonstrativ
ordinelor de chemare

Locuitorii
orașului japonez Fukuoka,
peste care s-a prăbușit recent
un avion american cu reacție,
provocînd un incendiu,
demonstrează pe străzi,
cerînd lichidarea
bazelor militare americane

lumea

Nr. 26 (243) 20 IUNIE 1968

sumar

2 SĂPTĂMÎNA în telegrame

INTERVIURI

4 CORNELIU MĂNESCU, *ministrul afacerilor externe al României, președintele celei de-a XXII-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U.* : În spiritul cooperării internaționale.

8 ARDESHIR ZAHEDI, *ministrul afacerilor externe al Iranului* : Relații de rodnică prietenie. *Cristian Popișteanu*

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

6 *Corespondență din Paris* : Convorbirile în problema Vietnamului. *Eugen Pop*

9 Franța : înaintea primului tur de scrutin. *Florica Șelmaru*

11 După Memphis și Los Angeles. *Felicia Antip*

13 „Guinée-Bissau, 19 km". *Corneliu Vlad*

14 Ce se întîmplă în Argentina ? *Elena de la Souchère.*

20 *Scrisoare din Budapesta* : Sărbătoarea cărții. *Dr. Gombos László*

21 Namibia. *Emil Sachs*

23 Documentele secrete ale Comisiei Warren. *Daniel Wise.*

REPORTAJ PE GLOB

16 Țara de foc și de gheață. *Marcel Ghibernea*

SINTEZE

18 Egalitatea deplină în drepturi — normă de bază a vieții internaționale. *Aurel Cristescu.*

CONTRAPUNCT

26 *Art Buchwald* : Comitetul de cercetare a violenței.

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

26—30 The New York Times, International Herald Tribune, L'Espresso, Borba, Tribune des Nations, Neue Zürcher Zeitung.

PROFIL

30 SIAKA PROBYN STEVENS, primul ministru al statului Sierra Leone.

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

În acest număr

Interviul acordat revistei „Lumea" de

CORNELIU MĂNESCU

ministrul afacerilor externe al României, președintele celei de-a XXII-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U.

pag. 4

Franța în preajma primului tur de scrutin

pag. 9

După Memphis și Los Angeles

CINE SÎNT ASASINII?

pag. 11

Documentele secrete ale comisiei Warren

pag. 23

Guineea — Bissau, 19 Km

un reportaj de la trimisul nostru special

pag. 13

NAMIBIA

pag. 21

La rubrica „Puncte de vedere" :

Arthur Miller:

Despre violență

pag. 26

săptămîna

în telegrame

Bruxelles

SFÎRŞITUL „RĂZBOIULUI LINGVISTIC"?

Întrebat de un ziarist dacă consideră proaspăt formatul cabinet belgian ca pe un guvern de tranziție, noul prim-ministru Gaston Eyskens i-a răspuns: „Toate guvernele sînt de tranziție". Deocamdată, noul cabinet a primit asigurarea că va găsi o majoritate satisfăcătoare cînd se va prezenta, la 25 iunie, în fața parlamentului. A primit în orice caz asigurări că va putea supraviețui în forma sa actuală pînă la sfîrșitul anului, fapt ce-i va permite să impună votarea bugetului, lăsat de 132 de zile, de cînd durează actuala criză ministerială, în suspensie. Premierul Gaston Eyskens, profesor de economie politică la Universitatea din Louvain, membru al Partidului Social-Creștin, a mai deținut deja de trei ori funcția de prim-ministru : în 1949, 1959 și 1960. Noul cabinet se caracterizează printr-o creștere a departamentelor ministeriale : 29 față de 23 ale fostului cabinet, creștere datorată principiului paritătii între comunitățile lingvistice flamandă și francofonă și principiului autonomiei culturale. „Programul pe care îl va prezenta guvernul — declara cu cîteva zile în urmă Gaston Eyskens — aduce soluții acceptabile pentru ambele comunități. Un mare efort s-a făcut pentru a se găsi soluții problemelor fundamentale. Sper că programul va fi acceptat chiar și de deputații care nu fac parte din majoritate". Cînd se referea la acești deputați, primul ministru belgian se gîndea la liberalii decișI să se constituie într-o puternică opoziție. Pentru realizarea programului de reformă guvernamentală, se va repune în actualitate ideea unei formații tripartite care să-i includă și pe liberali ? — este întrebarea ce începe să circule, tot mai mult, în capitala belgiană.

La 23 iunie, în Luxemburg se celebrează Ziua națională. Imaginea înfățișează o porțiune a zidurilor vechii cetăți a capitalei

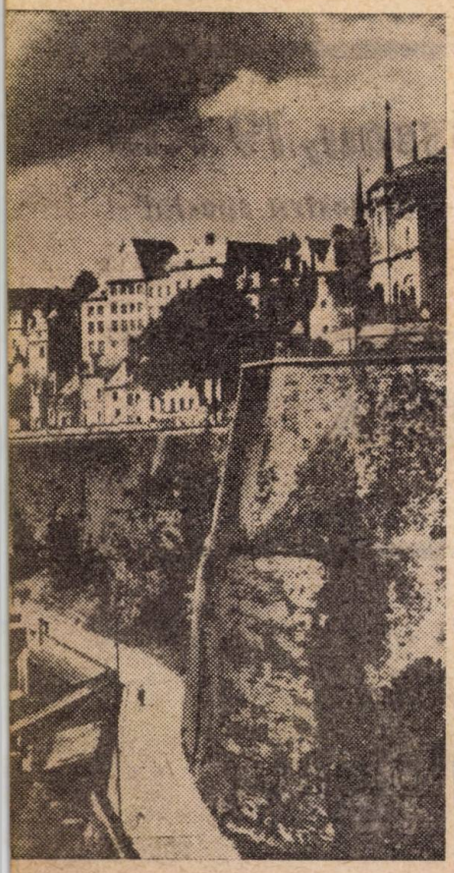

Bogota

CERTITUDINI ŞI INCERTITUDINI

După ultima reuniune a Senatului columbian, într-una din nopțile săptămînii trecute, un lucru era sigur la Bogota : președintele Lleras Restrepo nu va părăsi postul de președinte al Columbiei. Rămîneau însă o serie de necunoscute, mai ales cele legate de coeziunea și conducerea partidului liberal. Situația confuză care s-a creat și care a dat naștere la interminabile discuții, negocieri și schimbări de atitudine în sînul Senatului, are ca origine — se pare — reapariția (spontană sau nu) a unui grup format din foștii membri ai Mișcării revoluționare-liberale (M.R.L.) dizolvat anul trecut pentru a fuziona cu partidul liberal. Cea mai mare parte a senatorilor liberali care au votat împotriva reformelor constituționale propuse de președinte (vot ce a și declanșat criza guvernamentală) erau foști membri ai M.R.L. Și deși senatorii liberali „rebeli" au respins în cele din urmă cererea de demisie a președintelui Restrepo, acordîndu-i votul de încredere, nu se știe încă ce soartă vor avea reformele constituționale respinse mai înainte. Lleras Restrepo precizase că votul Senatului în favoarea sa s-ar traduce printr-o angajare a acestuia alături de guvern, pe drumul reformelor din cadrul programului de „transformare națională". Dar atitudinea „rebelilor" nu este încă previzibilă, mai ales că partidul liberal se află și el în criză : în cursul discuțiilor din Senat cîțiva membri au demisionat, alții au amenințat s-o facă. Rămîne de asemenea de rezolvat problema interimatului cabinetului care demisionase în bloc, în semn de solidaritate cu președintele Restrepo. Se presupune însă că acesta va acorda un vot de încredere echipei sale guvernamentale.

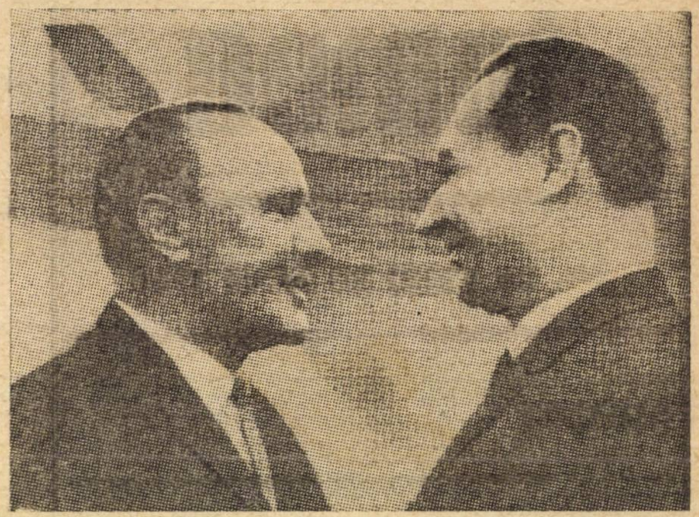

Întîlnire între Alexander Dubcek și János Kádár, cu prilejul recentei vizite în R.P. Ungară a delegației de partid și guvernamentale a R.S. Cehoslovace

Budapesta

ÎN SPIRITUL COLABORĂRII

A fost încheiat la 14 iunie, în capitala R.P. Ungare, în urma vizitei delegației de partid și guvernamentale a R.S. Cehoslovace, condusă de Alexander Dubcek, prim-secretar al C.C. al P.C. din Cehoslovacia, noul Tratat de prietenie, colaborare și asistență mutuală, pe o perioadă de 20 de ani, între R.P. Ungară și R.S. Cehoslovacă. Tratatul prevede dezvoltarea multilaterală a relațiilor dintre cele două țări pe baza principiilor internaționalismului socialist, respectării suveranității naționale, neamestecului în treburile interne. Se va extinde, reciproc și avantajos, colaborarea în domeniul economiei, tehnicii, științei și culturii, sportului, ocrotirii sănătății și turismului. Părțile își vor acorda reciproc asistență economică. Ele își exprimă dorința de a-și aduce contribuția la promovarea politicii de coexistență pașnică între state cu sisteme sociale diferite, la menținerea păcii, securității în Europa și în întreaga lume, la slăbirea încordării internaționale.

În cadrul mitingului prieteniei ungaro-cehoslovace ce a avut loc în aceeași zi la Budapesta, János Kádár, prim-secretar al C.C. al P.M.S.U., a subliniat importanța relațiilor de colaborare dintre R.P. Ungară și R.S. Cehoslovacă în perioada care a trecut de la semnarea primului Tratat de prietenie, colaborare și asistență mutuală. Totodată, vorbitorul a exprimat deplina solidaritate a comuniștilor unguri cu comuniștii cehoslovaci.

Alexander Dubcek, prim-secretar al C.C. al P.C. din Cehoslovacia, a arătat că trăinicia internă a fiecărui stat socialist constituie factorul hotărîtor pentru trăinicia sistemului socialist. Aplicarea în practică a principiilor internaționalismului proletar în relațiile cu țările socialiste și mișcarea comunistă internațională, respectarea intereselor lor comune fundamentale nu pot împiedica fiecare țară în parte să promoveze o politică internă proprie dar și o politică externă care să corespundă intereselor noastre comune, precum și dezvoltării istorice, să corespundă condițiilor specifice ale țării respective.

Haga

SE CAUTĂ UN COMPROMIS

O telegramă sosită din capitala olandeză anunță continuarea convorbirilor — dificile și de lungă durată — dintre reprezentanții Băncii Naționale a A-

fricii de sud și cei ai băncilor centrale occidentale. Convorbirile — ultrasecrete — se duc în legătură cu vînzările de aur sud-african către lumea occidentală. Menținerea sistemului monetar internațional — se afirmă în cercurile financiare vest-europene — depinde în mare măsură de hotărîrile Pretoriei, întrucît sistarea vînzărilor de aur pe piața occidentală agravează lipsa de lichidități internaționale accentuînd criza sistemului monetar interoccidental în ansamblu.

Luna trecută, dată fiind existența pieței duble a aurului, R.S.A. a refuzat să mai vîndă aur. Ca o contramăsură, băncile centrale au declarat că nu vor mai cumpăra aurul Africii de sud. Situația nu putea dăinui la nesfîrșit deoarece R.S.A. și-ar fi văzut agravată balanța de plăți și prin aceasta întreaga economie, aurul reprezentînd 47 la sută din exporturile țării (se produc circa 26 milioane dolari aur pe săptămînă). Reluarea întrevederilor dintre băncile centrale și Banca Națională a Africii de sud nu au dus însă la rezultate de natură să rezolve situația. Vînzarea de aur sud-african pe piața liberă ar mări oferta pe această piață și ar duce la scăderea cursului mult umflat al acestuia (a ajuns la 45 dolari uncia) față de cel menținut artificial pe piața oficială (35 dolari uncia). Dar aceasta n-ar rezolva problema lipsei de lichidități aflate la dispoziția băncilor centrale și nici problema imenselor stocuri ale R.S.A., căci reducerea importantă a acestora nu se poate face decît prin vînzări de aur la băncile centrale, evident, însă, cu preț mai scăzut: 35 de dolari uncia. Se caută deci un compromis care se va găsi — afirmă agenția France Presse — nu mai devreme de cîteva luni.

Roma

CONTINUAREA DIALOGULUI

Criza ministerială italiană va fi — probabil — rezolvată prin formarea unui „cabinet de așteptare" compus din democrat-creștini și prezidat de Giovanni Leoni, senator pe viață și fost președinte al Camerei deputaților. Aceasta era, în orice caz, impresia ce domina luni seara (cu douăzeci și patru de ore înaintea sfîrșitului celei de a doua serii de consultări întreprinse, pentru rezolvarea crizei, de președintele republicii, Giuseppe Saragat) în cercurile politice italiene.

Acest „guvern de așteptare" — un guvern de tranziție — ar fi însărcinat cu expedierea afacerilor curente pînă la reuniunea din octombrie a Congresului național al Partidului Socialist Unificat care va trebui să se pronunțe pentru sau împotriva participării P.S.U. la un nou guvern de centru-stînga (democrat-creștini, socialiști-unificați și republicani). După cum se știe, actuala criză italiană a izbucnit după alegerile legislative de la 19/20 mai, în urma hotărîrii socialiștilor de a ieși imediat din coaliția de centru-stînga, motivată de pierderile sensibile înregistrate în cursul acestei consultări. Socialiștii au atribuit aceste pierderi „imobilismului" democrației-creștine în sînul coaliției. Rămași fără „partenerul major", democrat-creștinii încearcă să formeze un cabinet de tranziție sau, așa cum declarau reprezentanții grupurilor parlamentare ale Partidului Democrat Creștin după convorbirile cu președintele Saragat, „un cabinet de expectativă care să permită forțelor politice să continue dialogul".

Tokio

SOLUȚIA „IDEALĂ"

În ce măsură opinia publică japoneză se pronunță în favoarea unei schimbări de raporturi cu Statele Unite — aceasta ar fi — în mare măsură — semnificația alegerilor „senatoriale" japoneze de la 7 iulie. De pe acum, — campania electorală s-a deschis la 13 iunie — relațiile japono-americane (problema reînnoirii alianței cu S.U.A. se va pune în 1970) au intrat în vîrtejul dezbaterilor. Opoziția încearcă, și nu fără succes, să creeze în rîndul opiniei publice un climat antiamerican, pentru a pune în dificultate partidul de guvernămînt.

În fața acestei amenințări — scria „Le Monde" în editorialul de sîmbăta trecută — guvernul consideră puțin abil a face prea mult zgomot în favoarea menținerii și întăririi alianței militare cu Washingtonul: reînnoirea tratatului se va putea face automat printr-un acord tacit al celor două părți. „Este fără îndoială — scrie ziarul citat mai sus — soluția ideală" pe care guvernul de la Tokio ar putea-o găsi în condițiile nemulțumirii crescînde a populației față de alianța Japoniei cu Statele Unite.

James Meredith a fost arestat de poliția din New York sub acuzarea de „conduită turbulentă". Cunoscutul militant pentru drepturile civile încercase să pătrundă într-o școală din Harlem pentru a protesta împotriva concedierii unui profesor de culoare

Aachen (R.F.G.). Dosarele în „procesul Thalidomidei". Ele cuprind rezultatele cercetărilor întreprinse de numeroși experți asupra efectelor nocive produse de faimosul medicament.

Montreal

PUNCTE DE VEDERE

Calmă și lipsită de elemente spectaculoase, campania electorală canadiană — la 25 iunie canadienii se vor prezenta la urne — a devenit brusc animată: o dezbatere politică între conducătorii celor patru partide politice a fost prezentată, timp de două ore, la posturile de radio și televiziune. Personajele centrale ale acestei „seri politice" au fost primul ministru liberal Pierre Eliot Trudeau și șeful partidului conservator, Robert Stanfield, care au avut, în oarecare măsură, puncte de vedere comune asupra problemei disparităților sociale (favorizarea dezvoltării provinciilor sărace), asupra prezenței capitalului american, (asigurarea unui mai mare control canadian asupra marilor societăți străine), sau asupra politicii fiscale, monetare și economice. Într-o singură privință, punctul de vedere al celor doi oameni politici n-a mai coincis: poziția Québec-ului în Confederație și dreptul acestuia de a participa la conferințele internaționale. Spre deosebire de primul ministru Trudeau, adversar al ideii unui statut special al Québec-ului, liderul conservator Robert Stanfield încearcă în mod vizibil să menajeze Québec-ul, deși se pare că această menajare n-a dus la o întărire marcată a poziției partidului conservator: un sondaj Gallup indica la sfîrșitul săptămînii trecute că numai 29 la sută din alegători se pronunță pentru Stanfield, față de 46 la sută pentru Trudeau.

Interviul acordat revistei „Lumea" de

Corneliu MĂNESCU

ministrul afacerilor externe al României, președintele celei de a XXII-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U.

In urmă cu o săptămînă s-au încheiat lucrările Adunării Generale a O.N.U., convocată pentru a doua parte a sesiunii a XXII-a între 24 aprilie—13 iunie la New York. Reținînd atenția opiniei publice datorită problemelor examinate, activitatea Adunării Generale a înregistrat un bilanț final pozitiv. Revista „Lumea" s-a adresat tovarășului Corneliu Mănescu, președintele sesiunii, cu solicitarea de a înfățișa cititorilor noștri cîteva concluzii principale asupra amplei dezbateri politico-diplomatice de la Națiunile Unite.

ÎN SPIRITUL COOPERĂRII INTERNAȚIONALE

Prima noastră întrebare s-a referit la atmosfera care a caracterizat sesiunea a XXII-a a Adunării Generale, ale cărei dezbateri s-au desfășurat pe parcursul a aproape cinci luni.

— Cred că o apreciere a atmosferei ce a caracterizat sesiunea a XXII-a a Adunării Generale — care a încredințat României mandatul prezidențial, trebuie să pornească de la complexitatea problematicii abordate și a rezultatelor concrete obținute în cursul dezbaterilor.

Am mai avut prilejul de a releva în preajma Anului Nou, la capătul primei părți a sesiunii, că prin eforturile statelor membre și colaborarea activă a delegațiilor s-a reușit să se acorde o atenție corespunzătoare aspectelor de fond ale problemelor de pe agendă, ceea ce a condus la soluții de substanță, concretizate în majoritatea cazurilor în rezoluții adoptate în unanimitate. Acum este cu atît mai încurajator să remarc că același spirit de conlucrare vădit în prima parte a sesiunii s-a manifestat și în etapa din aprilie-iunie, că trăsăturile evidențiate atunci s-au dezvoltat și întărit. Adunarea Generală și-a desfășurat activitatea într-o atmosferă de lucru și de cooperare. In urma unei munci îndelungate și cuprinzătoare, sesiunea a oferit o nouă confirmare adevărului că numai abordarea realistă și eficientă a problemelor vieții internaționale, discuțiile purtate cu răbdare și perseverență, într-un spirit constructiv și cu simț de răspundere, reprezintă calea cea mai sigură pentru promovarea apropierii și înțelegerii între statele comunității mondiale pentru obținerea unor soluții acceptabile majorității statelor în probleme de interes general. Sesiunea a demonstrat marea valoare a consultărilor oficiale și neoficiale, cu o largă participare a reprezentanților statelor care, în final, au permis — prin luarea în considerare, într-un spirit de egalitate, a tuturor pozițiilor delegațiilor interesate și evitarea angajării în dispute care ar fi afectat desfășurarea rodnică a lucrărilor — să se degaje posibilitățile de convergență a punctelor de vedere. A fost pusă astfel în evidență contribuția valoroasă pe care țările mici și mijlocii o pot aduce la micșorarea încordării internaționale, la rezolvarea problemelor controversate și la dezvoltarea cooperării dintre națiuni. Consacrarea unor asemenea metode de lucru la O.N.U. este de natură să se reflecte pozitiv în raporturile dintre state și să contribuie la întărirea lor în arsenalul diplomației.

Președintele Adunării Generale, Corneliu Mănescu, conducînd una din ședințele sesiunii O.N.U. În dreapta președintelui — U Thant, secretarul general al O.N.U., iar în stînga — C. V. Narasimhan, secretar general adjunct

Aș dori să relev satisfacția încercată văzînd că marea dezbatere politico-diplomatică, la care au luat parte reprezentanții a 124 de state, confirmă justețea și eficacitatea acelor metode pe care conducerea statului nostru le imprimă activității de politică externă a României. Evocarea numelui României de către numeroși reprezentanți ai statelor, în momentele în care sesiunea a înregistrat rezultate semnificative, precum și însăși atmosfera constructivă a dezbaterilor, au reprezentat o recunoaștere și o apreciere a temeiniciei principiilor politice și a metodelor diplomatice promovate de Republica Socialistă România în viața internațională, o dovadă concludentă a conducerii înțelepte de către Partidul Comunist Român a diplomației țării noastre.

— Cum apreciați recomandările Adunării Generale asupra temelor examinate în a doua parte a sesiunii ?

— Dezbaterea celor două puncte, „Neproliferarea armelor nucleare" și „Problema Africii de sud-vest", rămase pe ordinea de zi în urma primei părți a sesiunii, a reliefat strădania delegațiilor statelor membre de a găsi soluții viabile acestor probleme majore ale vieții internaționale actuale, a căror importanță este în raport direct cu preocuparea statelor de asigurare a păcii și securității întregii lumi. Eforturile pe care trebuie să le depunem pentru lichidarea surselor de încordare și conflict, asociate indisolubil străduinței omenirii spre progres, siguranță și pace, au acționat cu mai multă pregnanță în modul de tratare a celor două teme, care, diferențiindu-se în aspectele lor concrete, sînt incontestabil legate de aceeași mare problemă a stabilității vieții internaționale.

Aș dori să mă refer mai întîi la recomandarea adresată statelor de către Adunarea Generală, privind tratatul de neproliferare. Există desigur în legătură cu acest tratat o seamă de considerații pe care le impune un act cu implicații

multiple și majore pentru întreaga evoluție internațională. Vreau să mă opresc doar la cîteva dintre acestea. În drumul care trebuie străbătut pînă la realizarea obiectivelor de dezarmare generală, deziderat esențial al omenirii, pasul ce a putut fi făcut în actualul context internațional vizînd oprirea răspîndirii armelor nucleare reflectă preocuparea generală de a se limita efectele existenței în lume a armelor nucleare și de a se reduce posibilitățile de a fi folosite, atîta vreme cît ele există. Reprezintă oare Tratatul elaborat pe baza unor tratative îndelungate și laborioase o verigă în acel ansamblu de viitoare măsuri de dezarmare, de natură să ducă la eliminarea pericolului nuclear? În acest sens, numeroase delegații și-au exprimat convingerea în Adunarea Generală că adoptarea tratatului trebuie să echivaleze cu deschiderea unei noi etape în urmărirea obiectivului dezarmării generale, a dezvoltării cooperării internaționale în domeniul folosirii pașnice a energiei nucleare și al îmbunătățirii condițiilor de securitate pentru toate statele lumii. Din acest punct de vedere am reținut faptul că tratatul prevede, paralel cu măsurile de neproliferare, angajamentul statelor de a continua cu bună-credință negocierile asupra problemelor dezarmării, concepute ca o suită neîntreruptă de acorduri, între care acest tratat reprezintă doar un prim pas. S-a evidențiat, totodată, necesitatea corelării măsurilor din domeniul dezarmării cu acțiuni directe de întărire și garantare a securității internaționale, de asigurări față de țările nenucleare că vor fi ferite de amenințarea cu armele nucleare și că nu vor deveni victime ale unui atac de acest fel. Se poate considera că prin atenția dată problemelor dezarmării, actuala sesiune a confirmat importanța crucială a acestei chestiuni pe plan internațional și am dori ca ea să însemne un nou impuls pentru viitoarele negocieri în domeniul dezarmării, în interesul păcii și al securității popoarelor. Este necesar să fie relevată aici conexiunea directă care a existat în procesul îndelungat al elaborării tratatului de neproliferare, între ameliorările care au contribuit la întărirea valorii acestui document internațional și luarea în considerare a unui număr de propuneri făcute de statele membre, între care și România. Comitetul celor 18 ca și conferința statelor nenucleare, care va avea loc în august-septembrie a.c. la Geneva, sînt chemate să înscrie noi măsuri eficace de dezarmare cum ar fi încetarea cursei înarmărilor nucleare într-un răstimp apropiat, interzicerea armelor nucleare, distrugerea stocurilor de armament nuclear și altele, avînd ca scop final realizarea dezarmării generale și totale, cerință pe drept cuvînt primordială a opiniei publice contemporane.

Decurgînd dintr-o stringentă actualitate, cel de-al doilea punct examinat, problema Africii de sud-vest, a dezvăluit încă o dată rezistența pe care colonialismul o opune înfăptuirii dreptului popoarelor de a hotărî singure, în mod liber, propria soartă. Intensa activitate a statelor africane, sprijinite activ de țările socialiste, asiatice și de alte state membre ale O.N.U., a permis elaborarea unei rezoluții a cărei semnificație principală este imperativul de a respecta dreptul imprescriptibil al poporului namibian de a-și alege singur, fără nici un amestec din afară, calea dezvoltării sale. Datoria de onoare care revine tuturor statelor membre ale O.N.U. o constituie sprijinirea hotărîrilor destinate a pune capăt dominației ilegale a Africii de sud asupra Namibiei, asigurarea obținerii independenței de către poporul acestui teritoriu. Aceasta reprezintă atît o obligație care incumbă statelor din Carta O.N.U. cît și o contribuție a comunității internaționale la cauza restabilirii demnității umane.

— Care sînt, după opinia dumneavoastră, acele puncte de reper ce pot fi extrase din experiența actualei sesiuni pentru viitorul O.N.U.?

— În primul rînd, fidelitatea față de acordurile realizate printr-un consens de cooperare și înțelegere care singur poate conferi rezoluțiilor Adunării Generale puternice și înalte trăsături moral-politice. În aceeași ordine de idei, consider necesară acordarea posibilității ca O.N.U. să-și poată îndeplini în mod eficient rolul în promovarea destinderii, în soluționarea problemelor litigioase și dezvoltarea colaborării între state. Este nevoie deci ca O.N.U. să reflecte pe deplin realitățile contemporane, ceea ce înseamnă înainte de toate realizarea universalității Organizației, vocație care i-a fost încredințată încă de la fondarea sa. Restabilirea drepturilor legitime ale R. P. Chineze este un imperativ esențial pentru întărirea rolului și eficacității O.N.U. în viața internațională.

Amplul program de întruniri sub egida Națiunilor Unite pe care Adunarea Generală l-a sancționat pentru acest an, consacrat unor importante probleme politice, dezarmării, cooperării internaționale, dezvoltării sociale și economice a statelor, oferă posibilități multiple ca Organizația să contribuie la opera de promovare a păcii și colaborării între națiuni

După părerea mea, continuarea și dezvoltarea spiritului constructiv ce s-a afirmat în dezbaterile acestei sesiuni, pe baza respectării principiilor Cartei, reprezintă una din cele mai importante chezășii în reușita viitoarelor acțiuni ale O.N.U. Prin colaborarea largă a statelor pe baza egalității în drepturi, echității și respectului reciproc, prin considerarea cu răbdare și bunăvoință a argumentelor și propunerilor tuturor părților, se pot dobîndi soluții viabile, de durată, în cele mai spinoase probleme.

Țările socialiste au avut un rol de seamă în promovarea acestui spirit, în căutarea unor rezolvări echitabile, care să corespundă cerințelor popoarelor și să fie în măsură să întrunească o adeziune cît mai largă. Contribuția pe care România, alături de celelalte state socialiste, a adus-o la actuala sesiune a fost de natură să întrunească numeroase noi aprecieri elogioase ale politicii externe pe care guvernul român o promovează consecvent, cu realism și principialitate, în interesul major al păcii și securității internaționale.

reflector

LA RELUAREA CAMPANIEI ELECTORALE AMERICANE

Organizația „Americanii pentru acțiune democratică" a anunțat că va susține candidatura la președinție a lui Eugene McCarthy, a chemat pe toți americanii cu vederi liberale să procedeze la fel și l-a avertizat pe vicepreședintele Humphrey să nu sprijine politica vietnameză a actualei Administrații dacă vrea să recapete adeziunea alegătorilor de orientare liberală.

Într-un interviu televizat, fostul secretar de presă al Casei Albe, Bill Moyers, și-a exprimat convingerea că Hubert Humphrey se va desolidariza în mod public de unele acțiuni ale actualului guvern. El va face aceasta cu asentimentul președintelui Johnson, pentru a obține desemnarea din partea partidului democrat. Problema lui Humphrey, a spus Moyers, este „să se elibereze de servituțile ultimilor patru ani și să apară ca acel Humphrey care, cîndva, a scris de fapt textul a ceea ce Eugene McCarthy și Robert Kennedy au declarat anul acesta".

Luînd în considerare posibilitatea desemnării lui Hubert Humphrey și a lui Richard Nixon de către convențiile celor două partide, Eugene McCarthy a declarat că, în acest caz, numeroșii alegători care vor aprecia că nu li se oferă o posibilitate de alegere, vor iniția probabil „un al treilea partid". El și-a exprimat însă speranța că delegații care fuseseră favorabili lui Robert Kennedy îi vor acorda lui voturile lor.

„IMAGINI DE NESUPORTAT"

200 de ziariști din toate țările, inclusiv americani, au asistat marți după-amiază la invitația purtătorului de cuvînt al delegației R.D. Vietnam, Nguyen Thanh Le, la o prezentare de filme vietnameze despre război. Indeosebi, au fost proiectate documentele asupra crimelor de război, care au fost prezentate în noiembrie 1967 la Roskilde (Danemarca) Tribunalului Russell. Cea mai mare parte din aceste documente au ca sursă organe de informație occidentale și înfățișează atrocități săvîrșite în sud: scene de tortură în care apar tineri vietnamezi spînzurați de picioare, legați și tîrîți de tancurile americane, biciuiți, sfîrtecați de vii cu cuțitul. Imaginile din nord, despre care unii din cei prezenți au declarat că sînt „într-adevăr de nesuportat", reprezintă copii desfigurați de napalm, adulți mutilați, cadavre de copii scoase de sub dărîmături în urma bombardamentelor. Un alt film înfățișează distrugerea de către aviația americană a leprozeriei de la Quynh Pap, unde 1 700 de bolnavi fuseseră vindecați în patru luni.

CONFERINȚA MINISTERIALĂ ATLANTICĂ

Conferința miniștrilor de externe ai țărilor alianței atlantice care se va întruni la 24 și 25 iunie în capitala Islandei, Reykjavik, va fi consacrată examinării situației din regiunea Mediteranei și analizării posibilităților de „reducere echilibrată a forțelor armate". Ambele subiecte au fost recomandate de „planul Harmel" cu privire la obiectivele viitoare ale alianței, adoptat în sesiunea din decembrie 1967. Consiliul atlantic încheie în momentul de față elaborarea rapoartelor care vor fi supuse sesiunii de la Reykjavik.

reflector

ZUIDERLIJK FLEVOLAND

Olanda a cîştigat încă o bătălie împotriva mării. O nouă porţiune de 42 500 ha de pămînt a fost în întregime asanată şi va fi curînd gata pentru arat şi cultivat. S-a născut astfel Zuiderlijk Flevoland, o nouă provincie, a cărei suprafaţă se află, în medie la 4,20 metri sub nivelul mării. Harta geografică a Olandei continuă astfel să se modifice continuu. Mai bine de jumătate din teritoriul de azi al ţării a fost smuls apelor. Astăzi, şase olandezi din zece trăiesc sub nivelul mării. Lungimea canalelor de scurgere care traversează ţara reprezintă aproape două treimi din distanţa dintre Pămînt şi Lună.

DUELUL CABLU — SATELIT

În zilele noastre, cînd se transmit prin intermediul sateliţilor programe de televiziune între continente, cînd acestea pot oferi fiecare pînă la 6 000 de apeluri telefonice simultane, cînd toată lumea este convinsă de avantajele lor tehnice şi de preţ de cost, poate părea cel puţin surprinzător faptul că Comisia Federală a S.U.A. pentru comunicaţii a aprobat construirea unui nou cablu transatlantic telefonic de către Compania „American Telegraph and Telephone" (A.T.T.). Actualmente există 4 cabluri transoceanice ale acestei companii, care fac legătura între Europa occidentală şi America de Nord : T.A.T. 1 (51 circuite), T.A.T. 2 (51 circuite), T.A.T. 3 (138 circuite) şi T.A.T. 4 (128 circuite). Cablul propus spre construire — T.A.T. 5 — ar asigura 720 circuite, preţul lui ridicîndu-se la 70 milioane dolari, faţă de numai 14 milioane, cît solicită folosirea satelitului de comunicaţii pentru un număr dublu de circuite.

Care este atunci explicaţia ? Argumentele oficiale ale Comisiei federale de comunicaţii : garanţia probată a cablurilor le conferă acestora o valoare peste costul lor, iar sateliţii încă n-au capacitatea de a ţine pasul cu creşterea traficului de comunicaţii. Aceste argumente nu par însă întemeiate pentru că este practic dovedit că creşterea capacităţii sateliţilor e mai rapidă decît cea a volumului de comunicaţii. Explicaţia pare mai curînd să fie alta, departe de aspectul tehnic al problemei. Ea rezidă în teama care există în Europa occidentală şi chiar în S.U.A. în faţa unui viitor monopol al Companiei americane COMSAT, dacă întregul spor de comunicaţii va fi acaparat de sateliţii acesteia. În teorie, COMSAT este un agent al Companiei internaţionale de comunicaţii prin sateliţi INTELSAT, dar în realitate ea controlează INTELSAT, deţinînd o participare covîrşitoare. Compania „American Telegraph and Telephone" (A.T.T.) — care va construi T.A.T. 5 — este şi ea cuprinsă de îngrijorare în faţa expansiunii COMSAT. De altfel, T.A.T. 5 urmează a fi legat la capătul european de Spania, Portugalia, Italia, ţări cu cea mai mică participaţie în cadrul INTELSAT.

În cîştigarea duelului cu COMSAT, A.T.T. se pare că se bizuie pe o situaţie de fapt : progresul considerabil realizat în comunicaţiile prin cablu şi pierderea în calitate, existentă încă la ora actuală, a convorbirilor telefonice la mare distanţă prin folosirea sateliţilor. Ofensiva sateliţilor este însă în plină desfăşurare, ei deţinînd de pe acum 50 la sută din traficul comunicaţiilor transoceanice.

De la trimisul nostru la Paris, Eugen Pop

Convorbirile în problema VIETNAMULUI

În capitala Franţei, unde mă aflu de cîteva zile, campania electorală ţine capul de afiş. Cu toate acestea, convorbirile dintre reprezentanţii R.D. Vietnam şi Statelor Unite continuă să constituie o preocupare de prim ordin. În tolul pregătirilor electorale, „Le Monde" a publicat un articol de fond despre criza politică din Vietnamul de sud. Într-unul din cinematografele pariziene, unde rulează un documentar despre momente din cariera politică a lui Robert Kennedy, secvenţele care evocau un discurs al acestuia despre necesitatea unor schimbări în politica Statelor Unite faţă de Vietnam au stîrnit aplauze în toată sala. La ieşirea din Casa Presei, de pe Avenue de Ségur, nu arareori ziariştii sînt opriţi de trecători şi întrebaţi dacă ştiu „ceva nou", dacă se aude „ceva promiţător".

Dar şi în rîndurile ziariştilor care urmăresc desfăşurarea convorbirilor dintre reprezentanţii R. D. Vietnam şi ai S.U.A., se poate auzi, nu rareori, întrebarea : „Cînd vor lua start tratativele ?" O asemenea întrebare — la cinci săptămîni după începerea convorbirilor oficiale — ar putea să pară fără sens. Şi totuşi, am auzit-o — cu reproşuri la adresa delegaţiei americane — chiar în primele discuţii cu corespondenţii de presă. Într-adevăr, dacă noţiunea de „tratative" presupune discutarea sau măcar iniţierea unui dialog concret despre o soluţie politică în problema vietnameză, în acest sens, din vina delegaţiei S.U.A., tratativele încă n-au început.

Se ştie că acordul asupra convorbirilor s-a realizat prin delimitarea ariei lor, pentru început la discuţii privind încetarea totală şi definitivă a bombardamentelor şi a celorlalte acte de război americane împotriva R. D. Vietnam, acest prolog al tratativelor constituind premisa indispensabilă pentru un climat propice discutării şi altor probleme care interesează cele două părţi. Fapt este că, în lumea întreagă, acordul pentru începerea convorbirilor a fost primit cu satisfacţie, cu speranţa că ele vor duce treptat la abordarea constructivă, realistă, a problemelor de care depinde pacea în Vietnam, la întrunirea condiţiilor necesare pentru ca poporul vietnamez să poată hotărî, cu drepturi suverane, fără amestec dinafară, asupra prezentului şi viitorului său.

Cererea legitimă a R. D. Vietnam ca discuţiile despre problemele unei soluţionări paşnice să fie precedate de încetarea totală şi necondiţionată a bombardamentelor americane a fost şi este însă ocolită de diplomaţii S.U.A. Revenind asupra poziţiei lor iniţiale — acordul de principiu asupra discutării acestei probleme — S.U.A. îl condiţionează de convorbiri asupra *altor probleme*, calificate de mulţi observatori ca piedici ridicate în calea unui dialog constructiv. „Dezangajare reciprocă", „reducerea ostilităţilor de ambele părţi", necesitatea unor „măsuri adiacente" — acestea sînt formulele cele mai frecvente prin care reprezentanţii americani îşi expun şi „explică" poziţia. Potrivit acestor formule, poporul vietnamez ar trebui să-şi reducă eforturile militare cu care *se apără* împotriva agresorului, *să diminueze* capacitatea de ripostă în faţa maşinii de război a acestuia. Asemenea condiţii — care pun agresorul şi victima pe acelaşi plan — sînt respinse, pe bună dreptate, de R. D. Vietnam. „Este dreptul nostru sacru de a ne apăra — spunea primul ministru al R. D. Vietnam, Fam Van Dong, la recenta sesiune a Adunării Naţionale a R. D. Vietnam. S.U.A. sînt cele care ne-au atacat, care au înfăptuit agresiunea şi care poartă războiul. În consecinţă, pornind de la această realitate, noi respingem asemenea pretenţii nesăbuite cum ar fi reciprocitatea dezescaladării de ambele părţi, faptul ca fiecare parte să facă concesii. Statele Unite sînt cele care trebuie să pună capăt războiului de agresiune. Dacă Statele Unite vor înceta agresiunea şi-şi vor retrage trupele din sudul ţării noastre, pacea se va instaura imediat".

Soluţionarea reală a problemei vietnameze reclamă în mod imperios, in primul rînd, încetarea totală, definitivă şi necondiţionată a bombardamentelor şi a oricăror alte acte de război americane împotriva R.D. Vietnam. O asemenea soluţionare presupune încetarea agresiunii americane, retragerea trupelor Statelor Unite din Vietnam, înlăturarea oricărui amestec în treburile interne ale poporului vietnamez şi crearea tuturor condiţiilor ca poporul vietnamez să-şi poată exercita pe deplin dreptul său sacru de a hotărî singur asupra destinelor sale.

Încetarea războiului din Vietnam constituie una din problemele acute, de rezolvarea căreia depind într-o măsură importantă normalizarea situaţiei internaţionale, asigurarea păcii şi securităţii, asupra cărora se repercutează negativ efectele războiului. Perspectiva înlăturării acestor efecte — care frînează destinderea şi dezvoltarea nestînjenită a unui climat internaţional tonic — a fost una din cauzele principale ale încrederii care s-a manifestat în rîndul opiniei publice mondiale într-o evoluţie pozitivă a convorbirilor de la Paris.

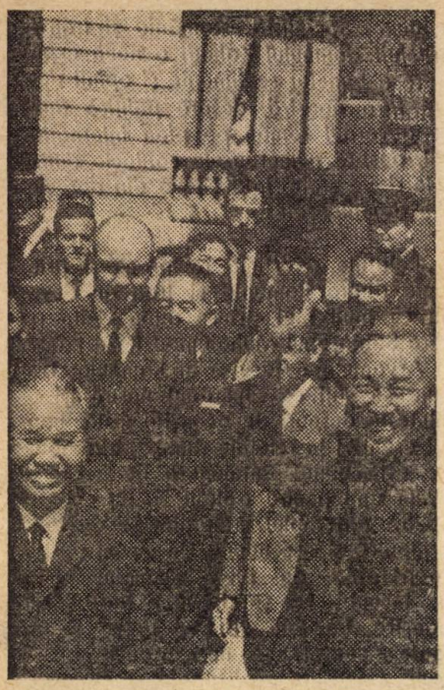

Paris. Le Duc Tho (dreapta), membru al Biroului Politic, secretar al C.C. al Partidului celor ce muncesc din Vietnam, care îndeplinește funcția de consilier special al delegației R.D. Vietnam, și Xuan Thuy (stînga)

Deocamdată, însă, teoria americană a „dezescaladării reciproce" n-a contribuit la ridicarea barierelor. Îmi spuneau colegii de breaslă care au trăit atmosfera acestor cinci săptămîni de convorbiri că, deși ei au avut în vedere, de la început, o evoluție dificilă și sinuoasă a reuniunilor, poziția S.U.A. i-a șocat. Nu atît prin inventarea formulelor care blochează contactul pe terenul unor discuții concrete — formule care repetă de fapt un joc propagandistic, nici nou, nici convingător — ci prin reafirmarea unei poziții de fond cunoscute despre care, se credea că, — prin venirea americanilor la Paris — va suferi totuși măcar unele modificări. Unii observatori manifestă scepticism pentru viitor, susținînd că, prin participarea, pînă acum formală, la convorbirile de la Paris — ca atare fără schimbări în optica veche asupra problemei vietnameze — Administrația Johnson urmărește rațiuni de politică internă vrînd să-i satisfacă — cum scria Lippmann — și pe „porumbei" și pe „ulii".

La cea de a 7-a ședință, șeful delegației americane, Averell Harriman, conchidea că S.U.A. ar fi dispuse să înceteze bombardamentele „la o dată și în împrejurări corespunzătoare". Iarăși o formulare vagă, neangajantă, care a primit replica lui Xuan Thuy, reprezentantul R.D. Vietnam la convorbirile de la Paris: „Care moment și ce împrejurări sînt mai corespunzătoare decît acum, cînd convorbirile oficiale dintre reprezentanții guvernelor R. D. Vietnam și S.U.A. durează de o lună? Dacă și de acum înainte convorbirile oficiale nu vor progresa, partea americană va trebui să-și asume întreaga răspundere."

În comentariile pe marginea ședințelor, intervin tot mai des referiri la Vietnamul de sud, unde evoluția operațiilor militare este defavorabilă Statelor Unite. Se succed atacurile forțelor patriotice în însăși capitala Vietnamului de sud. Au fost atacate poziții importante ale trupelor sud-vietnameze și americane. Înainte de a-și prelua noua-i funcție — șef al statului major al armatei terestre a S.U.A. — generalul Westmoreland declara — firește, după pronosticurile încurajatoare de rigoare — că „este greu să se pareze bombardamentele cu rachete împotriva Saigonului". Destul de recenta schimbare a premierului sud-vietnamez, urmată de demisia generalului Nguyen Cao Ky din funcția de șef al Comitetului de autoapărare din Vietnamul de sud, scoate în evidență convulsiunile politice care însoțesc criza militară. Într-un raport al Comisiei senatoriale pentru afacerile externe a S.U.A. se constată descreșterea perimetrului controlat de regimul de la Saigon, precum și sporirea pierderilor militare americane. În ultimele două luni, au intervenit nu numai frecvența mare a șocurilor provocate de transformarea Saigonului în teatru de luptă, dar și efectul lor politic — izolarea tot mai evidentă a regimului. Apariția „Alianței vietnameze a forțelor naționale, democratice și pașnice", care grupează pături largi ale populației, atestă viabilitatea programului de profundă unitate națională al F.N.E.

În schimburile de idei și de impresii ale corespondenților, care încearcă să prefigureze direcțiile convorbirilor de la Paris, apare des — ca un element important al premiselor cu care operează — afirmarea tot mai pregnantă a forței pe care o reprezintă unitatea națională a vietnamezilor. În acest sens, se comentează declarația din 10 iunie a Prezidiului Comitetului Central al Frontului de Eliberare din Vietnamul de sud, în care este exprimat sprijinul total acordat poziției R.D. Vietnam la convorbirile de la Paris. „Vietnamul este unul singur — se arată în Declarație — națiunea vietnameză este una singură, imperialiștii S.U.A. au pătruns în Vietnamul de sud, duc un război de distrugere împotriva Vietnamului de nord; datoria sacră și dreptul legitim al poporului întregului Vietnam este de a strînge rîndurile, de a-și unifica forțele împotriva dușmanului comun. În cauza eliberării sudului, poporul sud-vietnamez are dreptul să se sprijine, în primul rînd, pe propriile sale forțe, să primească ajutor multilateral din partea compatrioților din nord".

Problema vietnameză nu se poate desprinde de realitățile istorice contemporane, de dinamica lor, în care afirmarea suveranității naționale a fiecărui popor se impune ca principală forță diriguitoare a evenimentelor internaționale. În contextul acestor realități se explică și concluziile unor politicieni din Statele Unite, a căror atitudine este pusă deseori față-n față cu poziția oficială privitoare la Vietnam.

Toate ziarele din Paris raportează călătoria anunțată de Eugene McCarthy la Paris, la opiniile lui privind politica americană în Vietnam. Campania electorală a lui McCarthy trece prin Paris — scria „Le Figaro", emițînd supoziția că, pentru a para influența personală a lui McCarthy, care vizează și tratativele de la Paris, Johnson ar putea să ia „în momentul pe care îl va considera oportun, o inițiativă". Cînd va fi însă acest mult anunțat moment „oportun"? Este limpede că un progres real poate fi înregistrat numai dacă S.U.A. vor pune capăt fără întîrziere și necondiționat bombardamentelor și tuturor celorlalte acte de război împotriva R. D. Vietnam pe întregul său teritoriu. Numai astfel convorbirile vor putea trece cît mai curînd la alte probleme interesînd cele două părți.

Paris, 18 iunie

reflector

SUCCESIUNEA LUI LUBKE

S-a vorbit în repetate rînduri despre demisia președintelui federal, Heinrich Lübke, și acum se vorbește din nou. În cercurile politice de la Bonn se afirmă că retragerea lui Lübke ar fi posibilă încă în vara acestui an, deci cu 12 luni înaintea termenului pentru care îi fuseseră acordate împuternicirile prezidențiale. Începînd chiar din luna aceasta, partidele se vor consulta asupra procedurii alegerilor și a numirii candidaților. Se pare însă că există destule disensiuni între partenerii marii coaliții cu privire la numirea candidaților, U.C.D. insistînd ca fiecare partid în parte să prezinte cîte un candidat. Personalitățile politice despre care se crede că ar putea aspira la postul de președinte al R.F.G. sînt, în general, cunoscute: din partea U.C.D., actualul președinte al Bundestagului, Gerstenmaier, premierul bavarez Goppel, fostul cancelar Erhard; din partea P.S.D., vicepreședintele Bundestagului, prof. Carlo Schmid, premierul landului Hessa, Zinn, și ministrul comunicațiilor, Leber.

SĂNĂTATEA LUMII

La recenta sesiune a Adunării Mondiale a Sănătății, care s-a ținut la Geneva, au fost discutate și rapoartele statistice privind stadiul actual în care se află sănătatea lumii, ca rezultat al eradicării unor maladii, al eficienței unor medicamente folosite pe plan mondial, dar și ca urmare a recrudescenței unor boli. Concluziile sînt:

În țările dezvoltate, principala cauză a deceselor rămîne ansamblul bolilor de inimă (potrivit studiului întreprins de O.M.S. în 25 de țări cu industria cea mai dezvoltată). A doua cauză a mortalității în țările dezvoltate — cancerul. În perioada 1950—1952 s-au înregistrat, pe plan mondial, 2 175 000 de cazuri mortale de cancer, iar în 1958—1960 cu 20 la sută mai mult. Bolile mintale sînt în creștere în 85 de țări, ele cuprinzînd mai ales mediul urban, unde se constată o lipsă alarmantă de medici psihiatri. Ciuma — pentru care nu s-a găsit încă un vaccin preventiv — este în creștere față de acum 50 de ani. Febra galbenă, pe cale de eradicare, există numai în regiunile tropicale. Holera, împotriva căreia se luptă preventiv cu un vaccin încă necorespunzător, există în stare endemică în Iran, Irak și Filipine. Malaria a dispărut complet din America de nord, și Europa; persistă în sudul Africii, unde constituie cea mai gravă problemă sanitară, aproape toată populația suferind de această maladie. În India, 90 la sută din teritoriu a fost curățat de focarele malariei. Lepra are în prezent 11 000 000 victime, dintre care numai 2 000 000 sub supraveghere medicală. Trahomul — cauză principală a orbirii — este înregistrat cu 400 000 000 de cazuri. În țările slab dezvoltate mortalitatea infantilă este de zece ori mai mare decît în restul lumii.

Ardeshir ZAHEDI

ministrul
afacerilor externe
al Iranului

RELAŢII DE RODNICĂ PRIETENIE

În săptămînile în care m-am aflat la Teheran, cîteva ocazii oficiale mi-au dat posibilitatea de a întîlni pe domnul Ardeshir Zahedi, ministrul afacerilor externe, de a discuta cu domnia-sa atît asupra unor aspecte ale situaţiei internaţionale cît şi despre concepţiile şi iniţiativele afirmate în politica externă a ţării sale în ultimii ani.

Personalitate bine cunoscută a vieţii diplomatice internaţionale, Ardeshir Zahedi a acceptat cu deosebită amabilitate solicitarea revistei „Lumea" pentru un interviu.

Sediul ministerului este unul dintre cele mai caracteristice clădiri pentru stilul şi ornamentaţia clasică iraniană. Stropii rari ai acelei ploi (atît de ciudate pentru un obişnuit al climei noastre), care cădea peste Teheran, lustruiau parcă din nou romburile mozaicurilor ce acoperă zidurile şi coloanele acestui palat în formă de patrulater, situat în plin centrul oraşului.

Cu o deosebită căldură, Ardeshir Zahedi mi-a vorbit despre vizita sa în România. „Îmi amintesc de această călătorie cu o foarte mare plăcere şi bucurie. Aş dori să relev că ea mi-a oferit privilegiul de a cunoaşte şi de a avea o importantă convorbire cu şeful statului român, preşedintele Nicolae Ceauşescu. Aveţi o ţară minunată pe care nu o poţi uita".

Familiarizat într-o oarecare măsură cu obiectivele politicii externe iraniene, am rugat pe interlocutorul meu să deţinească esenţa orientării ţării sale în viaţa internaţională.

„Dacă ar fi să exprimăm într-o formulă succintă principiile politicii noastre externe sub conducerea Maiestăţii Sale imperiale, Şahinşahul Aryamehr, noi dorim să avem bune relaţii cu toate ţările care doresc să întreţină bune relaţii cu Iranul. Noi respectăm pe cei ce respectă la rîndul lor principiile noastre. Sîntem convinşi că politica de independenţă pe care o promovăm vine în sprijinul păcii în lumea întreagă şi al coexistenţei paşnice a tuturor statelor".

Deseori, în discuţiile la care am participat, Ardeshir Zahedi s-a referit la strînsa legătură dintre lupta pentru consolidarea independenţei naţionale a statelor şi asigurarea păcii şi securităţii internaţionale. Reiau aceeaşi temă.

„Consider că dacă vom avea o ţară puternică din punct de vedere economic, ea va dispune de mult mai multe şi mai certe posibilităţi de a acţiona şi adopta hotărîri în mod independent şi de a nu urma nici o altă direcţie în politica externă decît cea care corespunde independenţei sale şi coexistenţei paşnice cu celelalte naţiuni. De asemenea, consider că nu e posibil ca statele să trăiască în pace şi bună înţelegere dacă nu-şi dezvoltă relaţiile economice, politice, culturale. Aş vrea să subliniez că asemenea relaţii întăresc convieţuirea paşnică a naţiunilor, îi dau sensuri rodnice şi contribuie la progresul şi prosperitatea popoarelor. Menţionez că filozofia noastră paşnică ne îngăduie să dezvoltăm relaţii bune cu numeroase state, indiferent de regimul lor politic, atîta timp cît ele ne înţeleg pe noi iar noi le înţelegem la rîndul nostru, atîta timp cît ne respectăm unii pe alţii. Eu consider că acest respect reciproc este un element principal al relaţiilor interstatale".

Subiectul relaţiilor bilaterale dintre Republica Socialistă România şi Iran a prilejuit domnului Zahedi o nouă exprimare a bunelor sentimente şi opinii despre ţara noastră, despre politica dusă de guvernul român pe plan internaţional, despre numeroasele contacte dintre cele două state. Iată cîteva din aprecierile domniei-sale.

„Relaţiile de stimă reciprocă şi prietenie dintre România şi Iran au devenit cu mult mai strînse după vizita pe care Şahinşahul Mohammad Reza Pahlavi Aryamehr a făcut-o în România. Trebuie să ştiţi că suveranul nostru îşi aminteşte deseori de această vizită. Faptul esenţial în relaţiile dintre ţările noastre este buna înţelegere pe care o avem unii pentru ceilalţi şi, pe această bază, ansamblul relaţiilor se dezvoltă armonios şi ascendent. Un cuvînt despre cooperarea pe plan economic care a început să se dezvolte între ţările noastre. Ea este de bun augur şi are toate şansele să ne apropie şi mai mult. Comisiile ministeriale se întrunesc cu regularitate fie la Teheran, fie la Bucureşti, schimburile comerciale se lărgesc, cooperarea tehnico-ştiinţifică şi de producţie se adînceşte. Deşi relaţiile noastre bilaterale sînt de pe acum bune în toate domeniile, în cel economic cît şi în cel politic, eu sper că ele pot deveni şi mai strînse în viitor. Nu am nici o îndoială că aşa va fi".

Unul dintre elementele colaborării politice dintre România şi Iran, pe care dl Zahedi a ţinut să-l sublinieze în mod deosebit, priveşte prezenţa celor două state la Naţiunile Unite.

„Trebuie să vă spun că delegaţia iraniană şi delegaţia română au colaborat extrem de strîns la ultimele sesiuni ale Adunării Generale. Am fost deosebit de fericit să văd pe bunul meu prieten şi coleg, dl Corneliu Mănescu, ministrul de externe al României, ales în înalta funcţie de preşedinte al celei de-a XXII-a sesiuni. Aş dori să-mi exprim opinia că alegerea d-lui Mănescu în acest post deosebit de important reflectă în modul cel mai direct respectul şi prestigiul de care se bucură astăzi în lume poziţia României. Am constatat la foarte mulţi prieteni şi colegi de la Naţiunile Unite un foarte mare respect şi admiraţie pentru România".

În aceeaşi ordine de idei, dl Zahedi şi-a exprimat satisfacţia şi bucuria pentru vizita pe care Corneliu Mănescu, ministrul afacerilor externe al ţării noastre, urmează s-o facă în Iran.

„Înainte de a termina — *mi-a declarat ministrul de externe iranian* — — trebuie să vă spun cît de impresionat am fost în scurta mea vizită în România de dezvoltarea economică pe care a obţinut-o ţara dv. Permiteţi-mi să felicit pe conducătorii României şi poporul român pentru cele înfăptuite. Sper din toată inima să ne revedem din nou în România".

Cristian POPIŞTEANU

FRANȚA

Inaintea primului tur de scrutin

Este cea mai scurtă campanie electorală din istoria Republicii a V-a. Nu numai dacă se ține seama de calendarul oficial, care îi acordă 12 zile (10—21 iunie, ultima zi înainte de scrutin trebuind să rămînă liberă de orice manifestări publice ale candidaților și sprijinitorilor lor) — dar chiar dacă se consideră că în fapt campania a început din seara de 30 mai, cînd președintele de Gaulle a anunțat amînarea *sine die* a referendumului fixat pentru duminica trecută și hotărîrea privitoare la ținerea de alegeri legislative în viitoarele două duminici. Extrema concentrare în timp este de altfel numai una — cea mai ușor de măsurat — din trăsăturile acestei campanii, a cărei fizionomie poartă în ansamblul ei pecetea evenimentelor care au determinat-o și pe fundalul prelungirii cărora, în parte, s-a desfășurat. La începutul săptămînii, greva nu luase sfîrșit în unele sectoare ale metalurgiei, mai cu seamă în industria automobilelor — și nici la O.R.T.F. (radioteleviziunea franceză). Luni, forțe de poliție evacuau ultimele grupuri de studenți instalate în incinta Sorbonei.

Sub pana observatorilor revin des în aceste zile, pentru a caracteriza climatul campaniei electorale, cuvintele „lipsă de pasiune". Se notează că „deși scurtă, campania s-a urnit încet", că „nu suferă comparație cu înfruntarea fierbinte din primele două luni ale anului 1967" (la precedentele alegeri legislative). Să fie, așa cum nota zilele trecute un cercetător atent și un interpret sagace al vieții politice franceze, Pierre Viansson-Ponté, „sentimentul (opiniei publice) că bătălia se dă în stradă și în jurul uzinelor, nu pe panourile de afișaj electoral" ? Dar strada nu mai e teatru de luptă, iar în majoritatea uzinelor muncitorii au reluat lucrul. S-ar putea ca „lipsa de pasiune" să fie preocuparea pentru problemele care, dincolo de pragul alegerilor, așteaptă rezolvări.

S-au referit la ele reprezentanții tuturor partidelor politice în cuvîntări televizate și radiodifuzate. (Într-adevăr, în ceea ce privește televiziunea și postul de radio France-Inter, comitetul intersindical de la O.R.T.F. asigură, pentru corecta desfășurare a campaniei electorale, acest fel de emisii ; în plus, în afara O.R.T.F., există posturile „periferice" Europa I și Luxemburg.) S-au referit la ele, în mitinguri și „contacte de la om la om" cu alegătorii, în circumscripțiile lor respective, candidații. Este vorba despre politica economică și socială în ansamblul ei : mulți se întreabă dacă nu se va încerca reducerea într-un timp mai mult sau mai puțin lung, pe calea inflației, a recentelor concesii făcute salariaților în grevă — iar unii economiști interpretează în acest sens un pasaj al interviului din 7 iunie al președintelui de Gaulle. Este vorba despre reforma universitară și a învățămîntului în general. Este vorba — pe un alt plan — de brusca intrare în scenă a unor militanți ai „Algeriei franceze", reveniți din exil ca Georges Bidault sau colonelul Lacheroy, ieșiți din închisori ca generalul Salan sau colonelul Argoud, și a căror bruscă, simultană „repunere în drepturi" creează un climat de indispoziție în largi sectoare ale opiniei publice.

■

Mai puțin efervescentă într-adevăr, înfruntarea este poate mai gravă decît anul trecut. Exprimînd poziția Partidului Comunist Francez în problema puterii, Waldeck-Rochet declara la primul miting electoral al P.C.F. : „Alternativa menținerii gaullismului nu e instaurarea comunismului... Noi, comuniștii, nu revendicăm puterea doar pentru partidul nostru, noi spunem că a construi în Franța o societate cu adevărat democratică nu este sarcina unui singur om sau a unui singur partid, fie el și al nostru, ci sarcina întregului popor", iar socialismul în Franța va trebui să aibă „trăsături originale conforme cu condițiile, cu tradițiile, cu experiența poporului nostru". Adresîndu-se două zile mai tîrziu corpului electoral într-o alocuțiune televizată, secretarul general al P.C.F. sublinia : „Partidul comunist s-a manifestat ca un partid de ordine și de înțelepciune politică... Am acționat și acționăm cu spirit de răspundere". Și în încheiere arăta din nou că P.C.F. cere nu puterea pentru el singur, ci „pur și simplu, locul care îi revine într-un guvern democratic".

După cum se știe, la acest tur de scrutin partidul comunist și Federația stîngii prezintă fiecare alegătorilor candidați proprii, urmînd ca duminica următoare să se producă renunțările reciproce în favoarea candidatului cu cei mai mulți sorți de izbîndă. Folosind situația — și antena postului de radio Luxemburg — Felix Gaillard, candidat radical (membru al F.G.D.S.) și vechi adversar al alianței cu comuniștii, a declarat că Federația nu are nici un fel de angajament față de P.C.F., că în documentele publicate în comun „punctele de dezacord sînt mai multe decît cele de convergență" etc. Chemat la ordine cu severitate de „Combat républicain" (ziarul lui François Mitterrand), Gaillard a fost de asemenea criticat de Guy Mollet, care consideră că acordul semnat cu partidul comunist „este mai mult și mai bine decît un pact electoral". Secretarul general al S.F.I.O. a mai declarat : „Cine pretinde că este în același timp împotriva partidului comunist și împotriva gaullismului face jocul acestuia din urmă". „Oricum ar fi, comentează «Le Figaro», conducătorii Federației vor trebui, după aceste alegeri, să facă ordine în casa lor". Fapt este că, în momentul de față, F.G.D.S. este

→

La una din primăriile pariziene au fost aduse panourile electorale

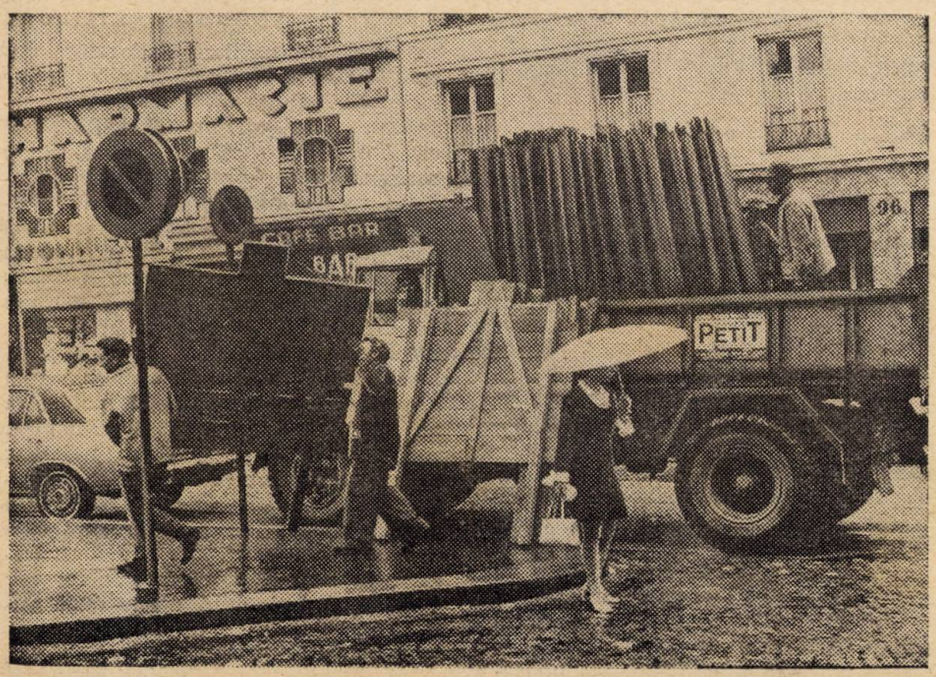

serios handicapată de tendințele contrare care se înfruntă în interiorul ei. În fiecare dintre formațiile componente — S.F.I.O., Convenția Cluburilor, radicali — există tendințe doritoare să acționeze împreună cu comuniștii, altele înclinate să caute alianțe spre dreapta. Îndeosebi la radicali acestea din urmă se văd solicitate de căutările complementare ale unora dintre „centriști". Federația a mai avut de suferit în cursul recentelor evenimente de pe urma unui gest pripit al șefului ei: în ziua de 29 mai, cînd neașteptata plecare a generalului de Gaulle la Colombey crease, cu sau fără intenție, o aparență de vacanță a puterii politice, François Mitterrand nu a putut rezista ispitei de a se declara candidat la succesiune. După cum s-a văzut ulterior, nu exista nici vacanță, nici succesiune. Atracția puterii s-a exercitat în acea zi și asupra lui Pierre Mendès-France, membru marcant al Partidului socialist unificat, care a acceptat în principiu președinția consiliului de miniștri ipotetic oferită de Mitterrand. Pronunțîndu-se cu privire la aceste proiecte, partidul comunist a declarat că nu consideră esențial să se încredințeze puterea unui „om providențial", ci să se definească elementele concrete ale politicii pe care ar trebui s-o ducă un guvern de uniune democratică. Întrebat în cursul unui interviu radiodifuzat care este poziția comuniștilor față de Mendès-France, Etienne Fajon, membru al Biroului Politic și director al ziarului „L'Humanité", a declarat: „Numele lui a fost propus la un moment dat de către Federația stîngii, ca acela al unui eventual prim-ministru al unui guvern de tranziție, despre care evenimentele au arătat dealtminteri că nu e chiar la ordinea zilei (...) Fusese propus și de Centrul care-și spune democrat și pe care noi îl considerăm ca pe un partid reacționar, ceea ce ar fi mai degrabă de natură să suscite din partea noastră rezerve (...) N-am spus însă că-l considerăm pe Pierre Mendès-France ca pe un om de dreapta. Așa încît, după primul tur de scrutin, dacă d-sa s-ar plasa înaintea noastră — aș prefera să ne plasăm noi înainte, vom face totul pentru asta — și dacă ar avea drept adversar un candidat al așa-numitei a V-a Republici, este probabil că partidul comunist s-ar retrage în favoarea d-sale".

Rezultat al preocupării de a coopera cu toate forțele de stînga, rezultat al experienței greviste, rezultat fără îndoială și al faptului că P.C.F. cere coborîrea la 18 ani a vîrstei de votare (fixată azi la 21 de ani: mai bine de jumătate din studenți nu vor merge la urne, ceea ce poate explica și ostilitatea lor față de consultarea electorală), diferite surse prevăd o creștere simțitoare (cu 500 000—1 000 000) a numărului de voturi acordate comuniștilor.

■

Eforturile electorale ale majorității guvernamentale se desfășoară foarte sistematic în trei direcții. Mai întîi, a da satisfacție cererilor celor mai imperioase: în imediat, așa cum s-a făcut pînă la un punct pentru muncitorii și funcționarii greviști, ai căror lideri sindicali au putut declara că „s-a cucerit în această lună mai mult decît în zece ani" (iar intransigența patronală din industria automobilelor nu poate fi considerată străină de intenții represive în ramura care cea dintîi a încetat lucrul) — sau în perspectivă, ca în cazul studenților ale căror critici la adresa universității au fost reluate în termeni energici de către premier și chiar de către șeful statului, împreună cu ideea necesității unei reforme cuprinzătoare. În al doilea rînd, a contracara influența stîngii și tendințele de stînga care s-au afirmat atît de evident în rîndurile categoriilor celor mai active ale populației. La acest capitol trebuie trecută pe de o parte creșterea numerică a „gaulliștilor de stînga" în cabinetul remaniat. Pe de altă parte, aceleiași preocupări îi răspunde folosirea intensivă a lozincilor anti-comuniste. În al treilea rînd, a renunța la formula „majorității omogene" preconizată pînă nu de mult și care s-a dovedit nesigură, în favoarea unei „majorități largi". Este sensul cuvintelor premierului Pompidou în emisiunea sa televizată de săptămîna trecută, despre „cît rău poate face absența de majoritate sau o majoritate prea strîmtă" și al mîinii întinse candidaților de orice apartenență, fie că „nu sînt în nici un partid", fie că „vin de la stînga sau de la dreapta". Este sensul regretelor pe care „La Nation" le exprimă în legătură cu faptul că numeroși candidați „care nu se raliază comuniștilor" nu se înscrează totuși în rîndurile majorității. Este sensul pe care, aproape unanimi, observatorii îl atribuie grațierii generalului Salan, fondatorul O.A.S. (ultimul rămas în închisoare din cei patru generali întemnițați la Tulle pentru organizarea puciului de la Alger) și a altor zece complotiști: „Șase săptămîni au fost deci de-ajuns, scrie «Le Monde», pentru ca puterea să se resemneze în sfîrșit și să acorde iertarea pe care pînă acum o refuzase cu îndărătnicie. Vrînd-nevrînd, generozitatea gestului apare interesată. Se putea altfel în momentul cînd se sună adunarea tuturor dreptelor? Un vot este un vot". În aceeași ordine de idei se subliniază că, dizolvînd vreo zece grupări de orientări anarhiste, autoritățile nu au aplicat măsuri identice grupării de extremă dreaptă „Occident", responsabilă de incidentele inițiale de la Nanterre și Sorbona.

■

Luările de poziție ale republicanilor independenți se desfășoară pe coordonate asemănătoare — necesitatea reformelor, atacurile la adresa stîngii în general și comuniștilor în special, chemările la lărgirea majorității — plus, ici și colo, ideea de „am spus noi, dar n-am fost ascultați". Valéry Giscard d'Estaing este, se știe, un virtuoz al dozajelor savante între solidaritatea cu principala grupare majoritară și sublinierea deosebirilor. În discursul său de deschidere a campaniei electorale, el amintea că este autorul celebrului „da, dar..." de acum optsprezece luni — și lansa o nouă formulă: „Noi propunem alegerea nu a unei majorități care să aprobe, ci a unei majorități care să discute". Cu grijă însă de a nu agrava tensiunea dintre el și premierul Pompidou, împotriva căruia a făcut practic act de candidatură la 30 mai, cînd a cerut ca generalul de Gaulle să asume în continuare răspunderile prezidențiale, dar cu altă echipă guvernamentală. Se atribuie cercurilor pe care „stilul de francTiror" al lui Giscard d'Estaing și ambițiile lui politice nedisimulate le neliniștesc, visul de a-i opune cu timpul un rival — fie pe noul ministru de interne, Raymond Marcellin, republican independent și el, dar incomparabil mai aproape de premier, fie pe fostul ministru al afacerilor sociale, Jean-Marcel Jeanneney, actualmente candidat al „Uniunii pentru Apărarea Republicii" într-unul din punctele cele mai importante ale luptei electorale, la Grenoble, împotriva lui Pierre Mendès-France. Admonestarea publică pe care generalul de Gaulle — în interviul televizat acordat lui Michel Droit — a adresat-o celor care, „prin jocurile lor personale", „ipotecau din interior majoritatea", a stimulat probabil aceste proiecte. Deși, fără îndoială, și de data aceasta șeful republicanilor independenți, care este un bun tactician, va ști „pînă unde să meargă prea departe". Ținînd ca la primul scrutin gruparea sa să prezinte într-un număr de circumscripții candidați proprii, el efectuează un fel de sondaj — ale cărui rezultate îl vor putea orienta pentru etapele următoare: este cunoscută dorința lui de a se defini ca liderul unei „mari familii liberale". În ceea ce privește al doilea tur de scrutin, renunțările reciproce vor funcționa în sînul majorității guvernamentale — tot astfel cum, dincolo de deosebirile de limbaj, coordonatele tacticii electorale ale celor două grupări sînt comune.

Fără îndoială, această tactică electorală poate fi rentabilă. În ceea ce privește voturile nedecișilor în primul rînd, adică ale unor alegători cu opțiuni determinate nu de convingeri sau de interese clar conturate, ci de stări afective. Însăși această caracteristică — și labilitatea pe care o implică — face însă greu de apreciat cam la ce nivel se va putea cifra sporul în cele 36 000 de orășele și sate ale Franței. De asemenea, evaluările sînt dificile în ceea ce privește consecințele operației „reconciliere națională" lansată în direcția dreptei. Invocînd surse informate, observatorii susțin că majoritatea și-a propus să dobîndească astfel 1 000 000—1 200 000 de voturi. O corespondență a agenției Reuter oglindește însă părerea că, în ciuda aderiunii fostului candidat de extremă dreaptă Tixier-Vignancour, în ciuda grațierii generalului Salan și a celorlalți foști complotiști, o bună parte a repatriaților din Algeria vor fi reticenți.

Consultarea electorală din 23 și 30 iunie 1968 a intrat pe neașteptate în calendarul vieții publice franceze, la capătul a șase săptămîni de dramatică încordare în care probleme îndelung amînate și-au impus caracterul de urgență. Consecință a „evenimentelor din mai", alegerile acestea nu sînt nici concluzie, nici rezolvare. Sînt doar trecerea în revistă, numărătoarea forțelor care vor trebui, după aceste două duminici, să conchidă și să rezolve.

Florica ȘELMARU

DUPĂ MEMPHIS ŞI LOS ANGELES

În Statele Unite se pregătesc cele patru mari spectacole ale acestei veri. Două dintre ele — Convenţiile partidelor republican şi democrat — se vor ţine în locuri şi la date de mult cunoscute: Miami şi Chicago, 5 şi 26 august. Celelalte două — procesele criminalilor de la Memphis şi Los Angeles — sînt încă sub semnul incertitudinilor. În primul rînd, nimeni nu este sigur că vor avea măcar loc: dacă în ciuda severelor măsuri de pază, inculpaţii vor evada sau vor fi ucişi înainte de proces? Nu se poate exclude eventualitatea unei reeditări — într-o formă oarecare — a cazului lui Lee Harvey Oswald, eliminat definitiv din scenă înainte de a fi apucat să facă vreo mărturisire semnificativă. Zecile de ameninţări cu moartea la adresa lui Sirhan, acuzat de a-l fi ucis pe Robert Kennedy, încercarea de a-l înarma pe unul dintre vecinii săi de celulă, declaraţia fratelui lui Ray (asasinul prezumat al lui Martin Luther King) că inculpatul nu va fi lăsat să trăiască pînă la proces, alimentează temerile în acest sens. Presupunînd că vor supravieţui pînă la confruntarea cu justiţia, aceasta va avea loc, în ambele cazuri, la o dată situată între 15 iulie şi 15 septembrie. Legea cere ca procesele să se desfăşoare în oraşele unde s-au comis crimele sau cel puţin în alte localităţi din statele respective (Georgia şi California), asasinatele făcînd parte din categoria crimelor care intră în jurisdicţia statelor, nu în cea a guvernului federal.

Mii şi mii de amănunte ale codurilor penale, chichiţe avocăţeşti, portiţe de scăpare, obligativităţi şi interdicţii tind, de altfel, să înece fondul acestor crime odioase, să abată atenţia spre planul superficial şi întortocheat al „prevederilor legale". Dacă se adaugă la aceasta caracterul sordid al detaliilor despre asasini, despre viaţa, familiile şi preocupările lor, prăpastia morală dintre mediul lor şi cel al victimelor lor, totul tinde să capete dimensiunile unui coşmar în care esenţialul este acoperit, copleşit de un păienjeniş dezgustător şi impenetrabil. Nici măcar nu se ştie unde vor avea loc procesele: apărarea se poate prevala de atmosfera ostilă inculpaţilor atît la Los Angeles cît şi la Memphis pentru a cere să se aleagă alte oraşe. Apoi va începe selecţionarea juriilor, operaţiune extrem de dificilă întrucît mai nimeni nu va fi considerat ca îndeplinind o condiţie fundamentală pentru a deveni jurat: să nu aibă nici o opinie preconcepută despre asasinatul respectiv şi să nu nutrească resentimente împotriva criminalului.

De teamă să nu dezvăluie vreun amănunt care ar putea fi speculat de apărare pentru a obţine invalidarea procesului sau casarea sentinţei, autorităţile sînt extrem de circumspecte şi de zgîrcite în furnizarea informaţiilor solicitate de presă. Reporterii, însă, nu se descurajează. Din cele patru colţuri ale lumii ei adună mereu noi date în completarea biografiei şi a portretului moral al asasinilor prezumaţi. Mobilurile acestora rămîn însă, deocamdată, indescifrabile. Cine l-a împuşcat pe Robert Kennedy? Cine l-a împuşcat pe Martin Luther King? Iată ce se poate răspunde, în momentul de faţă la aceste întrebări.

CINE E SIRHAN BISHARA SIRHAN?

În aşa-zisul „cartier evreiesc" al Ierusalimului vechi, din care iordanienii evacuaseră, după războiul din 1948, populaţia de origine evreiască, trăia într-o singură cameră, într-o sărăcie lucie, familia Sirhan, refugiată din cartierul Musrara inclus în sectorul izraelian al Ierusalimului. Desi de religie creştin-ortodoxă, familia Sirhan frecventa cu regularitate biserica luterană. Sirhan Bishara Sirhan a învăţat la şcoala luterană „Martin Luther" de la vîrsta de 6 ani pînă la vîrsta de 11 ani. În anul 1956 (avea pe atunci 10 ani) Sirhan a spus uneia dintre colegele lui de şcoală: „Vreau să fiu foarte bogat. Plec în America pentru că am auzit că acolo poţi să te îmbogăţeşti". Şi a plecat. Au trecut încă 12 ani dar, în loc de bogăţie, Sirhan a dobîndit trista faimă de ucigaş al unei personalităţi remarcabile. Ce sau cine l-a împins la acest act? Prins asupra faptului, a refuzat să facă orice declaraţie. Nici măcar identitatea n-a vrut să şi-o dezvăluie, dar a fost recunoscut de unul dintre fraţii lui. (Cinci dintre copiii familiei Sirhan s-au stabilit în Statele Unite împreună cu mama lor: trei în California şi doi în Michigan. Tatăl lor i-a vizitat de cinci ori din 1957 încoace dar, neputîndu-se adapta condiţiilor de viaţă diferite, a preferat să se înapoieze de fiecare dată la Ierusalim. El se afla în bune relaţii cu toţi fiii săi, cu excepţia lui Sirhan Bishara Sirhan.)

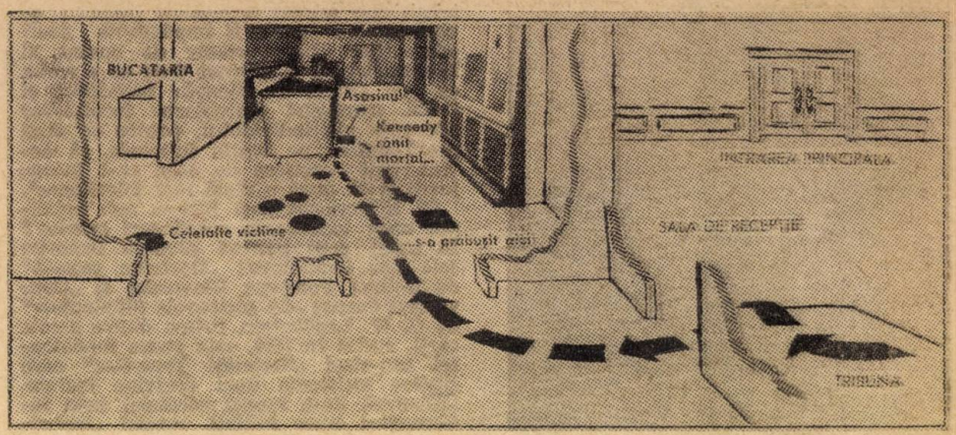

Scena asasinatului de la Los Angeles
(Din Newsweek)

CINE A TRAS?

În momentul arestării, Sirhan avea asupra lui lista deplasărilor pe care Robert Kennedy urma să le facă în luna iunie şi un articol decupat dintr-un ziar conţinînd aprecieri critice la adresa senatorului. La el acasă s-a găsit un carnet cu însemnări. Între altele, scrisese că Robert Kennedy trebuie ucis înainte de 5 iunie 1968. Cu 12 ore înainte de crimă, asasinul a făcut exerciţii de tragere pe un poligon sportiv: a tras în viteză circa 300 de gloanţe explozive cu mare putere destructivă. Un mexican, Enrique Rabago, în vîrstă de 35 de ani, şi un portorican al cărui nume nu a fost dezvăluit, au declarat revistei „Life" că, în noaptea de 4 iunie, l-au întîlnit pe Sirhan în holul hotelului unde avea să se producă asasinatul. Sirhan, care fusese tocmai dat afară de la un banchet în onoarea candidatului republican local pentru funcţia de senator (provocase scandal), le-a vorbit cu patos despre „bogătaşii care-i calcă în picioare pe oamenii săraci". Rabago a intervenit în discuţie spunînd că „Robert Kennedy i-ar putea ajuta pe săraci". Sirhan s-a înfuriat şi a început să strige: „Kennedy? Kennedy nu trebuie să fie niciodată preşedinte. Credeţi că Kennedy vrea cu adevărat să-i ajute pe săraci?" Cei doi au încercat zadarnic să-l potolească pe Sirhan, care i-a părăsit însă în curînd îndreptîndu-se spre salonul unde începea un banchet în onoarea lui Robert Kennedy.

FATA ÎN ROCHIE CU BULINE

După toate aparenţele, Sirhan a avut o complice: o tînără blondă, de 24—27 de ani, îmbrăcată într-o rochie albă cu buline negre. Sandra Serrano, o funcţionară din Los Angeles a partidului democrat, a văzut-o ieşind în goană din hotel îndată după asasinat şi strigînd „L-am împuşcat! L-am împuşcat! L-am împuşcat pe Kennedy!" Cel puţin trei fete s-au prezentat la poliţie susţinînd că e vorba despre ele. Una a afirmat că, deşi brună, purta atunci o perucă blondă şi o eşarfă cu buline şi că de emoţie a strigat „l-am împuşcat" în loc de „l-au împuşcat". Martorii oculari au susţinut însă că era vorba de altcineva. În afară de Sandra Serrano, tînăra „înaltă, bine făcută, cîrnă, nu prea frumoasă, nepieptănată, îmbrăcată într-o rochie cu buline, murdară" a fost văzută de doi chelneri. Unul dintre ei, Vincent Thomas di Pierro, un student care lucrează în timpul liber la hotel, a declarat: „Cînd senatorul Kennedy a intrat în coridor, după discurs, mergeam alături de el îndreptîndu-ne spre frigider. Atunci am văzut o fată şi pe acuzat şezînd pe un suport pentru tăvi... Şedeau împreună. Se părea că el i-ar fi spus ceva sau i-ar fi făcut curte, pentru că fata zîmbea. Zîmbeau amîndoi, iar cînd Kennedy s-a prăbuşit acuzatul tot mai zîmbea". După începerea atacului, di Pierro n-a mai văzut-o pe fată. Poliţia americană o caută acum pretutindeni.

Unul dintre elementele derutante l-a constituit atitudinea bătrînului Bishara Sirhan. Iniţial el condamnase cu asprime actul fiului său. „Sînt adînc îndurerat atît

→

Sirhan în momentul capturării sale

James Earl Ray

pentru fiul meu cît și pentru domnul Kennedy. Admir foarte mult familia Kennedy. M-am rugat ca Robert Kennedy să fie ales președinte ca să facă pentru lume multe din lucrurile bune pe care le-a făcut fratele său. Dacă fiul meu a săvîrșit o faptă atît de mîrșavă, să-l spînzure". Ulterior și-a schimbat radical atitudinea. Acum el afirmă că, dacă fiul său se va dovedi vinovat, fapt de care el se îndoiește, răspunderea a ceea ce s-a întîmplat îi revine lui Robert Kennedy care „a atras nenorocirea asupra capului său". În prezent, Bishara Sirhan face demersurile necesare spre a obține permisiunea guvernului izraelian pentru a pleca în Statele Unite.

TEOSOFIE ȘI ALTE ȘARLATANII SPIRITISTE

În ultimele zile, supozițiile s-au îndreptat în următoarea direcție. Sirhan făcea parte de cîteva luni dintr-o organizație secretă cu caracter mistic, așa-zisul „Ordin Rosicrucian". Secretarul suprem al acestei organizații. Arthur Pimpenbrink, a confirmat că Sirhan a aderat la „Ordinul Rosicrucian" și a plătit cotizația pe o lună, iar ulterior a fost exclus pentru neplata cotizațiilor. Dar după ce a fost arestat, Sirhan a cerut ca 20 de dolari dintre cei 400 găsiți asupra sa să fie trimiși pe adresa ordinului. Doctrina acestuia nu poate fi împărtășită decît aderenților. Un purtător de cuvînt al Rosicrucienilor a afirmat doar că e vorba de „un sistem de filozofie metafizică și fizică, urmărind deșteptarea facultăților adormite ale individului, pentru ca să-și poată utiliza pe deplin talentele, să devină mai conștient de ceea ce-l înconjoară și să ducă o viață mai folositoare".

Să fi acționat deci Sirhan sub imboldul unor tenebroase convingeri mistice ? În acest sens par să pledeze lecturile sale din închisoare : „Doctrina secretă" de Helena Petrovna Blavatsky și „Convorbiri despre «La picioarele Stăpînului»" de C. W. Leadbetter. Prima dintre aceste cărți, scrisă în 1893, este opera fondatoarei așa-zisei „Societăți Teosofice" care susține existența unei doctrine secrete, transmisă de-a lungul secolelor prin intermediul unor inițiați, numiți „mahatma". Cea de-a doua, aparținînd tot unui teosof, este o discuție pe marginea cărții „La picioarele Stăpînului" scrisă în 1931 de indianul J. Krishnamurti. Scriitorul american Truman Capote, autorul celebrei reconstituiri intitulate „Cu sînge rece", explică în felul următor caracterul acestor cărți și legătura lor cu asasinatul de la Los Angeles : „Helena Blavatsky era o foarte stranie adeptă a teosofiei. Era mistică și practica științele oculte. Cred că în realitate era pe jumătate nebună, dar multă lume o lua în serios. Printre teoriile expuse de ea era una care explica în ce fel se poate submina moralul unei națiuni asasinînd sistematic o serie de oameni de vază, aproape fără nici un sens și fără nici un scop precis, numai pentru a provoca o teroare generală".

Iată-ne așadar în plin ocultism, în domeniul tulbure al șarlatanilor spiritiste. Este oare cu adevărat Sirhan membru al unei „conspirații bazate pe ideile expuse de Helena Blavatsky", cum crede Capote? Sau toată această istorie teosofico-fantastică a fost montată cu bună știință de Sirhan pentru ca avocații săi să poată pleda teza iresponsabilității ? Contextul e atît de neclar, atît de absurd și de respingător încît orice ipoteză, oricît de neverosimilă, își are partea ei de plauzibil.

Dincolo de toate aceste mistere de prost gust, care creează în jurul morții lui Robert Kennedy o penibilă atmosferă de roman ieftin, stăruie o întrebare fără răspuns : de ce s-a hotărît în ultima clipă modificarea traseului pe care avea să-l străbată senatorul după discursul rostit? În loc să coboare la parter, unde îl așteptau prietenii politici, Robert Kennedy a fost sfătuit să se întîlnească în prealabil cu presa. Iată de ce a vrut să iasă din hotel prin intrarea de serviciu, trecînd prin oficiul unde Șirhan, care îl aștepta de o jumătate de oră, întrebase de vreo trei-patru ori dacă va pleca pe acolo. Cine și de ce l-a îndemnat pe Kennedy să-și schimbe programul ?

JAMES EARL RAY, ALIAS ERIC STARVO GALT, ALIAS RAMON GEORGE SNEYD, ALIAS...

Și în privința asasinării lui Martin Luther King are Truman Capote o teorie : „James Earl Ray a participat și el la o conspirație dar a avut un rol foarte minor. Se mai află în viață din două motive : 1) nu el l-a ucis pe Martin Luther King și 2) nu știe cine l-a ucis pe Martin Luther King. Rolul său a fost de a înșela poliția, în schimbul unei anumite sume. Dintre conspiratori nu cunoaște decît persoana care a intrat în legătură cu el. Cred că va avea un alibi cît se poate de inatacabil dovedind că nici nu se afla la Memphis. Căci există doi Eric Starvo Galt și nici unul dintre ei n-a fost vreodată James Earl Ray. Nimeni dintre cei ce l-au văzut pe Eric Starvo Galt n-a putut să-l recunoască pe James Earl Ray ca fiind unul dintre acești oameni".

Nu aceasta este însă și părerea oficialităților americane care l-au trimis la Londra pe Fred Vinson, adjunctul ministrului justiției, cu misiunea de a obține extrădarea lui James Earl Ray. Acest om, arestat de poliția engleză pentru port ilegal de armă (ceea ce în Statele Unite nu constituie o culpă) și pentru folosirea unui pașaport canadian falsificat, pe numele Ramon George Sneyd, a făcut întotdeauna parte din drojdia societății americane. S-a născut la 10 martie 1928 la Alton (Illinois), fiind cel mai mare dintre cei 9 copii ai unei familii dezorganizate. Tatăl, alcoolic, a murit în 1951, mama în 1961. Doi dintre copii au murit și ei, iar alți doi se numără printre clienții permanenți ai închisorilor din statele sudice. James Earl Ray și-a făcut serviciul militar după război în cadrul forțelor americane de ocupație din Germania, dar în 1948 a fost lăsat la vatră ca „inapt și inadaptabil pentru viața militară". Începînd din 1949 a fost mereu arestat și condamnat pentru furtișaguri mărunte. Cea mai mare lovitură din viața lui a dat-o în 1959 cînd, ajutat de un complice, a izbutit să spargă sertarul unei băcănii din St. Louis și să fure 800 de dolari. Cînd a încercat însă să comită singur o spargere a fost prins : uitase să închidă portiera automobilului cu care voia să fugă și a căzut pur și simplu din mașină. Condamnat la 20 de ani închisoare, a făcut atîtea tentative de a evada încît a fost supranumit „cîrtița". În cele din urmă a izbutit. Spre sfîrșitul anului 1967 a reușit să se ascundă în camionul cu pîine al închisorii din Missouri unde își ispășea pedeapsa. A fost pus sub urmărire și căutat fără prea mult zel : nu era, în definitiv, decît un borfaș oarecare.

Cum a ajuns, după 4 aprilie, să fie urmărit ca asasin al laureatului Premiului Nobel pentru Pace, Martin Luther King ? La 17 aprilie, poliția americană anunța punerea sub acuzare a unui anume Eric Starvo Galt. La 19 aprilie se făcea cunoscut că Eric Starvo Galt este pseudonimul lui James Earl Ray. S-a spus că a fost văzut în cele mai diferite locuri, în Alabama și în California, în Mexic și în Australia. S-au urmărit sute de piste. Au fost arestați și apoi puși în libertate nenumărați suspecți. S-a afirmat chiar că n-ar mai fi în viață, că ar fi fost ucis, pentru ca în ziua asasinării lui Robert Kennedy să fie arestat pe aeroportul din Londra. Ce s-a petrecut între timp ? Timp de două luni, 6 000 de agenți ai F.B.I., ajutați de poliția din toate statele americane și de poliția din cele circa 100 de țări membre ale Interpolului, l-au căutat cu înfrigurare. Meritul descoperirii urmei lui Ray aparține poliției călare canadiene. Lucrînd numai noaptea și duminica și ascunzîndu-se chiar și de funcționarii biroului de pașapoarte, un grup de membri ai acestei forțe polițienești au revăzut cele peste 200 000 de pașapoarte emise cu începere din septembrie 1967 cînd Ray a vizitat expoziția din Montreal. Au pus de o parte toate pașapoartele a căror fotografie semăna fie chiar și pe departe cu cea a lui Ray. Unul dintre ele fusese emis pe numele Ramon George Sneyd. Un funcționar al unei societăți aviatice americane și-a amintit că Sneyd ceruse, cu o lună înainte, un bilet de avion pentru Lisabona. Au fost avertizate atît punctele de frontieră portugheze cît și cele britanice și, la 6 iunie ora 7,50 dimineața (ora Londrei), cursa pregătită pentru prinderea presupusului criminal s-a închis. În timp ce pasagerii veniți cu cursa 0,75 de la Lisabona se îndreptau cei mai mulți spre controlul vamal, iar cîțiva dintre ei spre salonul de tranzit, un bărbat zvelt, brunet, cu ochelari de baga și urechea stîngă neobișnuit de mare, a fost acostat de un polițist în civil și invitat într-un birou alăturat. Cîteva ore mai tîrziu se anunța arestarea asasinului lui Martin Luther King.

S-a stabilit că la 8 aprilie, deci 4 zile după crimă, Ray a sosit la Montreal, de unde a plecat la 6 mai avînd asupra sa un pașaport pe numele Ramon George Sneyd. Sneyd este un polițist din Toronto, care nu are nici o legătură cu întreaga afacere. Ray însă prezentase un certificat de naștere falsificat în care numele părinților polițistului canadian erau notate corect. Ray a împrumutat de asemenea identitatea altui canadian, Eric S. Galt dintr-o suburbie a orașului Toronto, pentru a cumpăra la Birmingham (Alabama) arma cu care l-a ucis pe King. Adevăratul Galt se numește Eric St. Vincent Galt, are 52 de ani, deci cu 12 ani mai mult decît Ray dar este cam de înălțimea acestuia și are ca și el o cicatrice pe frunte și o cicatrice în palmă. În ce mod a izbutit Ray, de-abia ieșit din închisoare, să afle toate aceste detalii despre niște oameni necunoscuți? Cea mai simplă explicație ar fi, după opinia poliției canadiene, existența unei rețele de falsificatori de pașapoarte la Toronto. În timpul prezenței sale în acest oraș, Ray a fost văzut de cîteva ori împreună cu un bărbat blond, iar o femeie care s-a dat drept „mătușa lui Paul Bridgman" — altă falsă identitate a lui Ray — a cerut de la primărie o copie a certificatului de naștere al lui Bridgman. Întrucît femeia nu a putut dovedi că e rudă cu Bridgman, funcționarul s-a oferit să expedieze certificatul prin poștă, ceea ce a și făcut. Dar la adresa indicată de femeie, Ray locuia sub numele de Sneyd. Primind plicul cu certificatul, proprietăreasa, care nu cunoștea nici un Bridgman, l-a restituit trimițătorului.

La 8 mai, Ray, alias Sneyd, a apărut la Lisabona, a tras la un hotel și, potrivit declarațiilor portarului, „s-a comportat ca un turist bogat, petrecîndu-și nopțile prin baruri și venind acasă tîrziu, uneori la 6 dimineața". La 16 mai s-a prezentat la ambasada canadiană din Lisabona pentru a se plînge că numele său a fost înscris greșit în pașaport: Sneya în loc de Sneyd. I s-a eliberat un nou pașaport „corect" și a plecat cu amîndouă. A doua zi a părăsit Lisabona, plecînd la Londra. Acolo a telefonat de cîteva ori la redacția ziarului „Daily Telegraph" pentru a întreba cum ar putea da de urma unui frate dispărut cu 4 luni înainte în Angola. Era un mod de a cere informații despre cum se poate deveni mercenar în Angola. Ziarul i-a furnizat o adresă din Bruxelles. (Ulterior s-a aflat că se interesase în același sens pentru Rhodesia). După peregrinări prin mai multe hotele londoneze, după ce a petrecut cîteva zile practic încuiat într-o cameră de hotel, s-a dus pentru a doua oară la Lisabona și a revenit la Londra în drum spre Bruxelles. Martorii peregrinărilor sale prin capitala Angliei — în genere funcționari de hotel — îl descriu ca pe un om nervos, care înțelegea greu și se orienta greu, nu izbutea să se descurce cu monedele englezești, se rătăcea prin hotel.

De unde a avut banii cheltuiți pentru a călători? Cine l-a ajutat să-și schimbe mereu identitatea? Și mai ales, cine l-a plătit pentru a-l asasina pe Martin Luther King? Pe vremea cînd se afla în închisoarea din Missouri — povestește unul dintre codetinuți — s-a zvonit că oameni de afaceri din sud, făcînd parte din Ku-Klux-Klan, oferă un milion de dolari pentru uciderea lui King. Ray a spus că, dacă ar fi liber, ar accepta oferta. Agenți ai F.B.I.-ului au lăsat acum să se înțeleagă că doi oameni de afaceri — unul din Birmingham (Alabama), celălalt din New Orleans — i-ar fi dat lui Ray cele cîteva mii de dolari cheltuite de el de anul trecut.

Doi oameni se află sub stare de arest. Dar misterul care învăluie asasinatele de la Memphis și Los Angeles este încă deplin. Se va afla oare vreodată cum s-au încrucișat căile celor doi criminali cu cele ale lui Martin Luther King și Robert Kennedy? Și mai ales prin ce coincidență victimele sînt mereu din tabăra celor ce militează pentru pace și dreptate socială?

Felicia ANTIP

De la trimisul nostru, Corneliu Vlad

Luiz Cabral (stînga), alături de un alt conducător al „frontului din nord"

„GUINÉE-BISSAU-19 KM"

Ziguinchor, capitala provinciei senegaleze Casamance. Pe o placă indicatoare fixată în piața centrală a orașului se poate citi: „Guinée-Bissau — 19 km".

Casamance, una din cele mai bogate regiuni ale Senegalului, învecinată cu Guineea-Bissau, a devenit, în ultimul deceniu, loc de primire și de refugiu pentru locuitorii teritoriului aflat la sud, angajat în lupta pentru cucerirea independenței naționale. Locuitorii din Guineea-Bissau, care au trecut în Senegal, au un statut oarecum deosebit de cel al refugiaților, în general, și nu locuiesc în tabere special amenajate ci în sate, laolaltă cu localnicii, care i-au primit ca pe niște rude apropiate. De obicei, ei cultivă o parte a pămîntului gazdei lor casamanceze, iar copiii lor învață la școlile comunale. La Ziguinchor și în alte localități din Casamance am vizitat cîteva spitale și puncte sanitare unde combatanții răniți și bolnavi veniți de dincolo de frontieră capătă toate îngrijirile medicale.

De-a lungul frontierei, în unele locuri pămînturile țăranilor senegalezi și ale celor din Guineea-Bissau se confundă; în perioada pășunatului, turmele de animale trec în mod curent granița, care este trasată adesea de un șanț abia →

perceptibil. Frontiera care desparte, de pildă, satul senegalez Saré-Koubé de teritoriul Guineei-Bissau e marcată numai de o mică bornă, mai tot timpul ascunsă sub verdeață. Pe o latură a pietrei continuă să scrie R. F. (République Française) iar pe cealaltă, conform liniei oficiale a Lisabonei de a considera coloniile sale din Africa „teritorii portugheze", sînt gravate inițialele „R. P." Aici, la Saré-Koubé, diferențele dintre două realități apar față în față. În sud — locuințe abandonate în ruină, înnegrite de fumul incendiilor ; în nord — casele albe, din blocuri de ciment, sau roșii, de pămînt, acoperite cu tablă vălurită sau cu paie, ale satului senegalez.

Țăranii din Saré-Koubé, cu care am stat de vorbă în aceste zile, sînt martorii cotidieni ai istoriei zbuciumate a teritoriului vecin ; ei ne povestesc că de multe ori sînt treziți din somn, dimineața, de focuri de armă sau de bubuitul tunurilor. Trupele portugheze au obiceiul să lanseze atacurile în zorii zilei.

■

Justin Mendy, colegul de la „Afrique Nouvelle", s-a aflat zece zile în mijlocul luptătorilor din Guineea-Bissau.

— Înainte de această călătorie — îmi spune el — aveam cu totul altă impresie despre realitățile din Guineea-Bissau. Credeam că voi vedea grupuri de oameni, mai mult sau mai puțin organizate, prost înarmate. Credeam că voi petrece nopțile deplasîndu-mă de la un loc sigur la altul și că în timpul zilei va trebui să mă ascund. Credeam că, în fiecare zi, coloana noastră va fi supusă focului inamic și mă pregăteam să pun în practică instrucția primită în timpul serviciului militar. Credeam că voi fi primit în sate cu neîncredere sau chiar cu ostilitate. Credeam că voi vedea luptători mistuiți de foame și de sete și credeam nenumărate alte lucruri. În cele zece zile, însă, toate aceste gînduri au fost spulberate. Am văzut un popor bine organizat din punct de vedere civil și militar, urmînd conducerea P.A.I.G.C. (Partidul African al Independenței din Guineea Bissau și Insulele Capului Verde), cu o armată și o miliție înzestrate cu armament modern (capturat de la inamic), deși, e drept, insuficient. Am văzut luptătorii în plină activitate, acționînd pe întregul teritoriu al țării, și m-au impresionat mobilitatea și eficacitatea deosebită a operațiunilor lor. Am văzut avioane inamice de recunoaștere și urme lăsate de soldații portughezi. N-am avut ocazia de a vedea nici un portughez în timpul celor zece zile, dar am auzit, nu odată, tăcănitul mitralierelor și bubuitul mortierelor. Am văzut pretutindeni locuitori deosebit de primitori care, atunci cînd intram într-un sat, veneau să ne strîngă mîna sau să ne aducă apă și provizii. Am văzut o rețea sanitară, încă embrionară, dar bine organizată și în continuă extindere. Și am văzut, mai ales, poporul din Guineea-Bissau, hotărît să lupte pînă la capăt pentru eliberarea țării sale de sub dominația colonială.

■

Luiz Cabral, comandant al frontului 1 — Nord al mișcării de eliberare națională din Guineea-Bissau, este un bărbat tînăr, cu fața măslinie, încadrată de o barbă neagră, tunsă scurt. Îl recunosc imediat datorită asemănării fizice frapante cu fratele său, Amilcar Cabral, secretar general al P.A.I.G.C.

— Insurecția armată împotriva dominației portugheze — ne spune el — a fost declanșată la 30 iunie 1962, în urma hotărîrii luate de cea de a patra conferință a cadrelor P.A.I.G.C. În scurt timp, regiunile centrală și sudică, reprezentînd între un sfert și o treime din teritoriul țării, au fost scoase de sub controlul autorităților coloniale și izolate de celelalte regiuni. La un an după declanșarea operațiunilor am deschis un al doilea front în nord, apoi un al treilea în est. În insulele Capului Verde, trecerea la acțiune directă a fost proclamată la începutul anului 1963. Astăzi, mișcarea noastră controlează peste jumătate din teritoriul Guineei-Bissau. În fața succeselor repurtate de forțele patriotice din Guineea-Bissau, Angola și Mozambic, unele cercuri portugheze din Bissau, Luanda și Lourenço-Marques, se gîndesc la posibilitatea unor acțiuni pe cont propriu, în eventualitatea că Lisabona va fi obligată să renunțe la pozițiile sale în Africa. În Angola, de pildă, colonii portughezi proiectează o acțiune „à la rhodésienne" de instaurare a unui regim al „minorității albe".

— În Guineea-Bissau situația este complet diferită — ne-a spus în continuare Luiz Cabral. Colonii portughezi, mai puțin numeroși decît cei stabiliți în Angola, nu-și ascund dezaprobarea față de politica în colonii a regimului salazarist, desolidarizîndu-se uneori față de Lisabona. Cel mai elocvent exemplu este, poate, faptul că ei au refuzat în mod public să facă parte din corpul de voluntari al colonilor portughezi din Guineea-Bissau, pe care guvernul de la Lisabona încercase în urmă cu cîțiva ani să-l pună pe picioare.

Luiz Cabral vorbește într-un ritm precipitat, dar cu voce scăzută. Atmosfera acestei prime întîlniri este de la bun început cordială și deschisă.

— Știm că România, ca și alte țări socialiste, este alături de noi în lupta pe care o ducem pentru eliberarea patriei și prețuim sprijinul pe care ni-l acordă.

În timpul convorbirii, în încăpere intră un tînăr european expansiv, îmbrăcat ca pentru un safari, care-l anunță pe Cabral că urmează să plece pe frontul de luptă. Se recomandă V..., și spune că lucrează „pentru cîteva ziare occidentale". După plecarea sa, Cabral îmi povestește că, nu de mult, un ziarist care-și manifestase dorința de a lua contact cu luptătorii P.A.I.G.C. s-a dovedit de fapt trimis de Lisabona și de anumite cercuri occidentale cu misiunea de a-i extermina pe conducătorii mișcării de eliberare națională. Povestește episodul cu un aer aproape amuzat și mă gîndesc că această atitudine traduce în felul ei convingerea sa că asemenea acte zadarnice nu pot să îndepărteze momentul cuceririi independenței Guineei-Bissau, al înlăturării dominației coloniale.

Întîlnirea mea cu Luiz Cabral a luat sfîrșit ; lîngă mine aștepta un luptător al P.A.I.G.C., sosit de departe. Am înțeles că trebuie să-i vorbească neîntîrziat comandantului frontului de nord.

Articol scris pentru „Lumea" de Elena de la Souchère

„Argentina trebuie să se obișnuiască cu ideea că actualul regim poate dura 10 ani". Aceste cuvinte, rostite la 15 martie a.c. de generalul Juan Carlos Ongania, au provocat relativ puține reacții la Buenos Aires. De ce ? Pentru că mulți argentinieni au avut o atitudine destul de indiferentă încă în cursul loviturii de stat din iunie 1966, care l-a răsturnat pe președintele Illia. Înlăturarea șefului statului, închiderea Parlamentului și dizolvarea tuturor partidelor politice — dintre care multe nu mai erau, de altfel, decît state majore fără armate — nu s-au desfășurat cu prea mari dificultăți. Au urmat apoi suspendarea autonomiei universitare, demisia și exodul a sute de profesori.

Cînd discuți cu argentinieni din dife-

Buenos Aires. Clădirea și Piața Parlamentului

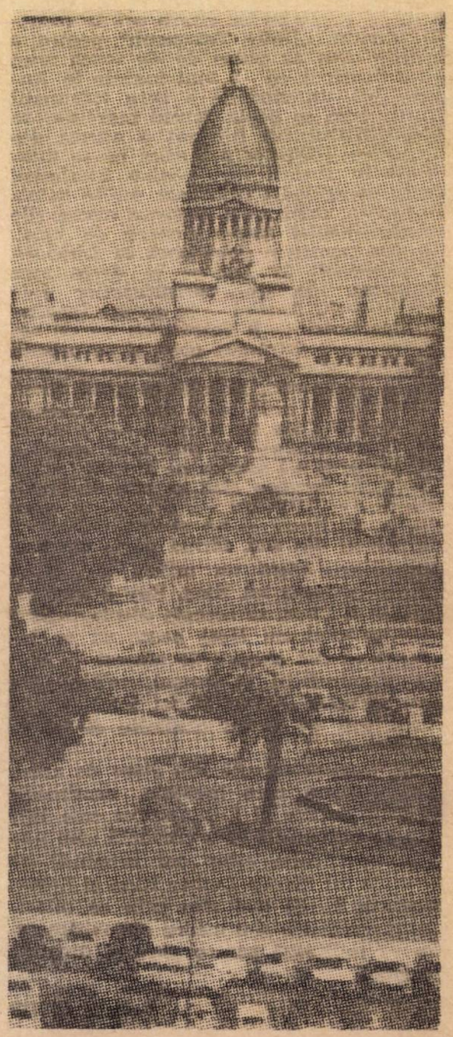

Ce se întîmplă în Argentina?

rite pături, constați uneori o anumită pasivitate față de acest curs al evenimentelor. Este interesant să precizăm natura și limitele acestei reacții. Timp de 12 ani nu s-au înregistrat progrese vizibile în rezolvarea problemelor economice ale țării. În Argentina există azi oameni care consideră actuala guvernare drept răul cel mai mic și alții, mai puțini la număr, care îl regretă pe Peron, dar nu regretă așa-zisa democrație a vechilor regimuri. Peroniștii pun accentul pe necesitatea unor reforme adînci de structură, în timp ce adepții regimului de astăzi au tendința să arunce asupra lui Peron răspunderea pentru dificultățile economice ale țării, fără să ascundă totuși gravitatea anumitor dezechilibre structurale ce se explică prin condițiile în care s-a efectuat dezvoltarea Argentinei. În această privință, la 15 martie a.c., secretarul guvernului, dr. Mario Diaz Colodrero, a făcut citeva precizări revelatoare. În timp ce 8 milioane de argentinieni se înghesuie pe suprafața de 3 000 kmp ai „marelui Buenos Aires", 14 milioane de oameni sînt împrăștiați în restul țării, pe o suprafață de peste 2 500 000 kmp. La băncile din Capitală, depunerile ating 550 miliarde de pesos, în timp ce la băncile din cele 22 de provincii nu sînt depuși decît 350 miliarde de pesos. În sfîrșit, mortalitatea infantilă (în primul an de viață), care nu depășește 3 la sută la Buenos Aires, atinge 15 la sută în regiunea preandină Jujuy (în nord-vestul țării).

Peron însuși nu a făcut mare lucru pentru a remedia acest dezechilibru fundamental. El s-a ferit să promulge reforma agrară care, orientînd producția dinspre creșterea vitelor spre agricultură și dinspre cultura extensivă spre cultura intensivă, este singura măsură în stare să fixeze populația la sate și să redea viață provinciilor. Reducerea ponderii marilor interese străine, ridicarea nivelului de trai al maselor și un început de industrializare au fost obținute cu prețul unei mari risipe, al unui dezechilibru bugetar și al unei inflații galopante, pe care succesorii lui Peron, și în special președinții Frondizi și Illia, nu au fost în stare să le frîneze. De aceea, în cursul anilor 1956—1966, adepții reformelor de structură s-au ciocnit de veto-ul permanent al armatei, în timp ce tehnocrații conservatori, care urmăreau să combată inflația prin reducerea cheltuielilor publice, provocau greve continue. Vegetînd în mod jalnic între amenințarea loviturii de stat militare și grevă, guvernele anterioare s-au mărginit să facă față excesului de cheltuieli publice, recurgînd la împrumuturi și de cele mai multe ori la mașina de tipărit bani. Emisiunile fiduciare luaseră o deosebită amploare în ultimele luni ale guvernului Illia. În altă ordine de idei, dezechilibrul balanței de plăți — motivat în primul rînd prin necesitatea rambursării datoriilor externe, scadente — era agravat de dificultățile comerțului internațional, de scăderea exporturilor de carne (spre S.U.A. și apoi spre Anglia) și de creșterea importurilor de petrol.

Deficitul bugetului și deficitul balanței de plăți stimulau inflația. Creșterea costului vieții și permanenta rămînere în urmă a salariilor față de prețuri obligau — și obligă și azi — pe numeroși argentinieni să-și caute resurse suplimentare. „Restabilirea ordinii" a devenit o expresie magică într-o conjunctură care se caracterizează prin predominanța preocupărilor economice asupra temelor politice.

■

In primele luni ale actualei guvernări, „restabilirea ordinii" a părut compromisă de luptele dintre tendințele care se manifestau în cadrul minorității conducătoare. Aceste dezbinări reproduceau în mod ciudat, pe o scară redusă, acelea care paralizaseră țara în cursul deceniului precedent. Elementele democrat-creștine și ofițerii naționaliști grupați în jurul generalului-locotenent Pascual Pistarini, șeful statului major general al armatei, susțineau teze destul de apropiate de acelea ale sindicaliștilor peroniști. De altfel, trebuie să subliniem că însuși generalul Ongania nu îndrăznise să atace sindicatele — în cea mai mare parte peroniste — deoarece reprezentau o forță reală. Dar grupul Pistarini mergea mai departe: urmărea un teren de înțelegere cu lideri sindicali adepți ai unui „peronism fără Peron". Aceste încercări de apropiere se explicau prin anumite preocupări comune: printr-o dorință de independență față de S.U.A. și prin convingerea că o adevărată „restabilire a ordinii" implica anumite reforme de structură.

Aceste dezbinări au luat sfîrșit în decembrie 1966 prin victoria totală a conservatorilor, cu ajutorul a ceea ce s-ar putea numi o „lovitură de stat în stat". De altfel, operațiunea a fost efectuată fără violență, la capătul unor conciliabule îndelungate, care se desfășuraseră în cercurile financiare și în „cazinourile" de ofițeri. Generalul Pistarini a fost înlocuit în funcția de șef al statului major prin generalul-locotenent Julio Alsogaray, fratele fostului ministru al economiei, Alvaro Alsogaray, ambasador la Washington. Frații Alsogaray, care joacă un rol de prim plan în viața politică argentiniană, se află la punctul de joncțiune a sectoarelor ce conduc azi țara. În timp ce generalul Julio Alsogaray reprezintă tendința conservatoare a armatei, Don Alvaro Alsogaray simbolizează legătura cu Washingtonul și Wall Street-ul, fiind, totodată, purtătorul de cuvînt al anumitor interese oligarhice și al grupului de tehnocrați conservatori adepți ai unei politici stricte în materie de finanțe.

În timp ce Don Alvaro Alsogaray prefera să rămînă la Washington, tehnocrații din grupul său, conduși de Krieger Vasena, ministrul economiei, își repartizau portofoliile „sociale" și „economice". Pentru prima oară după 10 ani, Argentina avea o politică definită. Dar această politică era oare cea mai adecvată? Este îndoielnic.

În orice caz, după ce a decretat devalorizarea peso-ului, Krieger Vasena a aplicat un plan de deflație feroce, bazat pe înghețarea salariilor și reducerea cheltuielilor publice. Principala victimă a fost regia feroviară, al cărei deficit se afla, de altfel, la baza dezechilibrului finanțelor publice. Pusă sub conducerea unui general — Juan Carlos Demarchi — regia a fost parțial „denaționalizată" și feroviarii „de prisos" au fost concediați. Guvernul a înăbușit protestele celor două sindicate feroviare (neperoniste), punîndu-le sub controlul militar.

Acest plan economic a primit sprijinul fără rezerve al Washingtonului. Trebuie precizată totuși natura relațiilor dintre S.U.A. și actualul guvern argentinian. Acesta din urmă a susținut proiectul de înființare a unei forțe permanente interamericane (inițiate de S.U.A.) cu menirea de a interveni în țările unde s-ar constata „subversiune". Și noua politică a porților deschise pentru investițiile americane este de natură să satisfacă Wall Street-ul. Dar nu este mai puțin adevărat că „dezangajarea" economiei argentiniene față de Washington este un fapt împlinit, ireversibil. Exporturile sînt orientate în cea mai mare parte spre Europa (50 la sută) și piața comună latino-americană, în timp ce schimburile cu Washingtonul sînt în mod practic aproape neglijabile (0,5 la sută din totalul exporturilor). Așadar, regimul manifestă totuși o anumită independență față de S.U.A. În noiembrie 1967, Krieger Vasena a făcut o lungă călătorie în Europa occidentală și a obținut credite destul de mari de la bănci franceze. Pe plan intern, programul de redresare financiară este susținut de bănci și de conducătorii de întreprinderi, în timp ce creditele acordate întreprinderilor mici și mijlocii au adus guvernului sprijinul acestor sectoare.

Este interesant de constatat că, în cele din urmă, planul deflaționist al lui Krieger Vasena a provocat în cercurile sindicale reacții mai puțin violente decît se prevedea. Majoritatea oamenilor muncii se opun, desigur, unei politici a cărei povară urmează s-o poarte clasa muncitoare. Dar, la congresul Confederației Generale a Muncii (sfîrșitul lunii martie și începutul lunii aprilie 1968), s-a constatat cu surprindere că, alături de majoritatea protestatară, se desprindea o minoritate înclinată spre colaborare.

Se poate presupune că durata regimului va depinde, în esență, de capacitatea lui de a pune capăt inflației și creșterii prețurilor. Un eșec al planului de stabilizare ar însemna și un eșec sigur al regimului. Succesul acestui plan ar reprezenta însă doar un răgaz, fără să fie o soluție. Într-adevăr, paleativele deflaționiste nu pot redresa dezechilibrele structurale care se află la baza dificultăților țării.

Se naște o nouă porțiune de teritoriu islandez: insula Surtsey, ivită în urma erupției unui vulcan submarin (1963—1964)

reportaj pe glob

ȚARA DE FOC ȘI DE GHEAȚĂ

Marcel Ghibernea

Călătorul aflat pentru prima oară în drum spre Islanda este încercat de un sentiment diferit de acela al unui simplu voiaj într-o țară străină a continentului nostru. Obișnuita lectură care te familiarizează imaginar cu o țară înainte de a o vizita îți prezintă Islanda ca o țară a neobișnuitului, a singularității. De aici curiozitatea tot mai puternică pe măsura apropierii călătoriei: ce mistere ascunde o țară denumită de călători, nu numai metaforic, „a focului și a ghețurilor", „a marilor contraste"? Inițial, ai putea crede că nu greșești dacă o asemuiești oricăreia din țările nordice: o climă mai neprietenoasă, cu zăpezi eterne și ghețari, existența fiordurilor ce dau contururi stranii, nopțile albe, originala „sauna", tineri și tinere cu păr de aur, coborîți din neînfricații „vikingi".

Dar după ce ai călcat pământul insulei în formă de rață, înțelegi că ai fost martorul unei experiențe mai noi și mai interesante decît ai fi putut anticipa. Cîmpurile nesfîrșite de lavă, pe care turme de oi se încumetă totuși să caute fire de iarbă, izvoare de apă clocotindă la numai cîțiva pași de ghețari, vulcani gata oricînd să îmbogățească hărțile cu noi insule — iată numai cîteva peisaje care te fac să te apropii cu emoție de Islanda.

GHEIZERI = PETROL

Avionul companiei islandeze „Icelandair" a decolat de pe aeroportul central din Londra într-o după-amiază mohorîtă de aprilie. Ni s-a comunicat că vom zbura ceva mai mult de 5 ore. Părăsim teritoriul Angliei, trecem peste Scoția, trecem și de insulele Hebride. Ne apropiem de Islanda, este aproape ora 22. La Londra, Manchester sau Edinburg, de mult s-au aprins becurile electrice, iar aici, în preajma cercului polar, mai poți citi ziarul la lumină naturală. Primul semn că mergem spre extremitatea de nord a continentului.

Contururile Islandei ne apar line, primitoare, fără încrețiturile specifice părții de nord și est a țării. Nimic nu trădează deocamdată țara plină de vulcani, al căror clocot subteran, chiar dacă nu se exteriorizează adesea prin erupții, răbufnește prin acele fîntîni arteziene naturale de apă fierbinte pe care geografii și geologii le numesc „gheizeri".

O dată poposit pe pămîntul Islandei, primii locuitori pe care îi întîlnești îți vorbesc tocmai despre aceste minuni ale naturii. Și pentru că de fapt numele de Islanda se traduce prin „Țara ghețurilor", este interesant să afli că circa 13 450 km² sînt munți acoperiți de ghețari, adică ceva mai mult decît 13 la sută din suprafața totală a țării. Vatnajökull, ghețarul de 8 400 km², nu are rivali, ca dimensiune, în Europa. O mulțime de alți ghețari mai mici, între 50 și 800 km², întregesc peisajul alb al Islandei.

Islanda este una din cele mai vulcanice țări din lume și poate că nu puțini sînt aceia care au auzit de această țară datorită vulcanului Hekla. După ce mai bine de o sută de ani el rămăsese liniștit și rece, la 29 martie 1947 s-a trezit din nou la viață, vărsînd foc și lavă timp de un an.

Vulcanii sînt, în multe regiuni ale țării, ca niște ferestre deschise spre sîmburele fierbinte al pămîntului. Ei acoperă, de fapt, aproape o treime din suprafața întregii insule. Mai mult chiar; în 1963—1964, un vulcan submarin a adus o contribuție proprie la suprafața Islandei creînd, printr-o erupție, insula Surtsey. Se povestește că, în 1783, erupția vulcanului Lakagigir a fost necruțătoare: cenușa căzută a distrus jumătate din numărul vacilor, trei sferturi din numărul cailor și patru cincimi din turmele de oi. Mii de oameni au murit atunci de foame și de boli.

Dar dacă vulcanul este asociat aproape totdeauna catastrofelor — însuși zeul pe care-l întruchipa în mitologie fusese aruncat în fundul pămîntului pentru urîțenia sa — în cazul Islandei, vulcanii sînt, în același timp, și o mare binefacere ca sursă de căldură naturală. Vestiții „gheizeri" răspîndiți pe întreaga suprafață a țării, care aruncă spre cer trombe de abur fierbinte, nu sînt numai puncte de atracție turistică, ci și sursa principală de energie calorică pe care o folosesc islandezii pentru încălzirea căminelor lor, a instalațiilor publice, a întreprinderilor cu caracter industrial.

Cel mai cunoscut izvor de apă termală este Geyser, plasat la 80 de km de capitală. El erupe din 45 în 45 de minute, aruncînd la o înălțime de peste 60 m aburi fierbinți timp de 10 minute. Se manifestă de mai multe secole, în ultimii 50 de ani dînd semne de un oarecare declin. Multe veacuri, asemenea izvoare de apă fierbinte au fost cunoscute numai în Islanda. În secolul XIX au fost descoperite însă și în Statele Unite și în Noua Zeelandă. Numele de „geyser" a fost dat în toată lumea acestui tip de izvoare.

Sînt în Islanda asemenea izvoare care scot la suprafață o apă îmbibată cu o mare cantitate de bioxid de carbon. Presiunea cu care este împinsă în afară apa este atît de mare, încît îți dă impresia că ai de-a face cu apă clocotită, în realitate ea fiind mult sub punctul de fierbere. Vikingii — pentru că aceste izvoare sînt cunoscute din vremuri străvechi — susțineau că apa acestor izvoare are miros și gust de bere, de unde le-a și rămas numele de „beerspring" (izvor de bere). Apa aceasta era băută și nu puțini susțineau că, după mai multe înghițituri, o plăcută amețeală, aidoma cu aceea provocată de o băutură alcoolică, punea stăpînire pe ei.

Izvoarele de apă fierbinte sînt o mare binefacere pentru islandezi. Întreaga capitală este încălzită cu ajutorul aburilor furnizați de izvoarele termale, jumătate din întreaga populație a țării folosind acest „combustibil" ieftin și curat. Primii pași spre folosirea modernă a izvoarelor termale se înregistrează prin anul 1925, cînd doar cîteva case și sere erau încălzite cu apa fierbinte naturală. Azi, utilizarea izvoarelor termale este o problemă de stat, punerea în valoare a acestei mari resurse calorice fiind făcută cu mijloace moderne. Captarea izvoarelor și pomparea abu-

Reykjavik. Lacul din centrul orașului

Pescarul islandez este deținătorul unui record mondial i în medie 130 tone de pește obținute anual

rului sînt făcute pe baza unui plan de dezvoltare bine chibzuit și, într-un viitor nu prea îndepărtat, vor beneficia de pe urma acestei energii naturale nu numai locuințele și serele, dar și marea majoritate a unităților industriale. Pentru mărirea capacității de abur, a fost folosit și forajul. Dacă în 1928 forajul se afla la începuturile sale, din 1958 este folosit în acest scop echipamentul cel mai modern de forare a sondelor de petrol.

Conștienți de această mare binefacere naturală, islandezii și-au construit satele în vecinătatea locurilor presărate cu gheizeri. La Hveragerdi, 700 de familii și-au ridicat casele printre izvoarele de apă termală. Cele mai multe din școlile noi și centrele cu caracter social au fost construite în apropierea surselor de abur fierbinte. Peste 80 de bazine de înot acoperite sînt încălzite azi din aceeași sursă.

Utilizarea forței calorice naturale permite reducerea importului de petrol al Islandei cu 100 000 de tone. Resursele totale ale celor patru mari zone de apă termală ale Islandei sînt estimate a fi echivalente cu circa 200 milioane tone de petrol. Iată ce vast depozit de energie geotermică își așteaptă exploatarea în viitor. Și iată de ce sîntem îndreptățiți să credem că Islanda va putea fi supranumită, nu peste mult timp, „țara fără fum", așa cum capitala ei își spune „orașul fără fum" (deși Reykjavik înseamnă în islandeză „Golful de fum", denumire dată de primii oameni ai acestei așezări, inspirați evident de aburii declanșați de gheizeri).

POPOR DE PESCARI, POEȚI ȘI PICTORI...

Așa îi caracteriza pe islandezi în secolul trecut un scriitor englez. Într-adevăr, ocupația principală a islandezului este pescuitul marin. Din cele mai vechi timpuri, locuitorii insulei s-au îndeletnicit cu prinderea peștelui. Și nu este de mirare că primele așezări omenești, ca și cele de mai tîrziu, populează coastele Islandei. Fire dîrză și curajoasă, gata să înfrunte cele mai neprietenoase manifestări ale mării, islandezul este poate ceva mai mult decît un simplu pescar. Pornind la luptă cu marea din necesitatea de a-și asigura existența, într-o țară unde natura nu a fost prea generoasă, islandezul a făcut din pescuit și pregătirea peștelui o pasiune și o artă. Nu este deci de mirare că un pescar islandez a ajuns să pescuiască în medie anual 130 de tone de pește, record neegalat încă în lume. După cum nu ne miră că peste 90 la sută din exportul Islandei este compus de produse pescărești. În 1967 flota pescărească a Islandei, de aproape 100 000 de tone și 800 de ambarcațiuni, aducea la țărm 1 230 000 de tone de pește.

Evident, în casa unui pescar găsești numeroase semne ale profesiunii sale. Dar ceea ce poate nu vezi la alți pescari, din alte părți ale lumii, sînt biblioteca bogată, tablouri și sculpturi realizate de unul sau mai mulți membri ai familiei sale, după cum nu te aștepți să auzi citindu-ți-se poezii originale. Nu este de loc surprinzător să ai cu un pescar o conversație pe teme de literatură universală. Nu trebuie să fii surprins dacă interlocutorul va dovedi că este în stare să-ți recite întregi colecții de poezii sau să schimbe păreri despre noile tendințe ale literaturii și artei. Nu este de loc un lucru neobișnuit să găsești pescari sau fermieri luînd parte la discuții publice sau la anchetele revistelor pe asemenea teme.

În marea majoritate a caselor vei găsi picturi și sculpturi proprii ale membrilor familiilor respective, îmi spunea dr. Jensson, care a fost un timp amabilul meu ghid. De fapt, a început cu el însuși, arătîndu-mi un mare număr de sculpturi cu linii delicate și o mare expresivitate realizate de soția sa, profesoară de educație fizică.

Marea majoritate a pînzelor sau acuarelelor pe care le-am văzut reprezentau peisaje islandeze, marea, cu tot ce are ea mai senin sau mai dramatic, fiind aproape nelipsită. Peisajul islandez — în viziunea miilor de pictori amatori — este într-un fel idealizat, culoarea avînd menirea să îndulcească peisajul care în genere este arid. Stilurile sînt foarte variate, predominînd, mi s-a părut, un anume academism, dar este reprezentată și arta modernă, eventual nonfiguativă.

La Reykjavik, sculpturile pot fi văzute adesea în parcuri și alte spații deschise. Am putut număra aproape 30 în districtul Laugardalur, trecătorul este surprins să vadă mai multe sculpturi într-o grădină cu două clădiri stranii. Acestea sînt locuința și atelierul de creație al celui mai cunoscut sculptor islandez, Asmundur Sveinsson, bine cunoscut și peste hotare. Într-o țară cu un popor avînd evidente înclinații pentru artele plastice, este firesc să întîlnești artiști de valoarea lui Sveinsson. În străinătate nu se găsește nici o lucrare originală a marelui sculptor. Explicația o dă însuși artistul: „Vreau mai întîi ca țara mea să fie împodobită cu opere de artă și apoi cele de peste mări". Mi-a declarat-o pe un ton sec, fără emfază, dar nu fără accentul dragostei ce o poartă țării sale și poporului islandez. Sveinsson l-a cunoscut pe Constantin Brâncuși. „Nu am stat prea de multe ori de vorbă cu el, cînd am studiat și eu la Paris — spunea el — dar mi-au ajuns cîteva minute ca să-mi dau seama că stau în fața unui inovator al sculpturii".

■

Firește, Islanda înseamnă mult mai multe lucruri decît au putut să evoce aceste rînduri. Diversitatea realității islandeze este o ilustrare a posibilității ca, pe un pămînt neospitalier, un popor puțin numeros să creeze o civilizație, să contribuie specific la îmbogățirea îndeosebi spirituală a lumii în care trăim. Autorul speră că a reușit, dacă nu să evoce țara în toată bogăția ei de imagini, cel puțin să-și dovedească dorința de a mulțumi pentru experiența rară și plăcută a vizitării Islandei.

SINTEZE

Egalitatea deplină în drepturi — normă de bază a vieții internaționale

Aurel Cristescu

Printre principiile pe care Republica Socialistă România le promovează în relațiile sale internaționale și pentru a cărui înfăptuire militează consecvent, un loc important îl ocupă egalitatea deplină în drepturi între toate statele.

Fundamentarea politicii externe a țării noastre pe acest principiu nu este întîmplătoare și nici determinată de considerente trecătoare sau interese subiective. Ea este rezultatul unei experiențe pe care poporul român a dobîndit-o de-a lungul zbuciumatei sale istorii. Respectul față de alte popoare, față de personalitatea și creația lor au fost scumpe din cele mai vechi timpuri poporului nostru, ca și dragostea de libertate și de a-și împlini misiunea sa în omenire, cum se exprima Bălcescu.

După ce timp de mai multe secole, încălcarea drepturilor naționale și intervenția străină în viața poporului român i-au adus nenumărate suferințe, astăzi, liber în țara sa, poporul român își exprimă întreaga sa adeziune față de politica internă și externă a partidului și guvernului nostru, ale cărei coordonate esențiale corespund pe deplin intereselor vitale ale poporului român, cauzei păcii și socialismului, prieteniei între popoare.

În epoca revoluționară de adînci transformări economice, sociale și naționale pe care o trăim, cerința egalității în drepturi între state și națiuni are o valoare și o importanță deosebite pentru izbînda forțelor progresului în lupta lor împotriva forțelor reacțiunii. „Viața arată — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — că în lumea contemporană singurul temei pe care se pot așeza relațiile internaționale dintre state sînt respectarea suveranității și independenței naționale, egalitatea în drepturi, neamestecul în treburile interne, avantajul reciproc. Desfășurarea vieții internaționale demonstrează că, în ciuda diferitelor obstacole, aceste principii sînt tot mai larg recunoscute ca singura bază rațională acceptabilă pentru dezvoltarea colaborării între popoare și asigurarea păcii în lume".

Egalitatea în drepturi împreună cu respectarea independenței și suveranității naționale, neamestecul în treburile interne, avantajul reciproc, întrajutorarea tovărășească pe baza internaționalismului socialist formează principiile relațiilor de tip nou dintre țările sistemului mondial socialist, relații menite să asigure dezvoltarea fiecărui stat socialist, a fiecărei națiuni socialiste, conlucrarea între națiunile socialiste, suverane și egale în drepturi în scopul înfăptuirii intereselor proprii ale fiecărui popor și a intereselor sistemului socialist mondial în ansamblu. Promovarea consecventă a relațiilor internaționale de tip nou, bazate pe aceste principii, este menită să ofere un model de colaborare interstatală, un prototip de raporturi internaționale pentru toate popoarele care — mai devreme sau mai tîrziu — vor păși pe calea socialismului.

Alături de țările socialiste, pentru respectarea strictă a principiului egalității în drepturi luptă în prezent majoritatea covîrșitoare a noilor state independente din Asia, Africa și America Latină. Popoarele care și-au cucerit independența, ca urmare a luptei de eliberare națională, militează pentru recunoașterea lor ca parteneri cu drepturi egale în comunitatea internațională, resping încercările de menținere sau instaurare a unor raporturi în care drepturile și interesele lor să fie încălcate. Împreună cu celelalte popoare iubitoare de pace, popoarele din Europa occidentală se opun cu tot mai multă hotărîre imixtiunii străine în treburile lor interne, se pronunță pentru dezvoltarea unor raporturi de cooperare echitabilă în Europa. Respectarea independenței, egalitatea deplină în drepturi sînt idei care cîștigă tot mai mult adeziunea opiniei publice mondiale și își croiesc tot mai mult drum în practica relațiilor dintre state.

Egalitatea în drepturi este impusă astăzi de afirmarea voinței naționale a fiecărui popor, de respectul și înțelegerea față de specificul contribuției și valorile naționale pe care fiecare popor le aduce la progresul omenirii și la tezaurul culturii universale. Întemeierea relațiilor internaționale pe egalitatea în drepturi a statelor, pe cerințele eticii și legalității internaționale constituie o condiție fundamentală pentru menținerea păcii în lume și pentru dezvoltarea cooperării dintre state.

■

Statele nu sînt egale între ele în ce privește întinderea teritorială, numărul populației, nivelul de dezvoltare al industriei sau agriculturii, puterea economică sau militară. Totuși, egalitatea juridică și rolul lor politic pe arena internațională nu trebuie să depindă de puterea sau situația lor, căci toate statele sînt participanți egali ai comunității mondiale. Ca subiecte ale dreptului internațional, statele se bucură de aceleași drepturi și au obligații egale conform dreptului internațional. Toate statele dispun, în virtutea suveranității lor, de o capacitate de drept care nu depinde de inegalitatea de fapt privind puterea sau situația lor. În acest sens, orice stat trebuie să se bucure de toate drepturile ce rezultă din suveranitatea sa, pe bază de egalitate deplină cu toate celelalte state.

Egalitatea în drepturi este una dintre normele fundamentale ale raporturilor dintre state, recunoscută în numeroase documente internaționale.

Carta Națiunilor Unite recunoaște egalitatea în drepturi a statelor drept consecință a suveranității lor. Ea prevede că Organizația Națiunilor Unite și membrii săi, în realizarea scopurilor O.N.U., trebuie să acționeze conform principiului egalității suverane pe care este întemeiată Organizația. Cu alte cuvinte, Carta subliniază că statele sînt egale între ele ca participanți suverani, independenți ai comunității internaționale.

La conferința de la San Francisco din 1945, cînd a fost elaborată Carta Națiunilor Unite, s-a explicat că egalitatea suverană implică recunoașterea faptului că:

1. Statele sînt egale juridicește.
2. Fiecare stat se bucură de drepturile ce decurg din suveranitatea sa.
3. Personalitatea statului este respectată, ca și integritatea sa teritorială și independența sa politică.
4. În cadrul ordinii internaționale, statul trebuie să se achite în mod fidel de datoriile și obligațiile sale internaționale.

După adoptarea Cartei O.N.U., principiul egalității a fost reafirmat în numeroase documente internaționale.

Comitetul special al Adunării Generale a O.N.U. pentru codificarea principiilor de drept internațional referitoare la relațiile prietenești și la cooperarea dintre state a elaborat, în 1964 și în 1966, următoarea definiție a principiului egalității: „1. Toate statele se bucură de egalitate suverană. Ele au drepturi și obligații egale și sînt membre egale ale comunității internaționale, indiferent de deosebirile de ordin economic, social, politic sau de altă natură. 2. În special, egalitatea suverană cuprinde următoarele elemente: a. statele sînd juridic egale; b. fiecare stat se bucură de drepturile inerente deplinei sale suveranități; c. fiecare stat are datoria să respecte personalitatea celorlalte state; d. integritatea teritorială și independența politică a statului sînt inviolabile; e. fiecare stat are dreptul să aleagă și să dezvolte liber sistemul său politic, economic și cultural; f. fiecare stat are datoria de a-și îndeplini complet și cu bună-credință obligațiile sale internaționale și de a trăi în pace cu celelalte state".

Aceste prevederi sintetice enumerate mai sus și care se regăsesc în multe

alte acte internaționale impun explicarea celor mai importante și actuale aspecte ale principiului egalității.

■

1. Egalitatea în drepturi este indisolubil legată de principiile independenței naționale și suveranității statelor. O reală egalitate în drepturi nu poate fi concepută în afara acestor principii fundamentale ale relațiilor dintre state. Se poate, cu adevărat, vorbi de egalitate deplină în drepturi numai în condițiile respectării stricte a independenței fiecărui stat, orice știrbire a suveranității naționale fiind de natură să afecteze însăși esența principiului egalității în drepturi, ca normă de bază a vieții internaționale.

Folosirea forței, ingerința în treburile interne ale popoarelor, acțiunile avînd ca scop să lipsească popoarele de identitatea lor națională au fost condamnate de Adunarea Generală a O.N.U. în „Declarația cu privire la inadmisibilitatea intervenției în afacerile interne ale statelor și protejarea independenței și suveranității lor", adoptată de sesiunea a XX-a, ca violări ale drepturilor inalienabile ale popoarelor și națiunilor.

Egalul nu-și poate exercita autoritatea asupra unui egal: „Par in parem non habet imperium". Ca urmare a principiului egalității în drepturi, acțiunile statelor se bucură de imunitate, adică nu cad sub incidența jurisdicției altor state. Prin urmare, o națiune, un stat nu-și pot supune problemele aflate în competența sa exclusivă unei examinări internaționale deoarece și-ar pierde calitatea de egal și în același timp de suveran, independent.

În același timp, respectarea egalității și personalității popoarelor și națiunilor impune cu atît mai mult respingerea presiunilor economice, politice și de orice natură pentru a le determina să accepte, în viața lor internă sau în politica internațională, soluții incompatibile cu interesele sau cu voința lor suverană. Presiunile diplomatice, măsurile de constrîngere de natură politică sau economică în scopul de a forța voința suverană a unui stat constituie forme ale intervenției în afacerile interne. În aceeași „Declarație cu privire la inadmisibilitatea intervenției în afacerile interne ale statelor" se subliniază că „nici un alt stat nu poate folosi sau încuraja folosirea măsurilor economice, politice sau de orice alt fel ca să constrîngă un alt stat pentru a obține de la el subordonarea exercitării drepturilor sale suverane sau să-și asigure de la acesta avantaje de orice fel".

■

2. În virtutea suveranității sale și a egalității în drepturi, orice stat este un membru independent al comunității internaționale și trebuie să se bucure de respect și de toate drepturile. Principiul egalității în drepturi implică participarea universală a tuturor statelor la organizațiile internaționale multilaterale. Împiedicarea unui alt stat de a-și exercita drepturile sale, de a-și exprima voința constituie o încălcare a egalității și a suveranității lui. În zilele noastre, raporturile dintre state nu se pot baza decît pe exprimarea liberă a voinței statelor, pe participarea lor neîngrădită la examinarea problemelor internaționale care le privesc. Numai înțelegerea, consensul, acordul de voință exprimat în mod liber și nu impunerea voinței celui mai tare sau presiunile de orice fel pot contribui la progresul raporturilor internaționale.

O consecință deosebit de importantă a egalității în drepturi a statelor este aceea că ele nu se pot considera legate prin tratate sau acte internaționale care nu exprimă acordul lor de voință. Tratatele impuse, inegale, nu pot lega statele deoarece obligațiile decurgînd din ele sînt în contradicție cu principiul egalității în drepturi și reprezintă vestigii ale exploatării și violenței pe plan internațional, care trebuie să fie lichidate.

Valoarea și eficiența unui tratat internațional multilateral pot fi asigurate numai dacă toate statele interesate participă la procesul de elaborare a lui, numai dacă el include prevederi larg acceptabile. Egalitatea în drepturi impune, de asemenea, ca în orice tratat internațional să se asigure un echilibru al drepturilor și obligațiilor părților semnatare.

În special, în domeniul tratatelor internaționale, egalitatea în drepturi trebuie să aibă, în epoca noastră, un conținut democratic mai bogat fiind completată cu cerința avantajului reciproc, ce subliniază necesitatea nu numai a unei egalități juridice formale, dar și a unei egalități reale, în fapt, între părțile la un tratat. Aceasta impune ca relațiile dintre state să fie clădite nu numai pe o egalitate formal-juridică, ci pe o *egalitate reală*, care să asigure avantaje reciproce, egale părților. Colaborarea internațională organizată pe baza tratatelor trebuie să fie clădită pe reciprocitate. Încălcarea reciprocității duce la inegalitate, la violarea drepturilor suverane ale unor state și la privilegii pentru altele.

Nu numai drepturi și obligații egale, dar și respectarea drepturilor partenerului, îndeplinirea obligațiilor proprii asumate prin tratate sau acorduri internaționale constituie, de asemenea, cerințe ale principiului egalității. Transpusă într-o formulă a jurisprudenței romane „Pacta sunt servanda", aceasta exprimă cerința ca obligațiile internaționale să fie aduse la îndeplinire în mod strict, în spiritul și litera lor.

■

3. În cadrul organizațiilor și conferințelor internaționale, statele trebuie, de asemenea, să se bucure de dreptul egal de a participa și a-și expune punctul de vedere ; voturile lor sînt egale, iar hotărîrile trebuie să fie luate prin consimțămînt și ele nu pot obliga decît acele state care s-au pronunțat în favoarea adoptării lor.

Aplicarea egalității în drepturi în practica conferințelor și organizațiilor internaționale se exprimă în unanimitatea largă, cerință democratică elementară a vieții internaționale. Ea este nu numai logică, dar și riguros necesară pentru asigurarea succesului hotărîrilor adoptate. Nu este admisibil ca un stat participant să vadă că i se impun, împotriva voinței sale, o hotărîre, o normă, o obligație, un mod de a vedea care nu-i aparțin, deoarece acestea corespund „voinței majorității". Unanimitatea largă impune ca hotărîrile conferințelor și ale altor reuniuni internaționale să nu fie rezultatul voinței sau activității unui grup, ci al tuturor statelor participante ; hotărîrile trebuie să fie adoptate ținîndu-se seama de drepturile și interesele tuturor părților, ele trebuie să corespundă acestor drepturi și interese și să exprime acordul statelor participante.

Sesiunea a XXII-a a Adunării Generale a O.N.U., prezidată de ministrul afacerilor externe al României, a demonstrat, încă o dată, valoarea excepțională pe care o are aplicarea strictă a principiului egalității în drepturi pentru progresul lucrărilor unei reuniuni internaționale. Luarea în considerare cu deosebită atenție a părerilor și intereselor tuturor părților, încurajarea negocierilor directe între cei interesați creează o atmosferă de lucru, comprehensiune și cooperare, propice pentru găsirea unor soluții de fond, unanim acceptabile.

■

4. O altă consecință de mare însemnătate actuală a principiului egalității în drepturi este aceea că statele mari nu pot, fără a încălca această normă fundamentală a dreptului internațional, să impună țărilor mici și mijlocii o anumită orientare politică, nu le pot dicta conduita și nici obliga să accepte soluții și reglementări care le dezavantajează, nu pot exclude țările mici și mijlocii de la soluționarea marilor probleme internaționale.

Pînă nu de mult, nu numai soluționarea problemelor internaționale, atît a celor generale cît și a unora locale, dar însăși existența statelor mici și mijlocii depindeau de voința și hotărîrea unor mari puteri, în viața internațională predominînd inegalitatea juridică și politică și așa-numitul „drept" al celui mai tare. În perioada războaielor napoleoniene, de pildă, ambele coaliții în luptă căutau să distrugă statele care nu le erau favorabile. Statele erau create sau distruse după voința celor puternici. După înfrîngerea lui Napoleon, coaliția învingătoare a statelor monarhice a revizuit, la Congresul de la Viena din 1815, harta politică a lumii de pe atunci, iar la congresele „Sfintei Alianțe" erau examinate cele mai importante probleme internaționale fără ca statele mici și mijlocii direct interesate să fie invitate, hotărîrile luate fiind chiar în detrimentul lor.

În perioada care a urmat după primul război mondial hegemonia politică a unor mari puteri s-a exprimat și într-o serie de acte juridice, înțelegerile realizate de ele fiind apoi impuse sau „căpătînd consimțămîntul sau aderiunea statelor mici". Așa cum se știe, proiectul pactului celor patru puteri occidentale (1933), eșuat datorită opoziției țărilor mici și mijlocii din Europa de sud-est și a altor state, urmărea instituirea unui directorat pe continentul nostru.

→

Atît între cele două războaie mondiale, cît şi ulterior, analele relaţiilor internaţionale cunosc şi alte încercări de nesocotire a egalităţii în drepturi a statelor de către puterile imperialiste.

Astăzi, soluţiile trainice în rezolvarea problemelor internaţionale nu pot fi realizate fără a se lua în considerare interesele tuturor statelor. Orice stat are drepturi egale cu celelalte state de a participa la soluţionarea problemelor în care este interesat şi de la care nu poate fi îndepărtat. Ca putere suverană şi egală în drepturi, statul singur poate hotărî dacă o problemă internaţională prezintă interes pentru el şi această hotărîre nu poate depinde de alte state.

În noile condiţii ale dezvoltării sociale contemporane, soluţia marilor probleme internaţionale depinde de cooperarea activă a TUTUROR statelor lumii, mari, mijlocii sau mici.

Afirmînd rolul, răspunderea şi contribuţia importantă pe care ţările mici şi mijlocii o pot aduce la rezolvarea marilor probleme care frămîntă astăzi omenirea, Republica Socialistă România se afirmă viguros în concertul naţiunilor în sensul promovării consecvente a egalităţii depline în drepturi a statelor. Politica externă activă, poziţia constructivă a ţării noastre în marile probleme internaţionale, aportul său la promovarea unei atmosfere de destindere şi cooperare pe plan internaţional se înscriu pe linia unei înfăptuiri riguroase a principiului egalităţii în drepturi a tuturor statelor.

■

5. Egalitatea în drepturi şi avantajul reciproc reprezintă unica bază acceptabilă a dezvoltării cooperării internaţionale. Experienţa demonstrează că o adevărată cooperare nu este posibilă decît între state suverane şi egale. Dezvoltarea vieţii internaţionale impune o cooperare echitabilă şi reciproc avantajoasă.

Discriminarea în comerţ şi în alte relaţii economice, impunerea unor condiţii politice sau restricţii în aceste raporturi constituie încălcări grave ale egalităţii în drepturi şi avantajului reciproc. Dezvoltarea comerţului, a relaţiilor economice pe bază de avantaj reciproc, extinderea legăturilor tehnico-ştiinţifice reprezintă pîrghii deosebit de importante pentru îmbunătăţirea climatului internaţional, pentru realizarea destinderii şi întărirea păcii în lume.

Progresele obţinute în economia noastră naţională, în industrializarea socialistă a ţării permit participarea tot mai amplă a României la schimbul internaţional de bunuri materiale şi spirituale, intensificarea colaborării şi cooperării în diferite forme, inclusiv în domeniul producţiei, cu statele din Europa şi de pe alte continente. Acţionînd consecvent pentru realizarea unei cooperări internaţionale echitabile atît pe plan regional, cît şi pe cel general, Republica Socialistă România se afirmă printr-o participare susţinută, constructivă, la activitatea organizaţiilor de colaborare internaţională, ca şi în cadrul relaţiilor bilaterale cu alte state.

Stat socialist, dornic de pace şi colaborare internaţională, Republica Socialistă România respectă drepturile la egalitate şi reciprocitate de avantaje ale tuturor statelor şi desfăşoară o activitate neobosită pentru o recunoaştere tot mai largă şi respectare a acestui principiu care face parte din codul de norme juridice şi morale ale vieţii internaţionale contemporane.

Scrisoare din Budapesta

Sărbătoarea cărţii

dr. Gombos László

În Ungaria s-a desfăşurat recent „Săptămîna cărţii". Evenimentul a constituit, şi în acest an, o sărbătorească trecere în revistă a literaturii maghiare contemporane, a activităţii editoriale. Cititorii au avut prilejul să facă cunoştinţă cu lucrări a 32 scriitori contemporani, reunind profilurile literare şi orientările stilistice ale literaturii ungare. În acest an, în cadrul „Săptămînii cărţii", au fost prezentate 63 de titluri noi, reprezentînd un tiraj total de peste 800 000 de volume. Majoritatea celor 16 edituri existente în prezent în Ungaria, au oferit lucrări noi apărute cu prilejul acestui eveniment. Editura pentru literatura beletristică a scos de sub tipar noi ediţii ale unor creaţii literare maghiare din trecut, iar Editura „Magvető" a publicat în special opere ale unor autori contemporani.

Dintre operele scriitorilor din alte vremuri şi ale celor din generaţia veche am putut vedea în vitrinele librăriilor şi la standuri „Opere complete" ale poetului Balassi Bálint, volumul „Balade populare maghiare", „Oraşul negru" de Mikszáth Kálmán, „Omul fericit" de Móricz Zsigmond. Din literatura contemporană — fără pretenţia de a da o imagine completă — menţionăm romanele lui Barabás Tibor, Benedek István, Goda Gábor, Tersánszky Jenő, Thurzó Gábor : culegeri de nuvele ale scriitorilor Gáll István, Vészi Endre, seria de reportaje semnate de Darvas József, versuri alese de Benjámin László, Garai Gábor, Illyés Gyula, Váci Mihály, Várnai Zseni, Weőrős Sándor, traduceri literare semnate de Nagy László. Volumul „Pierderea paradisului", consacrat luptei împotriva pericolului unui război atomic, poartă semnătura a două proeminente personalităţi ale literaturii maghiare — poetul Illyés Gyula şi scriitorul Déry Tibor. De altfel, toţi scriitorii şi poeţii susmenţionaţi sînt bine cunoscuţi de cititorii maghiari, o parte din lucrările lor fiind traduse şi peste hotare. Alături de remarcabile opere ale unor scriitori sovietici, americani, francezi, englezi etc., au fost prezente şi opere ale unor autori români.

După eliberarea ţării, clasicii poeziei maghiare au apărut, în ediţii repetate, într-un tiraj în trecut necunoscut în Ungaria. Printre clasici, în fruntea listei se situează Arany János, cu cele 91 de ediţii, reprezentînd un tiraj total de un milion şi jumătate de exemplare, Ady Endre cu 43 de ediţii şi un tiraj de 500 000 şi Petőfi Sándor cu 65 de ediţii totalizînd 1 200 000 de exemplare. Poeţii zilelor noastre au publicat anul trecut 50 de volume cu un tiraj total de 200 000 exemplare. În ultimii cinci ani, tirajul total al volumelor de poezii s-a dublat. În acest an, de „Ziua poeziei", în Editura „Móra" a apărut o culegere de versuri a 39 de tineri debutanţi, dintre care autorul cel mai în vîrstă are 30 de ani, iar cel mai tînăr — 15. În editarea acestei culegeri s-au urmărit, firește, stimularea şi încurajarea tinerelor speranţe.

Dintre operele clasice, potrivit unei statistici, scriitorii cei mai citiţi sînt Móricz Zsigmond şi Mikszáth Kálmán, aceştia urmînd imediat după Jókai Mór. În perioada de după eliberarea Ungariei, operele lui Jókai au apărut într-un tiraj total de 4,5 milioane, iar cele ale lui Móricz şi Mikszáth în 4 — şi respectiv 3,2 milioane. Dintre scriitorii contemporani, cel mai mare tiraj au realizat cărţile lui Barabás Tibor, Darvas József, Goda Gábor, Illyés Gyula, Tersánszky Jenő.

Lucrările de popularizare a ştiinţei au fost reprezentate, de asemenea, în acest an într-un număr apreciabil de titluri noi. Editurile „Europa", „Helikon" şi „Magvető" au scos de sub tipar noi ediţii ale unor opere din literatura universală — din trecut şi prezent — iar editurile „Academiei", „Kossuth", „Gondolat", „Korvina", „Zenemü" (Ed. muzicală) au publicat numeroase studii ştiinţifice şi de popularizare a cunoştinţelor.

Cu prilejul aniversării naşterii lui Karl Marx, a apărut un volum jubiliar conţinînd scrieri ale celor mai apropiaţi colaboratori şi ale rudelor lui Marx precum şi lucrări ale lui Lenin. De asemenea, a apărut un nou volum de „Cuvîntări şi articole" semnate de Kádár János.

În cadrul „Săptămînii cărţii" a apărut şi cel de-al patrulea volum — respectiv ultimul — al lucrării prezentînd o mare valoare ştiinţifică : „Lexiconul Artelor". O altă noutate a fost apariţia într-un singur volum a unei enciclopedii intitulate „Kislexikon" (Micul lexicon), redactat sub îngrijirea „Editurii Academiei". Este prima lucrare de această natură după eliberarea ţării. Apariţia ei este cu atît mai bine venită cu cît necesitatea unei informări rapide şi competente constituie o cerinţă arzătoare, astăzi mai mult decît oricînd fiind necesare cît mai multe lucrări de sinteză, enciclopedii sistematizate care oferă un important volum de cunoştinţe pe baza celor mai recente date informative pe plan mondial. Într-adevăr, Micul lexicon întruneşte asemenea calităţi, cuprinzînd foarte multe noţiuni noi care nu se găsesc în nici un alt lexicon maghiar, inclusiv în „Uj Magyar Lexikon", apărut în şase volume (1962). Micul lexicon, de aproape o mie de pagini, cuprinde 23 000 de titluri, mai mult de 2 000 de planşe, tabele, hărţi.

Budapesta, iunie

NAMIBIA

articol scris pentru „Lumea" de **Emil Sachs**

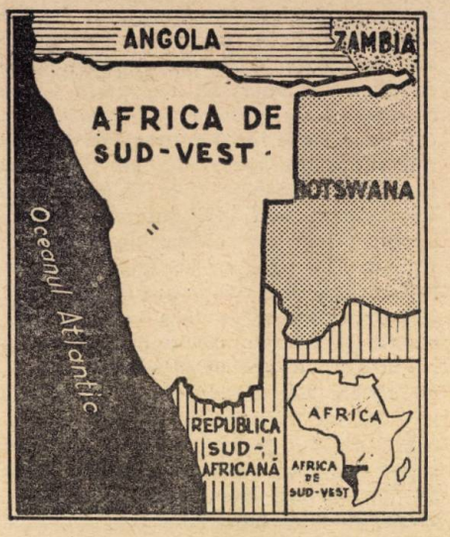

Scriitorul sud-african Emil S. Sachs, cunoscut cititorilor români prin volumul „Anatomia apartheidului" (apărut recent în Editura politică), este și autorul altor numeroase studii privind diferite domenii ale vieții popoarelor băștinașe ale Africii de sud, printre care: „The Choice before South Africa" („Opțiunea care stă în fața Africii de sud"); „Rebels daughters" („Fiicele rebele"); „The South African treason trial" („Procesul de trădare din Africa de sud"). Vechi militant pentru drepturile și libertățile populației de culoare, Emil Sachs și-a atras prin activitatea sa persecuția autorităților rasiste sud-africane. Silit să-și părăsească patria, el s-a stabilit la Londra unde, prin scrierile sale, continuă să denunțe apartheidul

Situația gravă creată de ani de zile în Africa de sud-vest, ca urmare a sistemului de cruntă discriminare la care este supus poporul namibian de către autoritățile rasiste sud-africane, preocupă cu îngrijorare opinia publică mondială. Problema Africii de sud-vest se află de multă vreme pe agenda Organizației Națiunilor Unite, constituind unul dintre subiectele principale care au fost dezbătute în cadrul recent încheiatei a doua părți a celei de a XXII-a sesiuni a Adunării Generale. Organizația Națiunilor Unite a exprimat în rezoluțiile adoptate un sprijin ferm pentru cauza eliberării și independenței Namibiei.

Dacă, în general, se poate spune că, în ceea ce privește clima și relieful, natura nu a fost prea binevoitoare cu continentul african, în mod special trebuie arătat că, din acest punct de vedere, Africa de sud-vest este un teritoriu neospitalier, în cea mai mare parte pustiu; iată probabil de ce cercurile colonialiste din Europa occidentală și cercurile rasiste din Africa de sud l-au lăsat în pace pînă în ultimul pătrar al secolului XIX, cînd au apărut emisarii colonialismului german. În același timp, numeroasele triburi băștinașe ale regiunii și-au prețuit întotdeauna, mai mult decît orice, libertatea și independența. Drept mărturie stau, printre altele, numeroasele jertfe pentru libertate ale poporului Herero, comunitate de oameni mîndri, bine organizați și, înainte de venirea colonialiștilor germani, prosperi. Refuzînd să se supună stăpînirii străine, timp de patru ani, începînd din 1904, poporul Herero a dus un război crîncen împotriva acesteia. Deși sate întregi au fost lichidate de către agresori, poporul Herero a luptat cu un curaj fără precedent, provocînd la rîndul său pierderi grele colonialiștilor. În cele din urmă, a fost înfrînt în lupta inegală. Lipsiți de pămînt și de vite, băștinașii au fost nevoiți să se angajeze în condiții de semi-sclavie tocmai la noii fermieri străini, care îi prădaseră, primind salarii simbolice de cîțiva șilingi pe lună. Dar acest mic popor iubitor de libertate ura atît de mult stăpînirea străină, încît femeile au jurat să nu mai nască copii pentru a nu ajunge și aceștia sclavi ai colonialiștilor. În cîțiva ani, poporul Herero a scăzut de la 80 000 la 15 000 de oameni.

Tribul Bondel locuia în partea cea mai sudică a Africii de sud-vest. Teritoriul pe care îl ocupa era pustiu și membrii tribului erau nevoiți să-și agonisească traiul mizer, crescînd un număr mic de vite și mai ales vînînd cerbi, cu ajutorul cîinilor. După primul război mondial, cînd Africa de sud-vest a trecut sub mandatul special al Marii Britanii, care permitea Africii de sud să aplice în acest teritoriu propriile ei legi și să-l administreze ca parte integrantă a țării, băștinașii Bondel au arătat, în repetate rînduri, administratorilor teritoriului, groaznica lor sărăcie. În loc să-i ajute, stăpînirea a stabilit în plus un impozit pe cîini, probabil cel mai ridicat din lume. Pentru un cîine s-a fixat un impozit de o liră sterlină, care creștea progresiv ajungînd pentru cinci cîini la 10 lire sterline, aproape venitul anual al unui biet african. Această povară insuportabilă a fost impusă nu ca o măsură fiscală ci pentru a sili pe bondelii sărăciți să lucreze la fermele europenilor din regiune în schimbul a 10 șilingi pe lună sau chiar mai puțin. Într-o zi, bondelii au refuzat să predea cinci compatrioți ai lor care nu plătiseră impozitul. Autoritățile au hotărît să treacă la represalii directe. La 25 mai 1922, maiorul Van Collen a adunat 22 de ofițeri și 348 de soldați dispunînd de mitraliere și de artilerie, iar a doua zi, Van Collen și trupa sa au atacat un grup de bondeli practic neînarmați. Peste 100, printre care femei și copii, au fost uciși.

Principala obligație a puterii mandatare era de a „promova la maximum bunăstarea morală și progresul social al locuitorilor". Africa de sud nu a făcut însă nimic pentru a traduce în viață principiile prevăzute în mandat. În decursul anilor, s-au cheltuit sume mari pentru a se strămuta albi săraci din Africa de sud în teritoriul sub mandat. Pe măsură ce numărul albilor strămutați în teritoriu creștea, erau expropriate pămînturi care aparțineau de fapt băștinașilor. Cererea de brațe de muncă africane creștea, în special în urma marilor investiții făcute de gigantica „Anglo-American Corporation" și de un număr de societăți americane interesate în exploatarea diamantelor, cuprului și a altor minerale. O dată cu dezvoltarea economică a țării, posibilitățile africanilor din teritoriu de a deveni fermieri independenți, funcționari de stat sau muncitori calificați au dispărut. La fermele albilor ei cîștigau 1—2 lire pe lună sau mai puțin; salariile din mine reprezentau a 15-a sau a 20-a parte din cîștigurile muncitorilor albi.

CE AR FI CONSTATAT COMISIA O.N.U

În 1945, o dată cu crearea O.N.U., a început să se vorbească despre un sistem de tutelă al O.N.U. asupra coloniilor. Ministrul sud-african Smuts a sosit la San Francisco cu un plan pentru anexarea Africii de sud-vest la Uniunea sud-africană. În curînd a fost, însă, nevoit să renunțe la el. În Carta O.N.U. a fost inclus articolul 76, confuz, formulat și plin de rezerve, calificat drept „un plan prevăzut cu supape de siguranță".

Problema tratamentului rușinos aplicat de Africa de sud poporului din teritoriu s-a pus pentru prima oară la O.N.U. în 1964 și de atunci a rămas pe ordinea de zi a organizației. În mod practic, întreaga lume, chiar și Marea Britanie și S.U.A., a denunțat politica de apartheid din Africa de sud și aplicarea ei în teritoriul sub mandat. Din păcate, nici o rezoluție sau demascare a politicii inumane a Africii de sud nu

→

NAMIBIA

a adus vreo ușurare populației crunt asuprite a Africii de sud-vest. Marea Britanie și S.U.A. au investit aproximativ 1 500 000 000 lire sterline în Africa de sud, precum și sume substanțiale în teritoriul sub mandat. Forța de muncă fiind foarte ieftină, dividendele sînt la rîndul lor foarte mari. Timp de mai mulți ani, guvernele celor două țări au folosit metoda de a critica în termenii cei mai energici politica de apartheid — cuvintele nu costă nimic — și în același timp de a se asigura că nu vor fi luate măsuri efective care să influențeze fie chiar și într-o mică măsură cursul profitului. Numeroasele petiții prezentate de poporul din teritoriul sub mandat și chiar hotărîrea Curții Internaționale de la Haga declarînd că O.N.U. este succesoarea fostei Ligi a Națiunilor în problema mandatului nu au avut nici un efect asupra Africii de sud.

Cei 450 000 africani din teritoriu nu au nici un cuvînt de spus în administrarea țării lor ; ei nu sînt reprezentați nici măcar în consiliile municipale. În schimb, o minoritate însumînd 70 000 de rasiști albi își poate alege propria Adunare și trimite, de asemenea, șase membri în Parlamentul de la Capetown. Puterea efectivă se află în mîinile administratorului numit de guvernul sud-african. El este răspunzător nu în fața poporului ci în fața guvernului de la Pretoria.

În octombrie 1966, Adunarea Generală a O.N.U. a pus capăt mandatului Africii de sud asupra Africii de sud-vest. În rezoluția privind încetarea mandatului se spunea, printre altele : „Mandatul conferit Maiestății Sale britanice urmînd a fi executat în numele ei de către guvernul Uniunii sud-africane se termină prin aceasta ; Africa de sud nu mai are dreptul să administreze teritoriul care se află acum sub răspunderea directă a O.N.U." La începutul lunii aprilie 1968, o delegație a Consiliului O.N.U. pentru Africa de sud-vest a primit misiunea de a vizita teritoriul respectiv pentru a cerceta și întreprinde la fața locului măsurile hotărîte în cadrul Organizației internaționale. John Vorster, primul ministru rasist al Africii de sud, a avertizat însă că această comisie nu va primi autorizația de intrare în regiunea sud-vestică africană și că în cazul în care vor ateriza în Africa de sud-vest, membrii ei vor fi arestați. În această situație, misiunea a fost nevoită să se înapoieze la New York.

Dacă ar fi intrat în Africa de sud-vest și ar fi efectuat o anchetă, comisia ar fi constatat că : 70 000 de rasiști albi se bucură de un nivel de trai ridicat, mulți avînd locuințe luxoase cu piscine și, firește, nenumărați servitori ; 450 000 de negri trăiesc în cele mai mizere condiții, lipsiți de orice drepturi umane sau politice ; 5 000 de fermieri albi ocupă 48 la sută din suprafața totală a teritoriului ; 450 000 de locuitori de culoare trăiesc în ghetouri pe 25 la sută din suprafața țării, regiune de altfel prea săracă pentru a le asigura pînă și existența cea mai modestă. Pentru nealbi există un „sistem de permise", aplicat fără nici un scrupul, pentru a furniza din abundență brațe de muncă ieftine regiunilor în care fermierii albi au nevoie de ele ; de fapt, sistemul de permise se deosebește foarte puțin de un sistem de muncă forțată. Salariul unui miner african reprezintă aproximativ a 15-a parte din cîștigul unui miner alb. Majoritatea venitului obținut de pe urma diamantelor, cuprului, manganului și altor minerale, aflate în cantități mari în teritoriu și care constituie cea mai mare parte a avuției naționale, este plătit străinilor sub formă de dividende. În perioada 1958—1962, 37 la sută din venitul național brut a revenit firmelor străine.

Africanii nu au acces la învățămîntul superior. Nu există nici un singur inginer, arhitect sau director de uzină african. În același timp, orice formă de protest este înăbușită cu cea mai mare cruzime. Recent, 12 africani au fost împușcați pe loc deoarece protestau în mod pașnic împotriva unei încercări de a-i izgoni din căminele lor. Închisorile sînt pline cu oameni a căror singură crimă este aceea de a fi încălcat legile de apartheid sau de a fi îndrăznit să protesteze împotriva asupririi. Nenumărați africani au domiciliu obligatoriu. În mod practic, Africa de sud-vest a devenit o colonie a Republicii Sud-Africane. Nici un african nu are dreptul să-și aleagă munca pe care o va depune sau patronul la care va lucra. De asemenea, africanilor nu li se permite să călătorească în mod liber în propria lor țară : înainte de a cumpăra un bilet de cale ferată, ei trebuie să prezinte un permis din partea autorităților. Oricît ar fi de groaznică situația celor 13 milioane de africani din Republica Sud-Africană, ea este și mai grea în teritoriul sub mandat.

REZISTENȚA

Optzeci de ani de cruntă asuprire colonialistă nu au putut înăbuși profunda dragoste de libertate a populației indigene din Africa de sud-vest. Rezistența ei este azi mai hotărîtă ca oricînd.

La 7 februarie 1968, Curtea Supremă din Pretoria a dat verdictul în procesul unui grup de luptători pentru libertate din Africa de sud-vest, supuși o perioadă îndelungată unor torturi inumane. Dintre aceștia, 19 au fost condamnați la închisoare pe viață, iar nouă la termene de 20 de ani. Printre ei se află Toivo Herman Ja Toivo, secretar al Organizației populare din Africa de sud-vest. Toivo a fost arestat în Ovamboland de către poliția de securitate sud-africană și dus la Pretoria unde a fost supus șocurilor electrice și altor torturi. Înainte de pronunțarea sentinței, Toivo a declarat : „Guvernul Africii de sud afirmă că are, în conducerea Africii de sud-vest, consimțămîntul populației băștinașe. Nu este adevărat. Încă de cînd am fost arestați am simțit că nu sîntem judecați de egalii noștri ci de stăpînii noștri. Ne aflăm aici într-o țară străină, condamnați în baza unor legi întocmite de oameni pe care noi i-am considerat totdeauna străini. Sîntem judecați de un judecător care nu este compatriotul nostru și care nu are trecutul nostru. Sîntem cu toții profund încredințați că nu ar trebui să fim judecați aici, la Pretoria... Noi sîntem namibieni nu sud-africani («Namibia» este numele dat Africii de sud-vest de Organizația populară din Africa de sud-vest și provine de la deșertul Namib — n.a.). Nu vom recunoaște niciodată dreptul guvernului de la Pretoria de a ne guverna țara și nu vom recunoaște nici legile la a căror întocmire noi nu am avut nici un cuvînt de spus".

Toivo se referea, printre altele, la legea cu privire la „terorism" adoptată anul trecut de parlamentul sud-african, în baza căruia el și tovarășii săi au fost găsiți vinovați. Legea a fost considerată ca intrînd în vigoare din 1962 și a fost aplicată, astfel, la delictele săvîrșite oricînd după această dată.

Toivo a arătat că verdictul Curții Internaționale din iulie 1966, pe care guvernul sud-african l-a considerat o victorie, a constituit o puternică dezamăgire pentru Organizația populară din Africa de sud-vest. „Este oare surprinzător că compatrioții mei au pus mîna pe arme ?" — a întrebat el. „Violența este într-adevăr înfricoșătoare, dar cine nu și-ar apăra bunurile și viața împotriva unui jefuitor ? Și sîntem de părere că Africa de sud ne-a jefuit țara noastră. În cursul celui de-al doilea război mondial, cînd a devenit evident că atît țara mea cît și Africa de sud erau amenințate de nazism, mi-am riscat viața pentru a le apăra pe amîndouă, purtînd o uniformă (sud-africană) cu banderole portocalii. Recunosc că astăzi am hotărît să ajut pe acei care au pus mîna pe arme. Tovarășii mei și cu mine am suferit. Nu considerăm însă că eforturile și sacrificiile noastre au fost zadarnice".

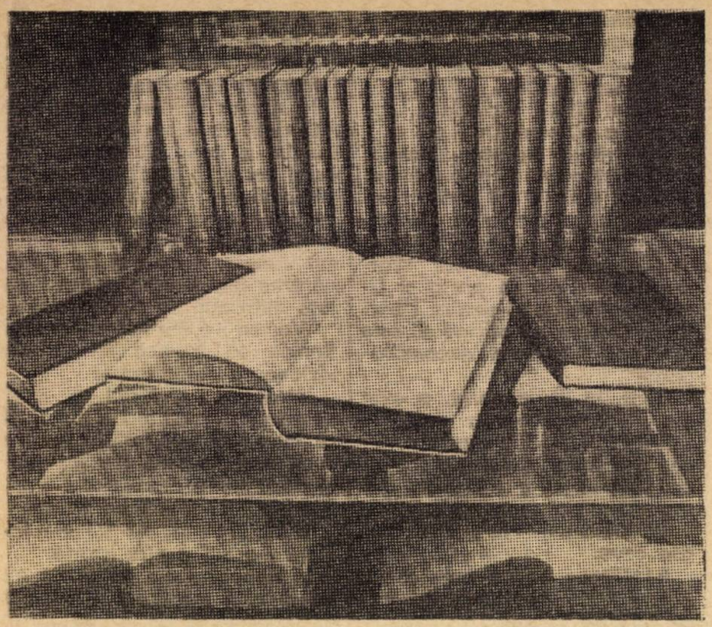

O parte (și, firește, nesecretă) din cele 26 de volume în care sînt cuprinse documentele Comisiei Warren

Cunoscutul publicist american DAVID WISE a avut acces la o serie de documente secrete ale Comisiei Warren, care a anchetat asasinatul comis împotriva președintelui Kennedy. Reproducem după „Saturday Evening Post" concluziile lui Wise în urma cercetărilor pe care le-a întreprins la Arhivele Naționale ale S.U.A.

Documentele secrete ale Comisiei WARREN

În tăcerea nefirească a camerei blindate de la Arhivele Naționale din Washington, sub un șir de becuri neacoperite, cu aspect dezolant, dosarele Comisiei de anchetă Warren cu privire la asasinarea președintelui Kennedy se odihnesc în două lungi șiruri de rafturi metalice verzi. Nu-i un spectacol plăcut. Să fie oare acesta sfîrșitul ?

Miile de pagini ale documentelor adunate de Comisie sînt depozitate în cutii de carton cenușiu alături de obiecte ca pușca „Mannlicher-Carcano" de 6,5 mm a lui Lee Harvey Oswald. Camera blindată, fără ferestre, are o ușă grea de oțel conectată la un sistem de alarmă. Întreaga încăpere este de fapt un seif ; numai trei persoane știu cum se deschide broasca cu cifru a ușii. Numai membrii personalului Arhivelor considerați demni de încredere din punct de vedere al securității pot intra în această încăpere. Înăuntrul ei nu se pot face fotografii.

Marea majoritate a documentelor din această încăpere — aproximativ 80 la sută — au fost publicate de Comisia Warren în 1964 sau au fost date publicității mai tîrziu. Dar într-un compartiment al camerei blindate se află 25 de cutii cuprinzînd documente pe care nici o persoană dinafara guvernului S.U.A. sau a Comisiei Warren nu le-a citit vreodată. După cum se apreciază la Arhivele Naționale, în aceste cutii sînt închise aproximativ 25 000 de pagini de documente ale Comisiei Warren. Multe dintre ele sînt considerate confidențiale, iar unele poartă ștampila : ULTRASECRET.

Oficialitățile care se ocupă de documente consideră că există motive întemeiate ca unele dintre ele să rămînă sub cheie, cel puțin pentru moment. După părerea mea însă, o mare parte a lor ar putea și ar trebui să fie publicate. În orice caz, putem să relatăm în mod amănunțit, pentru prima oară, ce documente sînt ținute sub cheie și de ce afirmă guvernul că sînt confidențiale.

Pentru președintele Johnson și Administrația sa, cele 20 la sută din totalul documentelor Comisiei Warren socotite confidențiale prezintă o dilemă aproape insolubilă : atîta timp cît un singur document va rămîne confidențial, vor exista oameni care să afirme că tocmai acest document ascunde misterul asasinatului.

Comisia Warren. De la stînga la dreapta : Gerald Ford și Hale Boggs, respectiv membru republican și membru democrat al Camerei Reprezentanților ; senatorul democrat Richard Russell ; Earl Warren, președintele Curții Supreme a S.U.A., care a prezidat lucrările Comisiei ; senatorul republican John Sherman Cooper ; John McCloy ; Allen Dulles, fostul director al C.I.A. ; J Lee Rankin, consilier al Comisiei

SOLEMNA ÎNDATORIRE A CELOR ȘAPTE

Comisia Warren și-a dat seama încă de la început că nu va reuși probabil niciodată să pună capăt îndoielilor și speculațiilor cu privire la asasinat. Acest lucru a reieșit de la prima ședință cu ușile închise a Comisiei, ținută la 5 decembrie 1963, la sediul Arhivelor Naționale. Sistemul de izolare instalat înăuntrul ferestrelor masive înăbușea zgomotul circulației de pe Pennsylvania Avenue

Documentele secrete ale Comisiei Warren

atunci cînd procurorul general Earl Warren a spus : „Domnilor, este o îndatorire foarte tristă și solemnă...".

Cu 13 zile înainte, președintele Kennedy fusese împușcat pe străzile orașului Dallas. Asasinul său prezumtiv fusese ucis la rîndul lui de Jack Ruby în subsolul sediului poliției din Dallas, crimă pe care milioane de persoane o urmăriseră la televiziune. Consternarea, suspiciunea și mînia se amestecau cu durere.

Procurorul general al S.U.A. a cerut celor șapte oameni așezați la masa de conferință să se bizuie pe F.B.I. și pe celelalte agenții federale în ce privește strîngerea informațiilor. Dar John McCloy, fost președinte al Consiliului de administrație al Băncii „Chase Manhattan", un stîlp al cercurilor conducătoare americane, și-a avertizat colegii : „Comisia noastră a fost înființată pentru a potoli spiritele... nu numai în S.U.A. ci și în întreaga lume... Aceasta implică o vinovăție potențială din partea Serviciului Secret și chiar a F.B.I.". Rapoartele lor pot fi „interesate", a spus el. McCloy a mai afirmat că Comisia trebuie să aibă dreptul de a emite ea însăși citații (drept ce i-a fost acordat ulterior de Congres).

Richard B. Russell, senator democrat din partea statului Georgia, cea mai puternică personalitate sudistă din Senatul S.U.A., i s-a alăturat lui McCloy. Timp de patru ani, declarațiile lui Russell au fost încuiate în arhive, în cadrul stenogramelor secrete ale ședințelor Comisiei Warren. Stenogramele au fost clasificate ULTRASECRETE pînă în urmă cu cîteva săptămîni cînd, în urma unei cereri prezentate de mine, majoritatea lor au devenit publice.

Există stenograme de la 11 ședințe ale Comisiei. Patru dintre ele rămîn clasificate ULTRASECRETE, dar acelea care sînt disponibile în prezent oferă o imagine tulburătoare a atitudinilor, metodelor și dezamăgirilor celor șapte persoane care au primit sarcina să ancheteze asasinatul.

Stenogramele dezvăluie că Comisia s-a chinuit luni de zile pentru a hotărî cînd și cum anume s-o audieze pe Jacqueline Kennedy. La cea de-a treia ședință a Comisiei, la 16 decembrie 1963, McCloy, deși a recunoscut că este vorba de „un lucru foarte delicat", a insistat energic să se procedeze la o audiere imediată, atîta timp cît doamna Kennedy mai are proaspete în minte toate amănuntele asasinatului. Warren s-a opus energic audierii doamnei Kennedy înainte ca membrii Comisiei să știe mai precis ce doresc să afle de la ea. Cînd McCloy a insistat, procurorul-șef l-a întrebat caustic: „Îți închipui cumva că d-na Kennedy va uita ?"

Mai mulți membri ai Comisiei s-au plîns că raportul inițial al F.B.I. cu privire la asasinat, prezentat Comisiei la 9 decembrie, fusese deconspirat în presă și că nu lămurise problema gloanțelor care îl loviseră pe președinte și pe John Connally, guvernatorul statului Texas. Warren a spus că dovezile privitoare la gloanțe sînt „cu totul neconcludente". McCloy a fost de acord, declarînd în mod profetic : „Acesta pare elementul cel mai confuz".

La un moment dat, Comisia — oricît de neverosimil ar putea să pară acest lucru — nu izbutea să rezolve problema dacă raportul F.B.I. poate fi predat C.I.A. Exasperat, Warren a întrebat : „Oare C.I.A. nu are nici o legătură cu F.B.I. ?" În cele din urmă, membrii Comisiei au votat în mod solemn, unul după altul, ca Allen Dulles, membru al Comisiei Warren, să fie autorizat să-i dea lui John A. McCone, succesorul său în funcția de director al C.I.A., o copie a raportului F.B.I.

La următoarea ședință a Comisiei, în după-amiaza de 21 ianuarie, McCloy a insistat din nou asupra audierii grabnice a doamnei Kennedy, dar Warren a replicat : „Nu prea îmi vine s-o chem aici și să-i pun întrebări de acest fel". (În cele din urmă, procurorul general a audiat-o pe doamna Kennedy la 5 iunie 1964, la locuința ei din Georgetown.).

Cînd McCloy a cerut membrilor Comisiei să plece la Dallas, la locul asasinatului, principalul consilier al Comisiei, Rankin, s-a opus : „Se creează — a spus el — o problemă interesantă. Avocații lui Ruby ne cer tot felul de probe și cred că, dacă vom pleca acolo, am putea fi citați cu toții în fața justiției... Și atunci ce vom face ?"

Russell a răspuns indignat că citarea Comisiei în fața justiției este cu neputință. Dar Warren a observat că, chiar și așa, în cazul în care Comisia ar primi o citație, „aceasta ne-ar putea stînjeni enorm". Dulles a acceptat bucuros să renunțe la o conferință pe care urma s-o țină la Dallas, dar a întrebat cum ar putea să scape de acest angajament fără ca faptul să fie sesizat.

„Îmbolnăvește-te de gripă", l-a sfătuit McCloy.

„N-am făcut niciodată așa ceva", a răspuns Dulles.

Încă de la început Comisia s-a temut ca nu cumva Marina Oswald, potrivit lui Dulles, „să fugă pur și simplu în Mexic". Pentru a fi ocrotită, era păzită de Serviciul Secret, dar Warren a avertizat că presa și Uniunea Americană pentru Libertățile Cetățenești afirmă că este „deținută în mod neconstituțional".

Apoi, la 21 ianuarie, a avut loc următorul dialog :

RANKIN : — Se ivește o mică problemă deoarece Serviciul Secret ne-a întrebat: „Să renunțăm s-o supraveghem?"

RUSSELL : — Nu putem face așa ceva.

RANKIN : — Am spus că nu putem face acest lucru deoarece Marina Oswald ar trece imediat frontiera și ar dispărea iar dacă s-ar ajunge la această situație, s-ar da vina pe noi.

WARREN : — Ei bine, sincer vorbind, singurul lucru la care mă gîndeam era publicitatea... Nu vrem să se spună că sechestrăm această femeie sau că o privăm de libertate.

HALE BOGGS, membru al Camerei Reprezentanților : După părerea mea, reversul medaliei este că dacă această femeie ar fugi din țară, ne-am compromite.

UN „ELEMENT MORBID" PENTRU ISTORIE

Poate cel mai uimitor lucru este că stenogramele aruncă o nouă lumină asupra eforturilor Comisiei Warren pentru a obține de la Robert Kennedy fotografiile de importanță vitală luate la autopsierea președintelui Kennedy.

În ședința din 30 aprilie 1964, Rankin a afirmat că Comisia se afla în fața unei „probleme serioase" deoarece guvernatorul Connally afirmase în fața ei că nu putea să fi fost rănit de gloanțele care îl loviseră pe președinte. Doctorii care efectuaseră autopsia la Spitalul Naval Bethesda, a subliniat Rankin, au făcut schițe pentru Comisie. El a adăugat: „Ei nu au văzut fotografiile de la autopsie, dar au făcut schițele și nu știm dacă schițele sînt conforme sau nu fotografiilor de la autopsie. Am crezut că ne putem lipsi de fotografii, că putem evita ca ele să facă parte din documentele noastre, deoarece familia nu dorește ca amintirea președintelui să fie legată de aceste fotografii".

Rankin a mai declarat că ar dori să respecte acest sentiment, dar consideră că cel puțin un membru al Comisiei și un medic trebuie să examineze fotografiile pentru a preîntîmpina posibilitatea ca, pe viitor, să se declare că Comisia a trecut cu vederea sau a ocolit informații importante. Fotografiile, a spus Rankin, „nu au fost niciodată developate pentru că familia a cerut să nu se facă acest lucru. Sînt de părere că ministrul justiției (pe-atunci Robert Kennedy) le va pune acum la dispoziție deși ni le-a refuzat înainte, declarînd că, după părerea lui, cererea noastră nu este suficient de întemeiată".

Warren i-a dat instrucțiuni lui Rankin să încerce să obțină vizionarea fotografiilor :

WARREN : — Cred că poți să aranjezi acest lucru, dar fără să introduci fotografiile în documentele noastre. Nu le vrem în documente.

MCCLOY : — Sigur că nu.

WARREN : — Ar fi un element morbid pentru istorie.

În stenogramele publicate nu există altă mențiune privitoare la fotografiile de la autopsie. Comisia nu le-a văzut niciodată. Fotografiile au rămas în posesia lui Robert Kennedy pînă la 30 octombrie 1966. Apoi, radiografiile, fotografiile în culori și fotografiile în alb-negru au fost predate Arhivelor pe baza unui acord cu familia Kennedy, potrivit căruia vor rămîne secrete pînă în 1971. După această dată, medici sau specialiști recunoscuți le pot vedea cu aprobarea expresă a familiei, dacă urmăresc un obiectiv serios.

Personalul Arhivelor a căpătat o sarcină extrem de grea la sfîrșitul anului 1964, cînd Comisia și-a încetat activitatea și i-a predat vreo 132 000 pagini de documente. Hotărîrile cu privire la materialele urmînd să fie date publicității au fost luate în anumite cazuri de Arhive, iar în altele de Comisia Warren și — așa cum prevede legea — de peste șase organe guvernamentale.

Probabil din neatenție sau din întîmplare, o listă de documente esențiale aflate în posesia Comisiei nu a fost niciodată clasată drept confidențială, deși multe documente de pe listă sînt realmente ultrasecrete. Ca atare, se pot stabili titlurile și, în oarecare măsură, subiectele documentelor secrete. Lista a fost întocmită inițial de personalul Comisiei Warren pentru a pune în ordine numeroasele rapoarte primite din partea organelor guvernamentale. Ea a fost inclusă în documentele de la Arhive aflate la dispoziția publicului. În urmă cu cîteva luni, C.I.A. a încercat să ascundă lista deoarece conținea titlurile a 50 de documente secrete ale C.I.A., dar era prea tîrziu. Arhivele au refuzat să considere secret un document care fusese public timp de mai multe luni.

„Lista materialelor de bază" — 185 de pagini — dă titlurile a 1 555 documente ale Comisiei, din care 390 sînt secrete sau parțial secrete. Din cele 250

de documente secrete, 165 sînt rapoarte ale F.B.I., 50 sînt ale C.I.A., 13 sînt ale Departamentului de Stat, 11 ale Serviciului Secret, iar restul provin de la diferite alte organe. Din cele 250 documente secrete, 120 — ceva mai puțin de jumătate — sînt clasificate oficial ca ținînd de siguranță ; patru poartă ștampila ULTRASECRET ; 57 sînt notate SECRET ; iar 59 sînt CONFIDENȚIALE. În adoptarea hotărîrilor cu privire la documentele secrete nu a existat o coordonare reală între organele federale. În multe cazuri, subiecte tratate în documente secrete sînt examinate și în documente publice.

Pe lîngă documentele Comisiei din seiful de la Arhive, există alte trei tipuri de documente ale Comisiei Warren. În primul rînd, memorii interne, corespondență și documente de lucru ale Comisiei însăși — din care aproximativ 15 la sută sînt secrete ; în al doilea rînd, depoziții ale martorilor în fața Comisiei, publicate toate, exceptînd șase pagini, printre care o pagină cu depoziția doamnei Kennedy despre rănile președintelui ; în al treilea rînd, 490 pagini de stenograme ale ședințelor Comisiei Warren, din care 220 sînt încă secrete.

ADEVĂRUL SE VA CUNOAȘTE PESTE... 75 DE ANI ?

Chiar și înainte de sosirea la Arhive a miilor de documente la sfîrșitul anului 1964, s-a avertizat că, dacă unele dintre ele vor fi secrete, se vor crea controverse. Încă în februarie 1964, în timp ce Comisia Warren își continua investigațiile, procurorul general a fost întrebat de reporteri dacă vor fi date publicității toate documentele Comisiei. „Da, va veni vremea și pentru asta, a răspuns el. Dar s-ar putea să nu fie în cursul vieții dv.".

Îngrijorarea provocată de declarațiile procurorului general nu s-a potolit nici atunci cînd arhivarul S.U.A., dr. Robert Bahmer, un om care spune lucrurilor pe nume, a declarat unui reporter în septembrie 1964 că documentele unor organe de investigații ca F.B.I., C.I.A. și Serviciul Secret nu sînt date de obicei publicității „timp de 75 de ani". El a adăugat că pe atunci nu fuseseră stabilite reguli pentru accesul la materialele Comisiei Warren, dar implicația era că se putea ca unele date să nu fie publicate pînă în anul 2039. Bahmer nu a afirmat că documentele Comisiei Warren vor rămîne secrete atît de multă vreme, dar în materiale de presă ulterioare s-a pus accentul pe regula păstrării secretului timp de 75 de ani.

Lucrurile se aflau în această fază cînd, la 4 ianuarie 1965, primarul orașului Cedar Rapids (statul Iowa), Robert M.L. Johnson, i-a scris înfuriat președintelui Johnson : „Ca unul care am citit și am crezut Raportul Warren cu privire la asasinarea președintelui Kennedy, sînt îngrijorat și nemulțumit că veți permite ca faptele să fie învăluite de secret timp de 75 de ani. Îndrăznesc să sugerez că, dacă există o justificare reală ca publicul să nu fie informat asupra faptelor privitoare la unul din cele mai tragice evenimente ale vremurilor noastre, conducerii noastre naționale îi revine de asemenea sarcina să arate clar de ce".

Scrisoarea primarului a lovit Casa Albă ca o bombă. McGeorge Bundy, pe atunci consilier special al președintelui pentru problemele de securitate națională, a ordonat imediat Ministerului Justiției să găsească o cale de a ocoli regula păstrării secretului timp de 75 de ani. La 28 ianuarie 1965, noul ministru al justiției, Nicholas Katzenbach, a trimis o scrisoare Arhivelor și unui număr de opt organe care prezentaseră rapoarte Comisiei Warren. Deși Katzenbach arăta că este „fără îndoială necesar ca în momentul de față unele documente ale Comisiei să nu fie date publicității", el explica C.I.A., F.B.I. și Serviciului Secret, precum și celorlalte organe interesate, că trebuie să se ia în considerare publicarea lor mai grabnică în lumina „caracterului foarte special al investigațiilor Comisiei Warren și oportunității ca toate constatările să fie publicate în modul cel mai complet posibil".

În aprilie, Katzenbach i-a prezentat lui Bundy un memorandum propunînd o serie de principii care să stea la baza publicării documentelor Comisiei, memorandum aprobat de Casa Albă. Departamentele guvernamentale au primit ordin să înceapă examinarea documentelor. Principiile prevedeau că documentele Warren pot rămîne secrete : în cazurile cînd legile existente o cer ; în cazurile cînd este implicată securitatea națională ; cînd dezvăluirea ar putea fi „dăunătoare" aplicării legii ; cînd ar putea fi dezvăluită identitatea unor surse confidențiale ; cînd dezvăluirea ar putea „constitui un motiv de neplăceri pentru persoane nevinovate".

La 20 aprilie, Bundy a răspuns primarului orașului Cedar Rapids, exprimîndu-și părerea că „marea majoritate a materialului" de la Arhive va fi „pusă la dispoziție" de îndată ce organele și personalul Arhivelor vor termina trierea documentelor. Trierea a devenit o ocupație permanentă pentru persoana care se ocupă în mod direct de documentele Comisiei, Marion Johnson, în vîrstă de 51 de ani, din Tuscaloosa (Alabama), care își continuă munca și acum.

În septembrie 1965, organele guvernamentale au terminat examinarea rapoartelor pe care le trimiseseră Comisiei Warren. Aceste documente — exceptînd cele 250 de piese secrete — au fost puse la dispoziția cercetărilor care au un obiect serios. Potrivit arhivarului adjunct, dr. James B. Rhoads, „organul care a întocmit documentul stabilește în ultimă instanță ce este public și ce este secret. Legea din 1950 cu privire la documentele federale ne cere să păstrăm secrete acele materiale pe care autoritățile ne cer să le păstrăm secrete".

Cînd examinarea documentelor s-a încheiat, Arhivele au avut sarcina să hotărască ce să facă cu numeroasele documente interne ale Comisiei și cu stenogramele ședințelor ei secrete. Comisia Warren își terminase activitatea și, întrucît nici procurorul general, nici ministrul justiției, nu doreau să preia această sarcină, ea a revenit lui Marion Johnson.

Cînd vor fi puse toate documentele Comisiei Warren la dispoziția poporului american, în cazul în care acest lucru se va întîmpla vreodată ? Dr. Bahmer, directorul Arhivelor și omul cel mai direct interesat, răspunde : „E greu de spus. Reexaminarea urmează să aibă loc la fiecare cinci ani, începînd din 1965. Părerea mea este că, după 1975, foarte puține vor mai rămîne secrete. Cred că guvernul a făcut foarte bine punînd la dispoziție, cît de repede s-a putut, materialele Comisiei Warren. În cele din urmă, toate vor deveni publice".

S-ar putea oare ca în documentele secrete să existe un element care să infirme concluzia Comisiei Warren că Lee Harvey Oswald, acționînd singur, l-a ucis pe președinte ? Bahmer răspunde : „Din cîte știu despre documente, trebuie să răspund negativ".

Firește, într-o societate democratică, dreptul de a ști nu este absolut. El trebuie să fie cîntărit în raport cu securitatea națională, cu legea și cu drepturile individului. Dar asasinarea președintelui pericliteză însăși structura societății și reacția trebuie să corespundă pericolului. Administrația a recunoscut acest lucru atunci cînd a ocolit regulile și a pus la dispoziția publicului o mare parte a documentelor Comisiei. Există toate motivele să se creadă că, în momentul de față, ar putea fi puse la dispoziție mult mai multe. Atîta timp cît 20 la sută din documentele Comisiei rămîn închise la Arhive — la o distanță de numai cîțiva metri de Declarația de Independență și de Constituție — îndoielile se vor accentua.

Publicarea unor noi documente ar fi în concordanță cu declarația făcută de președintele Johnson la 25 noiembrie 1963, ziua înmormîntării lui John F. Kennedy la Cimitirul Național Arlington, cînd a promis auditorilor săi îndurerați : „Poporul acestei țări poate fi sigur că toate faptele vor fi date publicității".

reflector

O DECLARAȚIE A LUI EDWARD KENNEDY

Rose Kennedy, mama lui Robert Kennedy, și senatorul Edward Kennedy, singurul supraviețuitor dintre fiii ei, au mulțumit prin intermediul televiziunii poporului american și tuturor celor care și-au manifestat compasiunea după asasinatul de la Los Angeles. „Privim viitorul cu curaj, a spus Edward Kennedy, și vom continua să luptăm pentru principiile apărate de Bobby. Devotamentul său, abnegația cu care s-a consacrat unor înalte idealuri sînt binecunoscute. Îi vom cinsti memoria nu prin avertismente nefolositoare și regrete zadarnice pentru trecut, ci prin hotărîri ferme și de nezdruncinat privind viitorul, acționînd pentru a pune capăt stării de înfometare a unor oameni din țara noastră, muncind pentru a ajuta masele de oameni dezavantajați, pentru care el nutrea sentimente atît de profunde și cărora le-a dedicat atîtea ore de muncă, zi și noapte".

Edward Kennedy nu și-a dezvăluit planurile de viitor. El a spus doar că cei ce l-au ajutat pe fratele său în campania electorală „vor trebui să decidă acum ce avem de făcut în viitor".

La Washington, în zilele care au urmat funeraliilor senatorului Robert Kennedy, aproximativ 20 000 de persoane au trecut zilnic, în cimitirul Arlington, prin fața mormintelor celor doi frați asasinați. Vizitatorii, care sosesc din toate cele 50 de state ale S.U.A. și din multe țări străine, trec întîi prin fața pietrei funerare a fostului președinte, iar apoi pe lîngă mormîntul proaspăt al fratelui său mai tînăr, marcat deocamdată doar de o cruce simplă de lemn.

GARRISON : „RESTRICȚII TEMPORARE"

Un juriu federal urmează să decidă dacă ministrul justiției al S.U.A., Ramsey Clark, va fi sau nu parte civilă, alături de omul de afaceri Clay Shaw, în procesul intentat de acesta procurorului Jim Garrison. Acest lucru a fost cerut de avocatul lui Shaw, care a declarat că este de datoria lui Clark să apere „interesele și integritatea Statelor Unite, ale președintelui Johnson și ale membrilor comisiei Warren împotriva atacurilor lui Garrison". Garrison este supus în prezent unei restricții temporare în ceea ce privește activitatea pe care o desfășoară din proprie inițiativă pentru a demonstra că asasinarea președintelui John Kennedy a fost rezultatul unui complot. Același juriu va organiza luna viitoare audieri pentru a stabili dacă trebuie sau nu să i se ceară lui Garrison să renunțe la procesul intentat lui Clay Shaw.

contrapunct

Art Buchwald

Comitetul de cercetare a violenței

— Subcomitetul de cercetare a violenței își începe lucrările. Fiți amabil și închideți televizorul.

— Scuzați-mă, eram fascinat de o reclamă care arăta două persoane răpindu-l pe reprezentantul unei firme de automobile și furîndu-i automobilul. E un mod cam neobișnuit de a vinde automobile.

— Bine, dar nu avem timp să discutăm acum această chestiune. Trebuie să ne ocupăm de problema violenței. Domnule senator, fiți bun și lăsați revista aceea. Să ne apucăm de treabă. Domnule senator...

— Cum ? A ! Scuzați-mă. Ia priviți. O carabină care se vinde prin poștă cu numai 26 de dolari. Cum Dumnezeu o pot vinde așa de ieftin ?

— Probabil că e de fabricație străină. Alegătorii mei sînt furioși de avalanșa de puști străine aduse în țara noastră.

— Și au dreptate. Un american care iubește puștile, trebuie să cumpere puști americane.

— Putem începe, domnilor ? Încercăm să descoperim cauzele violenței și...

— Înainte de a începe, ascultați ceva. Am văzut ieri seară un film extrem de interesant. Era un film cu cow-boy. Poate că se vărsa prea mult sînge pentru gustul publicului. Niciodată însă nu am văzut un lucru prezentat cu atîta realism.

— Apropo de realism. Ați văzut noaptea trecută jurnalul televiziunii ? Împușcarea acelui soldat și cum, exact în momentul în care a fost lovit...

— Domnilor, iarăși ne îndepărtăm de la subiect. Aș dori să declar ceva înainte de a începe. Nu putem ține aici secretarele comitetului pînă tîrziu, noaptea, decît dacă vor fi escortate acasă de poliție.

— Dar cum să terminăm raportul la timp ?

— Am putea lucra sîmbăta.

— Nu sînt de acord. Sîmbăta mă duc la vînătoare.

— Cred că primul lucru pe care ar trebui să-l facem este să redactăm un preambul la raport, în care să deplîngem violența.

— E o idee tîmpită.

— Nu mă face tîmpit, că te scot afară în brînci !

— Liniște, liniște ! Nu vă puteți stăpîni sentimentele ?

— Dacă lucrez în acest comitet, cer să fiu respectat.

— Las-o baltă !

— Se pare că nu vom ajunge la nici un rezultat astăzi. Cred că ar fi bine să amînăm lucrările pe mîine.

— Bună idee. Vom avea timp să citim cîte ceva pentru a înțelege de ce recurg întotdeauna oamenii la violență.

(Din **International Herald Tribune**)

puncte de vedere

The New York Times

Arthur Miller

SĂ ÎNVINGEM VIOLENȚA, SĂ ÎNLĂTURĂM MIZERIA

OARE nu a sosit de mult timpul să aruncăm o privire asupra noastră și să examinăm cum trăim și cum gîndim ? Nu este oare cazul să recunoaștem că violența care domnește pe străzile noastre este cea din propriile noastre inimi și că, în ciuda tuturor realizărilor noastre, a progreselor noastre, a bogățiilor noastre, a vieții noastre aseptizate, a filantropiei noastre, a binefacerilor noastre, am rămas ceea ce eram: niște oameni violenți ? Lincoln, Garfield, McKinley, John F. Kennedy, Martin Luther King, conducătorul negru Evers asasinat în urmă cu trei ani — plus lista jalnic de lungă a oamenilor linșați, a oamenilor asasinați în bătăi în localurile poliției, a piei or roșii expropriate cu cuțitul și cu pușca, a poporului negru redus la sclavie timp de un secol de către mii de mici armate care își spuneau „cavalerești" și care l-au înlănțuit și l-au împiedicat să pășească spre libertate. Glontele care i-a zburat creierii lui Robert Kennedy nu era decît ultimul dintr-un tir de baraj care durează de cînd există țara.

Iată un Congres aflat față în față, în toate sensurile cuvîntului, cu o armată de săraci care îl imploră să le ușureze mizeria, un Congres care, drept răspuns, rînjește, face o piruetă și lansează un avertisment pentru menținerea ordinii.

Violența există deoarece noi îi aducem în fiecare zi un omagiu. Un om semianalfabet poate face avere datorită televiziunii, cu condiția să născocească un scenariu cu amănunte suficient de monstruoase. Cine produce aceste spectacole ? Cine plătește pentru a fi produse ? Cine este felicitat pentru că joacă un rol în ele ? Este vorba oare de psihopați delicvenți care se strecoară prin cartierele deocheate ? Nu ! E vorba de stîlpii societății, de oameni onorați, simboluri ale succesului social.

Pentru a putea începe să construim o societate pașnică — și cu atît mai mult o lume pașnică — trebuie să simțim întîi rușine și remușcare pentru ceea ce am făcut. O țară în care cetățenii nu pot circula în mod pașnic pe propriile lor străzi nu are dreptul să spună unui alt popor cum trebuie să se guverneze și, cu atît mai puțin, să-l bombardeze si să-l incendieze.

Ce atitudine trebuie să adoptăm ? Cea a umilinței decente, nu cea a cinismului.

Cei 30 de miliarde de dolari consacrați anual războiului din Vietnam trebuie să fie folosiți cu aceeași energie ca pe cîmpul de luptă pentru a lichida din cea mai bogată națiune rușinea mizeriei.

Azi sîntem 200 de milioane de americani. Trebuie să începem să construim o civilizație, adică să dobîndim o conștiință comună a răspunderilor sociale.

Trebuie să recunoaștem că ne temem de negru deoarece am refuzat să-i acordăm justiția socială și deoarece nu știm cum să punem capăt acestui refuz.

Ne temem de săraci deoarece știm că există destul belșug pentru toată lumea și deoarece nu încercăm să creăm slujbele care pot și trebuie să fie create.

Ne temem de celelalte țări deoarece ele știu poate mai bine decît noi cum să satisfacă cererile săracilor și ale negrilor.

Ne temem de noi înșine deoarece am ajuns într-o stare de automulțumire datorită autopublicității și autopromovării.

Sîntem destul de bogați pentru a desființa toate ghetourile și a deschide săracilor porțile unei lumi pline de speranță. Ce ne împiedică s-o facem ? Vrem pace în Vietnam ? Ei bine, s-o încheiem. Vrem să existe speranță în orașele și satele noastre ? Atunci să nu se mai refuze cetățeanului drepturile lui.

Deoarece America a promis mai mult decît ceilalți, ea trebuie să dea mai mult decît ceilalți. Poate că nu ne-a mai rămas decît o promisiune : cea a justiției sociale pentru toți, indiferent de culoarea pielii lor sau de condiția lor socială.

Între promisiune și refuzul ei se află omul cu pușca. Între promisiune și refuzul ei se află de asemenea poporul american. El va trebui să recunoască motivele atitudinii sale și să ia hotărîrea definitivă de a desființa violența pe care a creat-o.

Numai justiția va pune capăt coșmarului, care trebuie să fie înlocuit cu visul american.

INTERNATIONAL
Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post

James Reston

FULGER ÎN ÎNTUNERIC

MOARTEA lui Robert Kennedy pare să-l fi trezit pe Nelson Rockefeller din transa în care se afla. Ca un fulger în întuneric, ea i-a arătat în mod brusc încotro să se îndrepte şi ce să facă.

Realitatea este că Rockefeller se rătăcise şi părea că păşeşte la întîmplare într-o zonă stranie. Încă de cînd a intrat în politică, sub Franklin Delano Roosevelt, cu 28 de ani în urmă, s-a simţit în largul lui numai cînd s-a îndreptat spre stînga partidului său. Aceasta este poziţia pe care s-a aflat şi de pe care a luptat la Convenţia republicană din 1960, şi tot de pe această poziţie a luptat împotriva lui Goldwater şi a pierdut la Convenţia din 1964.

Apoi, în mod conştient sau inconştient, a început să se abată din drum. S-a autoconvins — şi în raţionamentul său a existat o oarecare logică — că trebuie să se îndrepte spre dreapta şi să neutralizeze faţiunea Goldwater. Considera că, altminteri, dacă va lupta pentru desemnare împotriva lui Nixon, va dezbina ceea ce în mod vădit reprezenta un partid minoritar şi că, în acest caz, chiar dacă avea să obţină desemnarea, va pierde alegerea. Dar acest rol nu i se potrivea, şi rezultatele au dovedit-o. El a apărut nehotărît, incapabil să adopte o decizie. A evitat lupta în alegerile preliminare, a declarat că nu doreşte să fie preşedinte, apoi a spus că va accepta să concureze şi în cele din urmă a anunţat că va lupta pentru desemnare. Chiar şi atunci însă, el părea să danseze în jurul problemei.

Fulgerul provocat de împuşcăturile de la Los Angeles a schimbat întreaga situaţie, readucîndu-l pe terenul familiar. I-a arătat problema cea mai importantă şi anume: cine poate atrage de partea sa pătura de mijloc neorganizată a ambelor partide şi cine poate atrage tineretul, pe negri şi restul populaţiei sărace care-l urmaseră pe Robert Kennedy. Acest fulger i-a orientat atenţia de la tactică la principii.

Eugene McCarthy, care nu a ezitat şi care de la bun început a văzut în mod clar problemele păcii şi ale sărăciei, porneşte şi el la drum cu un ţel asemănător. În felul acesta, campania se transformă într-o bătălie pentru atragerea sprijinitorilor lui Kennedy, pentru atragerea păturii independente mijlocii şi a sărăcimii neorganizate, împotriva instituţiilor politice organizate care-l sprijină pe Humphrey şi pe Nixon.

Dincolo de toate acestea se află problema cea mai importantă: cine poate realiza o coaliţie efectivă de forţe de natură să guverneze ţara în următorii patru ani? Rockefeller şi McCarthy argumentează că acest lucru nu poate fi realizat atîta timp cît forţele nemulţumite şi cu tendinţe protestatare, tinerii şi săracii, nutresc astăzi sentimentele pe care le nutresc împotriva lui Nixon şi Humphrey. Ar fi o bătălie dificilă şi poate dinainte pierdută, dar Rockefeller şi McCarthy s-ar putea sprijini unul pe altul şi nu se poate spune că totul s-a terminat.

În ultimele cîteva zile, în Pennsylvania şi la Washington, Rockefeller a căutat să obţină nu sprijinul conservatorilor republicani — pe care oricum nu-l va obţine — ci sprijinul alegătorilor lui Kennedy, cel al independenţilor şi popularitatea în alegeri. El analizează, de asemenea, posibilitatea numirii lui John Gardner, fost ministru al sănătăţii, educaţiei şi bunăstării, sau a lui Burke Marshall, fost procuror general adjunct sub Kennedy, pentru a ocupa locul lui Robert Kennedy în Senat. Fiecare dintre aceşti oameni, în special Marshall, care are legături strînse cu negrii şi cu comunităţile universitare, i-ar fi de folos lui Rockefeller pentru atragerea acelor secţiuni pe care Rockefeller caută să le cîştige de partea sa.

Dar întreaga politică are la bază indiferenţa majorităţii şi se pune întrebarea dacă majoritatea neorganizată va răspunde la apelurile lui McCarthy şi Rockefeller sau dacă va lăsa această problemă pe seama politicienilor de profesie. Dacă va adopta această din urmă hotărîre, rezultatul va fi clar. Maşina partidului, sprijinită, în ceea ce-l priveşte pe Humphrey, de majoritatea liderilor sindicatelor, va domina Convenţiile şi va atrage chiar şi voturile pe care le obţinuse Kennedy împotriva organizaţiei de partid democrate. Acest lucru i-a fost clar tot timpul lui McCarthy şi i-a devenit în sfîrşit clar şi lui Rockefeller. Marea campanie de discursuri şi de publicitate a guvernatorului New Yorkului abia începe. Este foarte tîrziu, dar chiar şi acum ea ar putea influenţa în suficientă măsură pe alegători pentru a-l readuce în cursă.

Washington. O imagine din „Oraşul sărăcilor". După cum se ştie, aceste barăci şi corturi, instalate între Memorialul Lincoln şi monumentul lui George Washington, au fost amenajate cu prilejul „Marşului sărăcilor spre Washington", plănuit iniţial de Martin Luther King

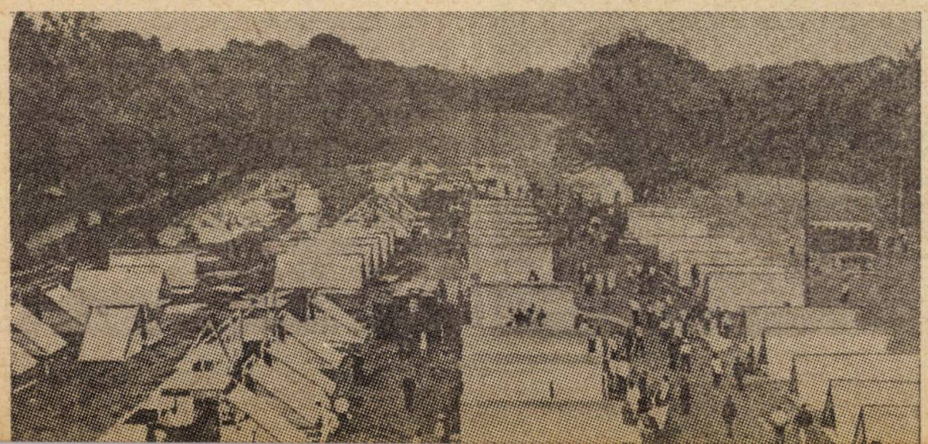

L'Espresso

ROMA

COMPLOTUL

„STATELE UNITE — mi-a spus Arthur Schlesinger jr. a doua zi după atentatul împotriva lui Robert Kennedy — sînt un pămînt cu oameni violenţi şi cu o istorie violentă. Instinctul violenţei a pătruns în sîngele societăţii noastre. E ca şi cum un blestem ar fi căzut asupra noastră în ziua în care am început să exterminăm indienii şi să-i transformăm pe negri în sclavi. Numai că astăzi nu mai putem considera ura şi violenţa, aşa cum am făcut pînă acum, drept factori marginali, drept nişte coşmaruri nocturne care dispar o dată cu ivirea zorilor. De acum înainte trebuie să le considerăm ca o parte organică a trecutului nostru şi a prezentului nostru".

În ce măsură e posibil să se vorbească de o responsabilitate colectivă, de un delict politic care reprezintă consecinţa unui „sistem" bolnav? Kenneth Clark, renumitul psiholog şi sociolog negru, mi-a spus: „Desigur, ar fi nedrept să consideri fiecare faptă sîngeroasă drept o probă a maladiei unei societăţi. Dar, firesc, aceasta nu absolvă societatea de culpele sale. Chiar dacă Robert Kennedy a fost asasinat de un psihopat, indivizii bolnavi nu trăiesc în gol. Noi ştim chiar că există o strînsă legătură între indivizi şi atmosfera societăţii şi, ca atare, nu putem continua să ignorăm legăturile dintre patologia individuală şi stimulii colectivi, cu atît mai mult cu cît violenţa e o maladie contagioasă. În consecinţă, întrebarea fundamentală devine aceasta: un individ oarecare, în altă ambianţă socială, şi-ar manifesta propria maladie în moduri diferite şi mai puţin tragice?"

Tot atît de gravă este declaraţia unor oameni de ştiinţă de la Universitatea Columbia. „Un atentat tinde să producă

→

alte atentate. Numeroase studii atestă că actele dramatice de violență care se bucură de o mare publicitate tind să se reproducă un timp oarecare. De aceea sîntem de părere că atentatelor din ultimii ani le pot urma numeroase altele".

Dar de ce victimele atentatelor sînt invariabil oameni cu vederi liberale — John F. Kennedy, Martin Luther King, Medgard Evers, Robert Kennedy? De ce terenul lor de desfășurare e de obicei puternic reacționar — Texas sau Tennessee, Mississippi sau California meridională, fiind vorba de baze electorale ale exponenților noii drepte, ca guvernatorul Reagan sau senatorul Murphy, fiefuri ale societății „John Birch"? Și aceasta e a doua întrebare care își face loc în conștiința americanilor.

În aproape toate cercurile există actualmente nu numai consternare ci și certitudinea că Robert Kennedy a fost victima unui complot. Mulți cred chiar că complotul s-a permanentizat, că forțe misterioase stau gata să sară din umbră pentru a elimina pe oricine se pronunță pentru reforme sociale. Certitudinea că Robert Kennedy a fost victima unui complot stăruia și printre cei aproape 70 de foști funcționari guvernamentali, conducători industriali, sportivi, scriitori, prieteni și rude care, la bordul avionului prezidențial, au însoțit cadavrul de la Los Angeles la New York. „Ar putea părea o convingere irațională pentru că nu se bazează pe probe concrete — a spus Sander Vanocur, rezumînd conversațiile avute la bordul avionului — dar prea mulți prieteni ai familiei Kennedy au văzut repetîndu-se de atîtea ori același lanț de evenimente".

Și, în adevăr, totul se întîmplă mereu la fel. Un individ fără „față" ochește din umbră și împușcă o pradă sigură. Așa s-a întîmplat nu numai cu John F. Kennedy și cu fratele său, Robert, cu Martin Luther King și cu Medgard Evers. Lista e mai lungă: Viola Liuzzo și colonelul negru Lemuel Penn, seminaristul Jonathan Daniels, Mickey Schwerner, James Chaney, Andrew Goodman, William L. Moore.

„Chiar dacă autoritățile polițienești ne asigură că nu există probele unui complot organizat, cîtă încredere se poate avea în asemenea declarații?", se întreabă numeroșii prieteni ai lui Robert Kennedy. Chiar dacă Sirhan Sirhan e în mîinile poliției, cu toate milioanele de amprente digitale și cu utilajele ultramoderne cu care se laudă F.B.I., agenții săi nu știu nici măcar unde să se ducă pentru ca să-i precizeze mai bine identitatea. A revenit unui funcționar al arhivei unei case de corecție să caute amprentele sale digitale. Pe de altă parte, știrea despre arestarea la Londra a lui James Earl Ray a știrbit serios ipoteza unui bolnav mintal care îndeplinește aceste delicte de unul singur și fără nici un motiv obiectiv. Ray era un mic recidivist, atît de „normal", atît de „rațional" încît autoritățile polițienești, precum și gardienii și tovarășii săi de închisoare nu reușesc încă să înțeleagă cum a putut să se lanseze într-o acțiune atît de periculoasă, atît de „politică", pe care a și îndeplinit-o cu atîta siguranță. Cum a putut un hoț mărunt să circule fără bani de la Memphis la Atlanta în orele imediat următoare asasinatului lui King și de aici — în zilele în care mii de polițiști îl căutau — să parcurgă jumătate din continent și să traverseze granița, stabilindu-se la Toronto? Cum a reușit să obțină un certificat de naștere și un pașaport fals? Cum a putut să călătorească de la Ottawa la Londra, de la Londra la Lisabona și de la Lisabona din nou la Londra, cheltuind o sumă evaluată la 6 milioane de lire sterline? Sirhan Sirhan va fi prezentat de avocații săi, de rudele sale și de oricine ar avea interesul, drept un bolnav mintal, un dezechilibrat. Dar realitatea e că, pînă săptămîna trecută, Sirhan a fost considerat un om absolut normal. E posibil să devină nebun de la o zi la alta? Rămîn, așadar, aceste dubii grave, iar de jur împrejur, tabloul violenței care domnește în această țară.

Mauro CALAMANDREI

O nouă cale pentru traficul comercial între Anglia și continentul european a fost realizată prin integrarea rețelei vaselor de transport ale căilor ferate britanice cu serviciile de vase-containere olandeze. În fotografie: încărcarea vaselor la Harwich (Anglia), cu destinația Rotterdam

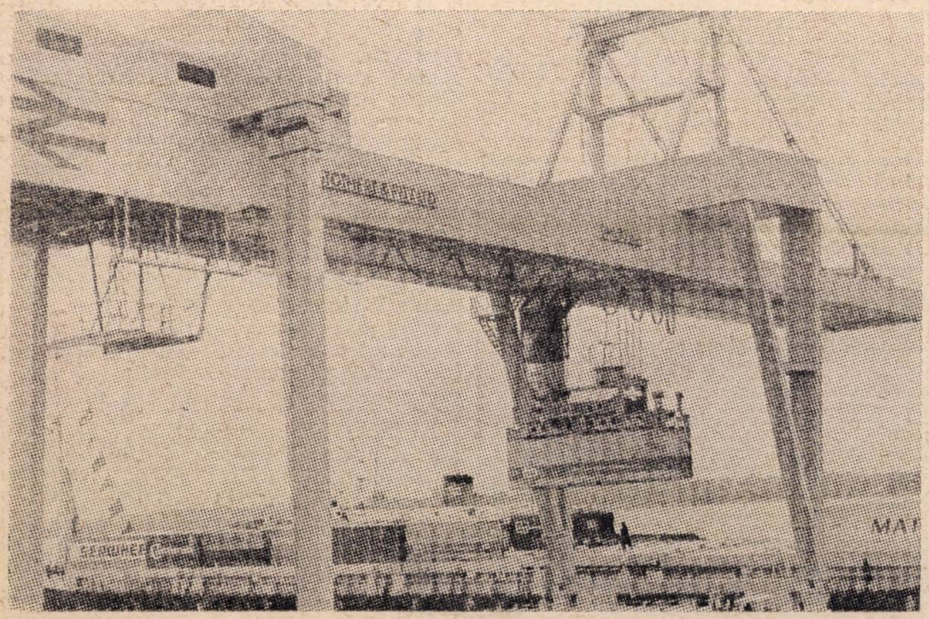

БОРБА

BELGRAD

VIZITA LUI WILLY BRANDT

RECENTA vizită a lui Willy Brandt la Belgrad a marcat prima vizită a unui ministru al afacerilor externe al Republicii Federale a Germaniei în țara noastră. Acest fapt vorbește suficient despre situația relațiilor dintre cele două țări în trecut, așa după cum poate preconiza și direcția mersului lor în viitor.

Un întreg deceniu de inexistență a relațiilor diplomatice a lăsat o întreagă povară de probleme nerezolvate cu caracter bilateral. Prin restabilirea relațiilor diplomatice, au fost create condiții pentru comunicarea reciprocă normală, pentru contacte directe la diferite niveluri și pentru examinarea în comun a tuturor problemelor deschise. Convorbirile purtate de Willy Brandt și Marko Nikezici au constituit un prilej de a se face bilanțul evoluției pozitive de pînă acum, de a se fixa exact în ce fază de rezolvare se găsește fiecare dintre problemele actuale și de a se stabili calea pentru progresul continuu. Trebuie presupus că ambele părți au bune motive și interesul să elibereze relațiile reciproce de balastul pe care îl constituie problemele nerezolvate în diferite domenii. Dacă nu ar fi așa, desigur, nici nu s-ar fi ajuns la această întîlnire a șefilor diplomației celor două state.

Guvernele și opinia publică, și dintr-o țară și din cealaltă, știu bine despre ce probleme deschise e vorba. Unele au și făcut obiectul tratativelor bilaterale, altele au fost ridicate în schimbul de scrisori. În orice caz, opinia publică iugoslavă este profund interesată într-o evoluție favorabilă și rapidă în această direcție, așa după cum este interesată și în colaborarea rodnică a Iugoslaviei cu R. F. a Germaniei, într-o serie de domenii importante. Acest interes al nostru este de lungă durată și noi l-am relevat întotdeauna. Sîntem convinși că guvernul și opinia publică din R.F. a Germaniei nutresc, de asemenea, dorința corespunzătoare pentru colaborarea normală și rodnică cu Iugoslavia. Cele mai înalte personalități ale noului guvern de coaliție de la Bonn, inclusiv cancelarul Kiesinger și Willy Brandt, vicecancelar și ministru al afacerilor externe, s-au pronunțat în mai multe rînduri în acest sens. Este, de asemenea, limpede că problemele deschise nu sînt toate la fel de complexe și că nu este posibil ca ele să fie rezolvate în același ritm și termen.

R. F. a Germaniei și Iugoslavia, ca două țări europene, sînt interesate și

în dezvoltarea pașnică a situației de pe continent și din lumea întreagă. Acest interes este lesne de înțeles, deoarece în prezent nici un continent nu se poate izola de celelalte și trăi ca sub un clopot de sticlă. De aceea, este firesc că Brandt și Nikezici, în afară de examinarea problemelor bilaterale, au folosit această întîlnire și pentru un schimb de păreri privind teme actuale mai largi, europene și internaționale. O mai bună cunoaștere a pozițiilor reciproce care, de altfel, se deosebesc în multe probleme concrete, uneori chiar foarte mult, este fără îndoială utilă. Năzuința popoarelor europene de a conviețui în pace și de a nu permite repetarea tragediei, pe care au trăit-o cu un sfert de secol în urmă, constituie o bază solidă și largă pentru convorbiri constructive între oameni de stat cu răspundere din Europa. Pacea în Europa continuă să fie o plantă gingașă pe care trebuie să o îngrijim cu atenție.

Obren MILICEVICI

La tribune des Nations
L'HEBDOMADAIRE DE MONDE ENTIER

LIRA ȘI-A RATAT DECOLONIZAREA

DUPĂ MARILE asalturi din noiembrie și din martie, lira este atacată încă o dată. Șase luni după devalorizarea ei, lira nu reușește totuși să se refacă de pe urma șocului pe care l-a suferit și a loviturilor indirecte pe care i le-a adus slăbirea, ca urmare a propriei ei devalorizări, a dolarului. De data aceasta însă, criza lirei este în mult mai mare măsură internă decît externă. E o criză de neîncredere în guvernul laburist, în oportunitatea măsurilor pe care le-a luat pînă acum și a celor pe care le-ar putea lua de aci încolo. Este o criză politică vizîndu-l direct pe Wilson și exprimînd neîncrederea pe care o inspiră el alegătorilor. Demisia lui Cecil King din funcția de administrator al Băncii Angliei nu este decît unul din semnele prevestitoare ale înfruntării care se pregătește și ale căilor pe care ea se va desfășura.

O parte a conducătorilor finanței și industriei britanice consideră că Wilson va face totul pentru a se menține la putere, în ciuda crizei interne a partidului laburist, în ciuda înfrîngerilor electorale pe care le-a suferit — și că, spre a-și restabili poziția și pe cea a partidului său pînă la alegerile din 1971, el va profita de majoritatea automată pe care o are în Camera Comunelor pentru a lua măsuri din ce în ce mai radicale față de clasele posedante, după ce va epuiza toate mijloacele de a reduce puterea de cumpărare a maselor. De aceea, această fracțiune este de părere că nu mai există decît un singur mijloc de a se debarasa de Wilson și de laburism, și anume de a declanșa o criză financiară printr-un atac masiv împotriva lirei. Răspunderea ar putea fi atribuită, la nevoie, atît incapacității guvernului laburist cît și anumitor manevre din străinătate. Or, tocmai acesta este lucrul cel mai grav pentru guvernul laburist: nu riscul de a fi răsturnat, ci faptul de a fi pus țara într-o asemenea situație încît cea mai mică intervenție străină — premeditată sau nu — să poată aduce moneda într-un asemenea impas.

Guvernul Wilson a eșuat acolo unde, imediat după război, guvernul Attlee reușise: în ambele cazuri se punea problema de a efectua o decolonizare. În cazul lui Attlee, decolonizarea a fost politică; în cazul lui Wilson, ar fi trebuit să fie financiară. Dar pentru aceasta ar fi fost necesar ca lira să renunțe — cel puțin temporar — la rolul ei internațional. Ar fi fost necesar ca poziția de contestare a sistemului etalonului de schimb aur să vină nu de la Washington (și prea tîrziu), ci de la Londra și înainte de izbucnirea crizei. Greșeala lui Wilson a fost de a crede — și de a continua să creadă — că va putea să respecte toate angajamentele Angliei pe plan internațional, încercînd în același timp să reia pe plan intern un efort de reînnoire socială asemănător celui inițiat de guvernul Attlee imediat după cel de-al doilea război mondial.

Procedînd astfel, Wilson condamna însă Anglia să ajungă la discreția tuturor presiunilor externe și înstrăina acel element indispensabil suveranității naționale care este moneda. Angajamentele luate de Anglia față de Fondul Monetar Internațional și față de diferite bănci centrale, care i-au permis să continue să joace — în aparență — rolul pe care l-a jucat totdeauna, o pun într-o dependență mai mult sau mai puțin directă de străinătate pînă cel puțin în 1971, chiar dacă din momentul de față pînă la începutul trimestrului IV al anului 1968 redresarea balanței ei de plăți ar fi spectaculoasă.

În același timp, angajamentele silesc guvernul britanic să accepte regulile jocului pe care puterile banului vor să i-l impună pe plan intern. Rezultatul este că creșterea producției se reduce la minimul strict, că nivelul de trai trebuie să fie menținut la nivelul lui actual cît mai mult timp posibil și chiar redus, că trebuie să se mențină un șomaj suficient de mare pentru a limita revendicările sindicatelor, și că nu se poate întreprinde nici o modificare profundă de structură.

Același lucru se întîmplă în domeniul schimburilor externe: refuzul de a cere derogări de la runda Kennedy, accentul pus pe posibilitatea unei aderiuni imediate la Piața comună, necesitatea de a majora taxa de scont pentru a atrage capitalurile speculative — și consecințele care decurg de aci pe planul încetinirii investițiilor productive — toate aceste elemente pun guvernul laburist în imposibilitate de a redresa situația.

→

reflector

ÎNCĂ O COMISIE?

În zarva din ultimele cîteva zile, s-a aflat că președintele a numit o comisie pentru cercetarea violenței, avînd în frunte pe dr. Milton Eisenhower. Din comisie fac parte o serie de judecători, experți în domeniul crimelor și membri ai Congresului, un filozof și o talentată profesoară de drept care a fost pînă de curînd ambasadoarea S.U.A. la Luxemburg. Ne amintim, de asemenea, că senatorul Hruska, un permanent oponent al legislației de control asupra armelor, face parte din această comisie, împreună cu senatorul Hart, și că ambele aceste persoane au contribuit la respingerea rezoluției senatorului Edward Kennedy pentru exercitarea unui control asupra vînzărilor armelor de foc prin poștă.

Este neîndoielnic că, în timp ce senatorul Robert Kennedy zăcea rănit mortal, Casa Albă s-a simțit obligată să facă ceva, indiferent ce. În felul acesta, în numai cîteva ore, s-a produs aceeași familiară agitație dementă, aceeași convocare bruscă a experților, sondarea liderilor Congresului, pregătirea grăbită a unei liste și notificarea în ultima clipă a membrilor propuși.

Se pare că este prea tîrziu să facem altceva decît să suportăm această ultimă anchetă, să-i citim cu resemnare constatările și să așteptăm ca guvernul să acționeze pe baza lor. Desigur, în afară de cazul cînd vom fi scutiți de acest lucru prin apariția unei noi Administrații care, neavînd nici un amestec în crearea ultimei comisii, ar putea accepta cu mai multă ușurință dizolvarea ei.

Oricum ar evolua lucrurile, rezultatul va fi același, afară de cazul cînd guvernul — care este din belșug documentat în această privință datorită raportului Comisiei pentru cercetarea crimelor, a raportului comisiei Kerner și a unei serii întregi de recomandări serioase pentru a face față crimelor și violenței — își va putea mobiliza energia și voința politică de a acționa.

(După The Washington Post)

DISENSIUNI JAPONO-AMERICANE

Relațiile între Japonia și Statele Unite sînt marcate încă de la începutul anului de greutăți crescînde. Din această cauză, ambasadorul american la Tokio și adjunctul ministrului de externe japonez, Ushiba, au plecat la Washington. După ce prăbușirea unui avion american asupra Universității japoneze din Fukuoka a provocat noi neliniști, guvernul se vede nevoit să revizuiască statutul bazelor militare americane. Astfel, o comisie specială a cabinetului japonez a hotărît să ceară Statelor Unite renunțarea la baza aeriană din Itazuke în schimbul unui alt teritoriu.

Se înmulțesc nu numai protestele împotriva staționării trupelor americane dar și semnele care prevestesc o criză serioasă în relațiile între cele două țări. În afara cercurilor opoziției de stînga, și cele conservatoare se întreabă dacă este firesc ca o națiune cum e Japonia să depindă pe de-a-ntregul, în ce privește securitatea ei, de Statele Unite și ca trupe americane să staționeze, pe un timp nelimitat, pe teritoriul ei. Nu e exclus ca, în acest an, să fie distrus unul din pilonii politicii japoneze postbelice, anume tratatul de securitate cu Statele Unite.

(După Frankfurter Allgemeine)

Dar lucrul cel mai grav rămîn solidaritatea afișată față de dolar și proclamarea angajamentelor speciale față de S.U.A., precum și preluarea în sînul N.A.T.O. a unora din sarcinile americanilor, ceea ce face ca reducerile cheltuielilor militare să nu poată avea un efect serios asupra economiei și finanțelor britanice.

Eșecul guvernului laburist pe toate aceste planuri nu trebuie să ascundă faptul că un guvern conservator care i-ar urma nu ar reuși mai bine dacă nu ar lua măsurile care se impun pentru a permite Angliei să-și redreseze situația prin propriile ei eforturi. Pentru moment, nimic nu ne permite să credem că adversarii lui Wilson se gîndesc cîtuși de puțin să redea Angliei independența ei națională în domeniul economic și financiar. De aceea, există posibilitatea ca îndelungata criză britanică să se mențină încă atîta timp cît lira nu-și va schimba rolul. Dar această schimbare va fi hotărîtă poate doar de o conferință monetară internațională. Și, în acest caz, soarta Angliei va fi stabilită în afara ei.

Paul CASTEL

Neue Zürcher Zeitung

CONVORBIRILE ÎN PROBLEMA CIPRIOTĂ

LA HOTELUL „Fenicia" din Beirut a avut loc recent întîlnirea — așteptată din martie — dintre Glafkos Clerides, președintele grec al parlamentului cipriot, și Rauf Denktaș, vicepreședintele enclavei administrative a turcilor din Cipru. Acest prim contact direct între cele două comunități ale insulei, după tulburările sîngeroase și prăbușirea coaliției guvernamentale acum patru ani și jumătate, este rodul unei politici de gesturi tactice conciliante ale arhiepiscopului Makarios, precum și rezultatul unui compromis în problema procedurii, obținut cu greu de către mediatori ai O.N.U. Este adevărat că, din motive diferite, cele două părți, care se acuzau reciproc de acțiuni ilegale, se simt atrase spre masa tratativelor. Anularea tuturor îngrădirilor de circulație îndreptate împotriva zonelor de autoapărare turcești a fost urmată de convorbiri de culise la New York, Londra și în Consiliul european de la Strasbourg, între reprezentanți ai ambelor părți ; printre altele și între miniștrii de externe ai Ciprului și Turciei. Cu două luni în urmă s-a permis întoarcerea în Cipru a liderului cipriot turc Denktaș — exilat în 1964 — mai puțin în calitate de purtător de cuvînt al grupului său etnic și mai mult ca simbol inevitabil al autoafirmării turcești. Datorită abilității sale, Denktaș a obținut atît încrederea Ankarei, cît și cea a populației cipriote turce de diferite tendințe. Autoritatea sa a determinat în cele din urmă o anumită relaxare a măsurilor de izolare pe care ciprioții turci și le impuseseră ei înșiși.

Fiecare din cele două părți a vrut însă să pună anticipat apropierii dintre ele pecetea corespunzătoare poziției ei. Poziția de plecare a cipriotilor greci o constituie faptul împlinit al guvernării lui Makarios, guvernare neîmpărțită cu nimeni, care lasă turcilor perspectiva unei alăturări într-un cadru limitat, ce urmează a fi stabilit în cadrul negocierilor. Acest cadru, care nu a devenit cunoscut decît în contururile sale, a fost transmis de Makarios (după realegerea sa, în februarie, ca președinte) secretarului general al O.N.U. — unica autoritate străină căreia arhiepiscopul îi recunoaște anumite funcții juridice. Ca atare, eforturile cipriotilor greci s-au concentrat în preliminariile negocierilor spre o ordine de zi corespunzătoare : tratarea nemijlocită a doleanțelor cipriotilor turci privind colaborarea în cadrul regimului existent și alegerea Nicosiei ca loc de tratative. Liderii cipriotilor turci urmăresc să obțină cel puțin recunoașterea tacită a faptului că în 1963 Constituția a fost încălcată și că se impune, fie întoarcerea la statu-quo, fie reîntrunirea partenerilor tratatului semnat în 1960 — Marea Britanie, Grecia și Turcia, alături de comunitățile insulei. Convorbiri preliminare între cele două comunități ca părți egale în drepturi, într-un loc neutru, și garanții provizorii de securitate constituie concesiile maxime ale cipriotilor turci. După două luni de asemenea condiționări s-a căzut de acord asupra unor convorbiri „personale" pe teritoriul libanez între cei doi negociatori, fără ordine de zi.

Potrivit unei înțelegeri prealabile, cei doi participanți nu au dat nici un fel de informații în privința rezultatului negocierilor. Denktaș, care fusese de curînd la Ankara pentru un raport asupra celor realizate pînă în prezent, a confirmat înaintea întoarcerii sale în Cipru numai continuarea convorbirilor. Ele urmează să aibă loc, începînd de la sfîrșitul lunii iunie, alternativ în sectorul turc și în cel grec al Nicosiei. Ambele părți au poziții aproximativ egal de puternice. După retragerea „surplusului" de contingente militare ateniene și a lui Grivas — susținătorul realipirii insulei la Grecia — Makarios și Clerides, al doilea om al regimului, și-au creat o autoritate. Guvernarea lor asupra celei mai mari părți a insulei satisface toate cerințele unui stat în funcțiune. Turcii, în schimb, beneficiază încă de pe urma simpatiei opiniei publice, după actele teroriste împotriva unor sate ale cipriotilor turci, în noiembrie anul trecut, precum și de pe urma avertismentului lansat de Ankara că va interveni. Scopul grecilor în privința negocierilor îl constituie recunoașterea conceptului lui Makarios despre statul cipriot ; scopul turcilor : crearea unei structuri federative. Ambele constituie obiective maximale, incompatibile unul cu celălalt.

Siaka Probyn STEVENS

primul ministru al statului Sierra Leone

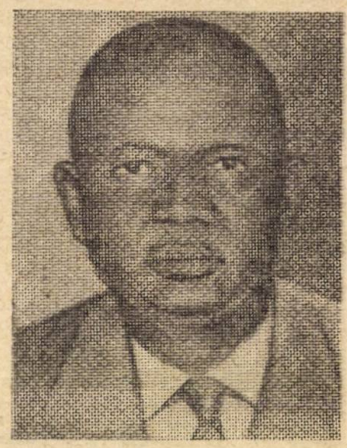

La 17 aprilie, după un an de cînd armata din Sierra Leone înlăturase de la putere guvernul civil, s-a produs o nouă lovitură de stat militară. Noua grupare, intitulată „Mișcarea împotriva corupției", a anunțat formarea unui „Consiliu național interimar" care și-a propus să restabilească la o dată cît mai curînd posibilă un guvern civil. La 26 aprilie, organizatorii loviturii de stat au transmis puterea administrației civile, iar Siaka Stevens a fost însărcinat cu formarea noului guvern.

Siaka Stevens s-a născut acum 63 de ani, în districtul Moyamba. În 1930 începe să lucreze ca muncitor la o companie care se ocupă cu construirea căilor ferate, iar în 1943 creează un sindicat care grupează muncitorii de la căile ferate și minerii, sindicat al cărui secretar general devine.

Între 1948 și 1950 este secretar general al Congresului Sindicatelor. În 1951 este ales în Adunarea colonială și în Consiliul legislativ pe listele Partidului Popular din Sierra Leone condus de Milton Margai, care va deveni primul șef de guvern al țării după obținerea independenței. În anii 1951—1956, Siaka Stevens a ocupat postul de ministru al păminturilor, minelor și muncii pe lîngă administrația britanică.

La alegerile generale din 1957, Stevens este învins și abandonează Partidul Popular, raliindu-se Partidului Național Popular condus de Albert Margai (fratele mai mic al lui Milton Margai), al cărui vicepreședinte devine. În iunie 1960, în ajunul independenței, din cauza unor neînțelegeri cu membrii Partidului Popular, Stevens este exclus din acest partid. El preconiza ținerea imediată a alegerilor generale și obținerea unei independențe depline. De asemenea, Stevens s-a opus încheierii cu Anglia a unui „tratat de apărare mutuală" și a refuzat să semneze concluziile conferinței consultative de la Londra. În același an, Stevens creează un nou partid, „Congresul întregului popor", care se pronunță pentru consolidarea independenței țării.

La alegerile parlamentare din martie 1967, partidul său iese învingător iar Siaka Stevens este numit prim-ministru. Dar în aceeași zi, la 21 martie 1967, lovitura de stat a lui Juxon Smith îl frustrează de victorie. Începe exilul, care avea să dureze 15 luni și la sfîrșitul căruia, în împrejurările arătate, Siaka Stevens avea să-și reia funcția de prim-ministru al statului Sierra Leone.

A. M.

poșta redacției

MINERVA, CLIMATUL DE VIOLENȚĂ DIN S.U.A.

În „Lumea" nr. 25/1968, sub rezerva că problemele ridicate de tov. Dionisie Neagoe nu intră în sfera preocupărilor dv., dați solicitantului un răspuns privitor la ziarul „Minerva" apărut în perioada premergătoare primului război mondial. Dv. furnizați — privitor la ziarul „Minerva" — o serie de amănunte despre perioada apariției și despre colectivul ei redacțional. Cum răspunsul dat, prin apariția lui în paginile „Lumii", face cunoscută tineretului o publicație dispărută cu mai bine de jumătate de secol în urmă, și, în același timp, aduce aminte celor vîrstnici acest ziar care nu a însemnat — în ciuda unor prețioase colaborări (Slavici, Goga, Bacalbașa, N. Pora, Cincinat Pavelescu etc.) — o pagină prea luminoasă în istoria gazetăriei românești, socot că nota care a văzut lumina tiparului ar necesita o completare. Menționez că, în cadrul înfruntării de opinii asupra orientării României spre una sau alta din taberele beligerante, directorul „Minervei", Gr. Cantacuzino, în ciuda opiniei unei părți din colectivul redacțional, a impus gazetei o atitudine favorabilă angajării alături de Germania și Austro-Ungaria. Considerînd că se impune redacției o linie de conduită care nu concorda cu idealurile naționale și nici cu convingerile lor personale, ziariștii — azi decedați — Mihail Burilianu și Paul Boțan și-au dat demisia, publicînd într-un alt ziar al vremii o scrisoare în care denunțau trădarea intereselor naționale de către conducerea „Minervei".

În continuare, îmi permit să ridic încă o problemă, de data aceasta de stringentă actualitate. Este vorba de climatul de violență care, din păcate, bîntuie în acest deceniu în mai multe zone ale lumii. Alături de toți cei pentru care noțiunea de umanitate nu corespunde numai unui cuvînt din vocabularul curent, consider că asasinatele în serie din S.U.A., agresiunile din diversele colțuri ale lumii (și aceea americană din Vietnam este cea mai caracteristică), represiunile din Indonezia, Grecia, Rhodesia etc. constituie motive majore de îngrijorare. În virtutea grijii pentru ziua de mîine a celor care azi fac primii pași în viață, socot că succesiunea de asasinate care se produc în S.U.A. și care curmă viața unor oameni politici ce ar fi putut da alt curs politicii americane, ne obligă la o analiză atentă a tuturor factorilor care au determinat și determină violența. Apreciez că analiza generală trebuie să pornească de la cazul particular al Statelor Unite, în măsura în care așa-zisul mod de viață american, în virtutea unei acțiuni propagandistice de mare amploare, constituie o modă către care tind să se îndrepte o serie de cercuri din lumea capitalistă. Asasinarea, într-un interval extrem de scurt, a lui John Kennedy, Martin Luther King și Robert Kennedy, a prilejuit luări de poziție în S.U.A., în sfere din cele mai largi, de la americanul mijlociu, trecînd prin ziariști, senatori, congresmeni și ajungînd pînă la președintele în funcție, Lyndon Johnson. Am urmărit cu deosebită atenție reflectarea acestor luări de poziție în presa noastră ; dacă omul obișnuit nu poate lua decît poziții sentimentale (deosebit de interesante și valoroase chiar și limitate exclusiv la acest nivel), este inexplicabil cum atitudinile unor factori de răspundere, ale unor exponenți ai Administrației, Senatului și Congresului, după fiecare asasinat în parte, repetă o serie de lamentări din care ai fi tentat să crezi că ei sînt oamenii simpli care așteaptă — de la cine oare ? — să ia măsuri menite să pună stavilă asasinatului promovat la rang de argument. Mă întreb, la fel cu milioane și milioane de alți oameni, cum este posibil ca cei investiți cu responsabilități majore să mimeze inocența și cum nu pot vedea unde se află cauzele care au generat situația actuală ? Fără a avea pretenția că trec în revistă toate cauzele al căror efect este asasinatul, mă voi opri asupra cîtorva dintre ele. În primul rînd, așa cum Lyndon Johnson o recunoaște, în S.U.A. este mai ușor să-ți procuri o armă decît o fiolă cu penicilină, în măsura în care pe prima o găsești pe toate drumurile, iar achiziționarea ei nu este legată de nici o formă, pe cînd cea de-a doua necesită existența unei prescripții medicale. Ei bine, într-o societate în care drogurile de orice fel au o circulație mai mare decît aspirina, iar alcoolul se vinde și se consumă în cantități industriale, mai poate surprinde pe cineva că arma este folosită în orice moment ? Într-o țară în care „culturalizarea" începe cu larga răspîndire a comicsurilor și continuă cu emisiunile televiziunii și cu filmele ce preamăresc crima, cum poate să se dezvolte copilul în mersul spre adolescență și maturitate ? Și, în fine, atunci cînd viziunea despre om este deformată de război, de acest război în care vietnamezii devin țintă vie pentru soldați și omorîrea lor în număr cît mai mare este un act de eroism, iar cetățeanul care refuză să omoare este considerat trădător și condamnat, mai poate mira pe cineva că psihicul se alterează pînă la a considera asasinatul un lucru normal ? Am schițat aceste cîteva cazuri dintr-un lung, foarte lung noian de alte cauze, fără intenția de a pleda pentru asasinul individual și fără a încerca să contest ideea complotului. Dar complotul este mult mai amplu. El nu se limitează la Mafia, Ku-Klux-Klan sau cîțiva adversari politici, ci în sfera lui sîntem obligați să înglobăm toți factorii care, în mod ipocrit, se miră de ceea ce se petrece, dar care nu iau nici o măsură eficientă.

Niki Mihail BURILIANU
București

LOUIS BARTHOU ÎN ROMÂNIA

Citind la „Poșta redacției" din nr. 21/1968 despre vizita în țara noastră a ilustrului om de stat francez Louis Barthou, am considerat de datoria mea să vă trimit, pentru a fi reprodusă în paginile revistei, o fotografie din vremea aceea. Ea înfățișează primirea lui Louis Barthou în gara pitorescului oraș Sighișoara. O profesoară de la liceul din localitate îi oferă un buchet de flori.

Iorgu ANTON-SARMIS
Cluj

TALLEYRAND ȘI DELACROIX

Numărul 24 al revistei „Lumea" publică, în cadrul rubricii „Poșta redacției", un răspuns care se referă la celebrul diplomat francez de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea, Charles Maurice de Talleyrand-Périgord. Se afirmă că el a murit în 1838 fără a lăsa urmași. Este adevărat că din căsătoria sa cu doamna Grand — căsătorie la care fusese într-un fel împins de Napoleon Bonaparte — n-a rezultat nici un copil. Dar Talleyrand a avut un fiu nelegitim, pe celebrul pictor Eugène Delacroix, născut la 26 aprilie 1798. Această filiație este recunoscută de toți istoricii. E drept că Eugène Delacroix a crescut alături de frații săi dinspre mamă, avînd prea puține legături cu tatăl său real, prințul de Talleyrand. Mai tîrziu a ajuns chiar să-l disprețuiască. De asemenea, Talleyrand nu i-a lăsat fiului său nici o moștenire din uriașa sa avere. Dar filiația însăși n-a fost negată nici de Talleyrand, nici de Delacroix. Un exemplu în acest sens este dat de istoricul de artă Alexei Alexeevici Gastev, în lucrarea „Delacroix", apărută în 1966 la Moscova, în editura „Tînăra Gardă". La 1822, cînd salonul prințului de Talleyrand devenise sediul adversarilor politici ai Casei de Bourbon (în timpul căreia Talleyrand era în opoziție datorită unor neînțelegeri cu Ludovic al XVIII-lea), în acest salon Adolphe Thiers, renumit istoric și om politic francez (care apreciase în ziarul „Le Constitutionnel" că Delacroix e un pictor genial, comparabil cu Michelangelo și Rubens), l-a cunoscut pe pictorul Gérard, portretistul preferat al lui Talleyrand. „Gérard i-a transmis lui Thiers dorința prințului de a nu neglija să-l laude pe fiul său, pictorul Delacroix", notează A. A. Gastev în lucrarea citată mai sus. Deci, deși n-a avut nici un fiu legitim, prințul de Talleyrand-Périgord a avut totuși un urmaș direct în persoana pictorului Eugène Delacroix.

Lucian HERȘCOVICI
student, Iași

CĂI FERATE

În nr. 19/1968 răspundeți cititorului Grigore Chiru din Crevedia despre construcția căilor ferate în secolul trecut. Aș vrea să precizez că pe teritoriul țării noastre a existat o linie ferată încă și mai veche. Această linie, în lungime de 50 km, începută la 1846 și terminată în 1854, era Oravița — Răcăjdia — Iam—Bela Crkva (Biserica Albă) — Baziaș (de la Iam la Baziaș trecea prin țara vecină). Inițial, pe această linie se transportau cărbuni, iar de la 1856 și călători. Din 1863 s-a făcut legătura de la Anina la Oravița, prelungindu-se cu încă 34 km.

Mihai BAUER,
București

Christine Chivăsuță, București, Rodica Dumitrache, Ploiești : Sperăm că datele biografice, articolele și fotografiile publicate în numărul precedent și în numărul de față al revistei au răspuns satisfăcător la toate întrebările dv. Nu avem posibilitatea de a vă trimite fotografiile solicitate.

Petre Ghica-Urși, Rm. Vîlcea: 1) Reținem propunerea dv. de a consacra mai multe articole problemelor tineretului din întreaga lume ; 2) Chombe se află deținut în continuare în Algeria.

poșta redacției

GENERALUL RAOUL SALAN

V. Popescu, Tulcea. Generalul Raoul Salan, care a fost pus în libertate zilele trecute, era ultimul dintre comandanții militari participanți la rebeliunea de la Alger care se mai afla în închisoare. Salan, în vîrstă de 69 de ani, fusese condamnat cu șase ani în urmă la închisoare pe viață după un proces despre care se credea că se va încheia printr-o condamnare la moarte. Șef clandestin al Organizației Armate Secrete, era unul din principalii adversari ai politicii algeriene a generalului de Gaulle. Una dintre primele măsuri luate de acesta după alegerea sa ca președinte al republicii a fost îndepărtarea lui Salan din funcția de comandant al trupelor franceze din Algeria și numirea sa întîi ca inspector general al apărării, apoi ca guvernator al Parisului. În momentul cînd a ieșit la pensie, el nu îndeplinea decît aceste funcții onorifice. A plecat apoi în Spania, de unde a proclamat, la 11 noiembrie 1960, o opoziție ireductibilă față de politica algeriană a guvernului francez. În aprilie 1961 se afla la Alger pentru a participa la puciul generalilor. După eșecul acestuia, a intrat în clandestinitate. A fost arestat în aprilie 1962 la Alger și transportat în Franța pentru a fi judecat.

Punerea sa în libertate este interpretată, relatează agenția „France Presse", ca „o expresie a dorinței șefului statului și a guvernului de a cîștiga simpatiile dreptei în ajunul alegerilor legislative".

CELE DOUĂ ZBORURI

Maria Dumitrașcu, Brăila. Cele două zboruri n-au avut loc în același an. Charles Lindbergh a traversat Atlanticul singur, la bordul unui monoplan, în ziua de 21 mai 1927, pe ruta New York — Paris. Zborul acesta — primul executat fără nici o escală — a durat 33 de ore și 30 de minute, distanța de 6 200 de km fiind parcursă cu o viteză medie de 187 km pe oră. Amelia Earhart a traversat Atlanticul tot pe un monoplan și tot în ziua de 21 mai, dar cinci ani mai tîrziu — în 1932. Ruta parcursă : Terra Nova — Irlanda. A fost prima femeie care a făcut traversarea fără escale și singură la bord. Cu doi ani mai înainte făcuse parte dintr-un echipaj care trecuse Atlanticul cu escale. În fotografie : Charles Lindbergh și Amelia Earhart (în mijloc — Davila, ministrul plenipotențiar al României la Washington), în ziua de 13 februarie 1933, la „River Club" din New York, cu ocazia solemnității decorării lor de către statul român cu „Virtutea Aeronautică".

SUBSTANȚE CANCERIGENE

Eugen Diaconescu, Deva. S-au descoperit pînă acum 7 milioane de substanțe chimice care pot provoca apariția unor tumori canceroase la animale. Această cifră a fost comunicată de prof. John Higginson, directorul Centrului internațional de cercetări asupra cancerului de la Lyon. S-a ajuns de asemenea la concluzia că țigara este realmente unul dintre principalii factori care determină cancerul pulmonar. În Anglia, de pildă, din fiecare 11 fumători în vîrstă de 70 de ani, unul moare de cancer pulmonar. La Lyon se studiază de asemenea problema influenței condițiilor de mediu : Prof. L. Berenblum, președintele Consiliului științific al Centrului internațional, a făcut cunoscute cîteva dintre observațiile notate în această privință. Japonezii emigrați în Havai sau în California, de pildă, prezintă mai puține cazuri de cancer la stomac decît compatrioții lor rămași în țară. În generația următoare, fenomenul se accentuează. În Africa de sud, condițiile de climă și în special tipul de hrană favorizează apariția tumorilor canceroase ale ficatului la oamenii de culoare.

ȘCOLILE DE LA ROMA ȘI PARIS

Costache Ionescu, Arad. Școlile românești de la Roma și de la Paris au fost înființate în anul 1922, ca urmare a stăruințelor lui Vasile Pârvan și Nicolae Iorga. La Paris, școala și-a început activitatea în ziua de 2 iulie 1922, în imobilul cumpărat de statul român, la Fontenay-aux-Roses, rue des Chataigniers, nr 50. Studenții făceau un stagiu de doi ani pentru perfecționare în disciplinele istorico-filologice și artistice. Lucrările membrilor școlii erau publicate în buletinul „Mélanges de l'Ecole Roumaine en France". La Roma, începutul s-a făcut tot în 1922, școala avînd o singură secție — istorico-arheologică. Din 1924 i s-a adăugat și secția artistică (arhitectura). În primii zece ani, școala de la Roma a funcționat într-un local închiriat, apoi a trecut în localul său propriu (în fotografie). Scopul acestor școli, menționat în regulamentele lor de funcționare : stabilirea legăturii dintre cultura românească și cea italiană și franceză.

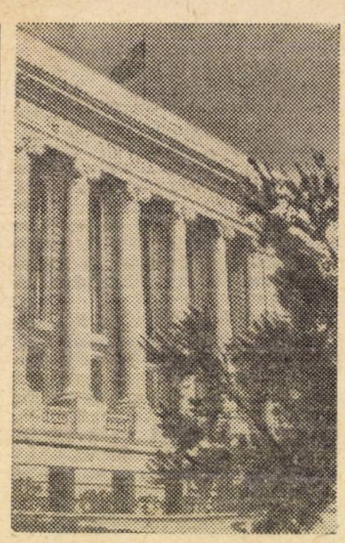

VIZITA PRINȚULUI NAPOLEON

Ion Dragu, Fălticeni. Prințul Napoleon, vărul împăratului Franței, ne-a vizitat țara în luna iunie, 1868. Această vizită făcea parte dintr-un voiaj diplomatic care avea ca principale etape Viena, București și Constantinopol. Începînd de la Turnu Severin și pînă la Giurgiu, în toate localitățile în dreptul cărora a trecut vaporul „Albrecht", pe care era îmbarcat principele cu suita sa, numeroase delegații, formate din sute de săteni, avînd în fruntea lor muzici militare și orchestre îi ieșeau în întîmpinare. De la Giurgiu la București călătoria a continuat cu trăsurile, folosindu-se un releu de 24 de cai. Primirea oficială a avut loc în ziua de 12 iunie, la ora 15, pe Cîmpia Libertății de la Filaret, unde erau adunați mii de bucureșteni, cu flori și cu stegulețe. Domnitorul român și-a întîmpinat oaspetele la Copăceni și au intrat în Capitală împreună, trecînd pe sub un mare arc de triumf, în care timp s-au tras tradiționalele salve de tun. Seara au avut loc serbări populare și o recepție la palatul domnesc. A doua zi principele a vizitat Capitala, fiind ovaționat pretutindeni de locuitori.

LITERE, HĂRȚI

Mihai Roșianu, București. 1) Ținînd seama de sugestiile a numeroși cititori, am eliminat din revistă corpul de literă prea mic, care făcea dificilă lectura. Comparînd, de pildă, caracterele cu care este tipărită în prezent „Poșta redacției" cu cele folosite în anii precedenți, veți sesiza fără îndoială deosebirea de mărime. „Uniformizarea în tipărirea revistei, în special în ce privește litera **a**", solicitată de dv., nu ni se pare însă a fi de dorit. Pentru variație, pentru a obține un aspect cît mai atrăgător și lipsit de monotonie, noi folosim diverse tipuri de caractere tipografice. Unele garnituri de litere au litera **a** așa cum apare în rîndurile de față ; altele — un **a** asemănător cu cel de mînă. Nu intenționăm să renunțăm la această diversitate. 2) Sîntem de acord cu dv. în ce privește utilitatea hărților, dar numai în cazul în care ele reprezintă mai mult decît o simplă schiță geografică. După opinia noastră, temele articolelor citate de dv. nu se pretau la o ilustrare prin hartă.

Sergiu Tudorache, comuna Cosmești, județul Galați. „Lumea" fiind o revistă de politică externă, rubrica „Profil" este consacrată în exclusivitate unor personalități de peste hotare.

Mihai Borcănescu, București. Despre ipotezele privind continente dispărute cu milenii în urmă am relatat chiar în cadrul „Poștei redacției". Dacă se vor ivi noi probe confirmînd sau infirmînd aceste ipoteze, vă vom ține la curent.

A. Halfon, București. Vă mulțumim pentru materialele suplimentare trimise, dar nu intenționăm să mai revenim asupra problemei.

lumea

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții